

**UCHWAŁA NR XLV.257.2018
RADY GMINY GOLUB-DOBRZYŃ**

z dnia 28 marca 2018 r.

zmieniająca uchwałę w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Gminy Golub-Dobrzyń na lata 2016-2022

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2017 r., poz. 1875 z późn. zm.¹⁾) uchwala się, co następuje:

§ 1. Załącznik do uchwały Nr XVI.81.2015 Rady Gminy Golub-Dobrzyń z dnia 22 grudnia 2015 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Gminy Golub-Dobrzyń na lata 2016-2022 otrzymuje brzmienie jak w załączniku do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Golub-Dobrzyń.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy
Golub-Dobrzyń

Bogdan Jagielski

¹⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w: Dz. U. z 2017 r., poz. 2232, z 2018 r., poz. 130

Załącznik do uchwały Nr XLV.257.2018

Rady Gminy Golub-Dobrzyń

GMINA GOLUB-DOBRZYŃ

**STRATEGIA ROZWOJU GMINY
GOLUB-DOBRZYŃ
NA LATA 2016-2022**

Golub-Dobrzyń, marzec 2018 r.

Spis treści

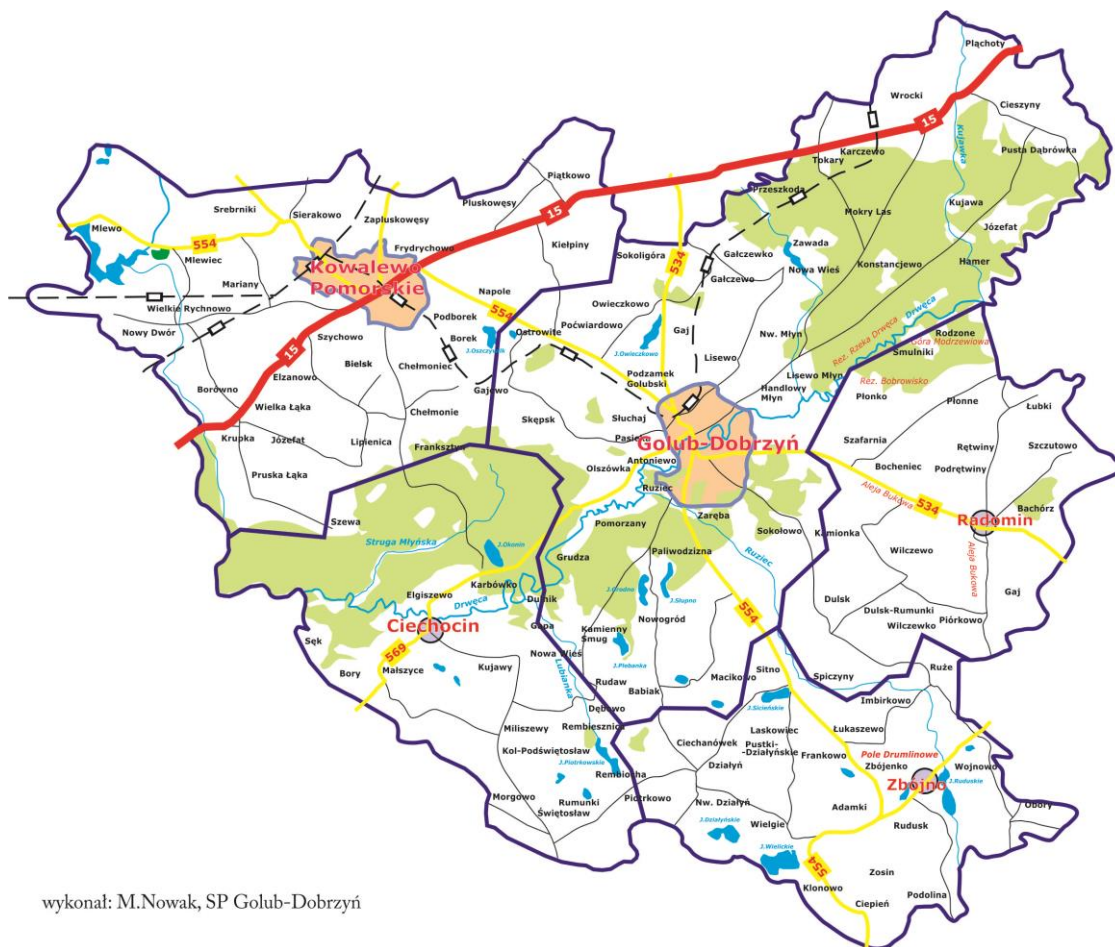
1.	WYBRANE ELEMENTY Z CHARAKTERYSTYKI SPOŁECZNO-GOSPODARCZEJ GMINY GOLUB-DOBRZYŃ	3
1.1	Ogólna charakterystyka gminy	3
1.2	Środowisko przyrodnicze	5
1.3	Walory kulturowe	12
1.4	Turystyka i wypoczynek	14
1.5	Gospodarka przestrzenna na obszarze gminy	18
1.6	Infrastruktura komunalna i warunki mieszkaniowe	25
1.7	Systemy transportowe	35
1.8	Uwarunkowania demograficzno-społeczne	40
1.8.1	Sytuacja demograficzna	40
1.8.2	Wybrane społeczne uwarunkowania rozwoju	47
1.8.3	Edukacja	62
1.9	Stan gospodarki w gminie	82
1.10	Budżet gminy	88
1.11	Fundusze unijne	92
2.	PODSTAWOWE INFORMACJE O METODZIE ATYWNEGO PLANOWANIA STRATEGII	95
3.	ANALIZA SWOT	98
4.	ANALIZA PROBLEMÓW	100
5.	ANALIZA CELÓW	103
6.	PRZEGLĄD PLANOWANIA STRATEGII (MIERNIKI)	106
7.	HARMONOGRAM DZIAŁAŃ	108
8.	UCZESTNICY PLANOWANIA STRATEGICZNEGO	122

1. WYBRANE ELEMENTY Z CHARAKTERYSTYKI SPOŁECZNO-GOSPODARCZEJ GMINY GOLUB-DOBRZYŃ

1.1 Ogólna charakterystyka gminy

Gmina Golub-Dobrzyń znajduje się we wschodniej części województwa kujawsko-pomorskiego, w ziemskim powiecie golubsko-dobrzyńskim. Obszar gminy otacza miasto Golub-Dobrzyń oraz graniczy ona z gminami: Ciechocin, Kowalewo Pomorskie, Radomin i Zbójno (powiat golubsko-dobrzyński), Wąpielsk (powiat rypiński), Bobrowo (powiat brodnicki) i Dębowa Łąka (powiat wąbrzeski). Jest gminą wiejską, w skład której wchodzi 21 sołectw: Białkowo, Cieszyny, Gajewo, Gałczewko, Karczewo, Kujawa, Lisewo, Macikowo, Nowa Wieś, Nowogród, Olszówka, Ostrowite, Paliwodzizna, Płachoty, Podzamek Golubski, Pusta Dąbrówka, Skępsk, Sokoligóra, Sokołowo, Węgiersk i Wrocki.

Położenie gminy Golub-Dobrzyń na tle powiatu golubsko-dobrzyńskiego ilustruje poniższa mapka.

wykonał: M.Nowak, SP Golub-Dobrzyń

Źródło: <http://serwis.bip.golub-dobrzyn.com.pl>

Pod względem powierzchni gmina Golub-Dobrzyń należy do większych gmin wiejskich w województwie kujawsko-pomorskim. Jest największą pod tym względem gminą powiatu golubsko-dobrzyńskiego i zajmuje 32,3% powierzchni powiatu. Ogólna powierzchnia gminy wynosi 19779 ha. Sołectwami o największej liczbie ludności są: Ostrowite, Wrocki, Lisewo i Białkowo.

W strukturze użytkowania gruntów gminy przeważają użytki rolne, które zajmują 12050 ha (60,9%), lasy zajmujące powierzchnię 6534 ha (33,0%) i grunty zabudowane i zurbanizowane zajmujące 541 ha (2,7%). Wśród użytków rolnych, grunty orne z sadami zajmują 10652 ha, co stanowi około 53,9% powierzchni ogólnej gminy, a trwałe użytki zielone zajmują 1248 ha, co stanowi 6,3% powierzchni gminy. Wody zajmują 246 ha (1,2%), a nieużytki 261 ha (1,3%).

Struktura użytkowania gruntów w gminie (w procentach)

Źródło: wyliczenie własne na podstawie danych GUS

Gmina Golub-Dobrzyń charakteryzuje się korzystnym położeniem komunikacyjnym. Przez obszar północno-wschodniej części gminy prowadzi droga krajowa nr 15 relacji Trzebnica - Ostróda, łączącej Gniezno, Inowrocław, Toruń przez Kowalewo Pomorskie, Brodnicę z Ostródą i dalej przez drogę krajową nr 16 z Olsztynem. Oprócz znaczenia regionalnego, droga ta prowadzi tranzyt od strony Niemiec w kierunku Mazur i Litwy. Planowana jest przebudowa drogi i podniesienie jej parametrów do drogi głównej ruchu przyspieszonego. Przez teren gminy prowadzą także drogi wojewódzkie: nr 534 (Rypin – Golub-Dobrzyń – Wąbrzeźno – Grudziądz), nr 554 (Golub-Dobrzyń – Kowalewo Pomorskie) oraz nr 569 (Golub-Dobrzyń – Dobrzejewice) oraz nr 548 (Stolno-Pląchoty).

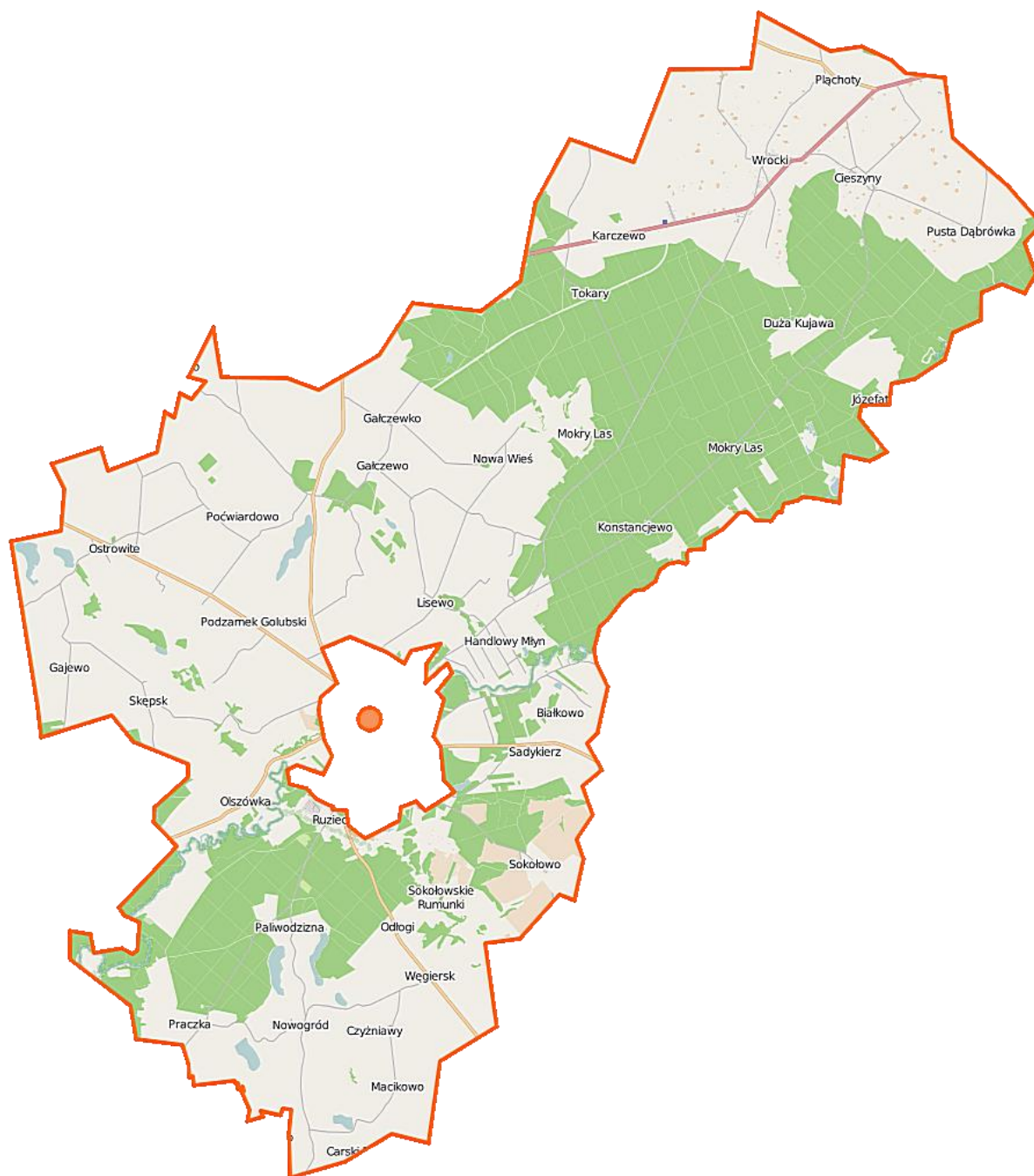
Prowadząca przez teren gminy jednotorowa linia Kowalewo Pomorskie - Golub-Dobrzyń - Wrocki - Brodnica jest nieczynna.

Siedziba gminnych władz samorządowych oraz Urzędu Gminy znajduje się w mieście Golub-Dobrzyń, który jest powiatowym ośrodkiem administracyjno-usługowo-handlowym.

Główną funkcją gminy Golub-Dobrzyń jest funkcja rolnicza, w tym rozwój produkcji roślinnej i zwierzęcej. Ważną funkcją jest także gospodarka leśna. Mieszkańcy gminy korzystają z różnego rodzaju usług zlokalizowanych na obszarze miasta Golub-Dobrzyń, w tym oświaty, kultury, ochrony zdrowia i administracji. Obszar gminy stanowi teren rozwoju procesów urbanizacyjnych miasta Golub-Dobrzyń, w tym rozwój funkcji mieszkaniowej i funkcji towarzyszących, a także rozwoju turystyki oraz rekreacji.

1.2 Środowisko przyrodnicze

Pod względem fizyczno-geograficznym obszar gminy Golub-Dobrzyń znajduje się w makroregionie Pojezierze Chełmińsko-Dobrzyńskie, obrębie trzech mezoregionów: Dolina Drwęcy (przeważająca część), Pojezierze Chełmińskie (północna i zachodnia część) oraz Pojezierze Dobrzyńskie (południowa część). Z tego względu na obszarze gminy obserwuje się zróżnicowanie większości komponentów środowiska geograficznego.

Źródło: pl.wikipedia.org

Położenie fizyczno-geograficzne warunkuje rodzaj użytkowania gruntów. W Dolinie Drwęcy przeważają tereny leśne, a na Pojezierzach przeważają użytki rolne. Ilustruje to zamieszczona wyżej rycina.

Rzeźba terenu na obszarze gminy jest zróżnicowana. Charakteryzuje się klasycznymi cechami krajobrazu młodogłacjalnego. Znaczna część obszaru gminy leży w obrębie kotlinowatego rozszerzenia doliny Drwęcy, zwanego Kotliną Konstancjewską. Dolinę Drwęcy od wysoczyzny morenowej oddzielają wyraźne załomy wysokości 30-40 m. Z jednej strony stanowią naturalne bariery fizjograficzne dla zagospodarowania przestrzennego, z drugiej zaś strony z ich górnych krawędzi roztaczają się malownicze panoramy doliny Drwęcy i jej otoczenia. W morfologii terenu wysoczyzny morenowej daje się zauważyć duże nagromadzenie rynien polodowcowych i dolin wód roztopowych. Są to zazwyczaj formy niezbyt głębokie (do 10 m), wąskie (przeważnie o szerokości 50-100m). Charakterystyczną cechą tych form jest urozmaicony i kręty przebieg. Formy często łączą się ze sobą lub krzyżują. W rejonie Lisewa występuje charakterystyczna forma rzeźby terenu – tzw. oz lisewski – długi i o krętym przebiegu wąski wał zbudowany z osadów piaszczysto-żwirowych i mułowych. W rejonie Owieczkowa i Sokoligóry znajdują się dobrze widoczne w krajobrazie tej części gminy wzgórza kemowe, a w rejonie Ostrowitego znajduje się eksponowany w terenie wał kemowy z grodziskiem średniowiecznym. Urozmaicają one krajobraz wysoczyzn morenowych. W dnie Doliny Drwęcy wykształcił się system erozyjnych i akumulacyjnych stopni terenowych zwanych terasami.

Powierzchnię terenu gminy budują w całości osady czwartorzędowe, których miąższość na wysoczyźnie sięga blisko 100 metrów. Powierzchnię wysoczyzny buduje polodowcowa glina morenowa i piaski gliniaste. W obniżeniach terenowych występują głównie osady piaszczysto-żwirowe, a w dnach dolin i rynien osady torfowe i mułowe.

Budowa geologiczna decyduje o występowaniu surowców naturalnych. Na terenie gminy udokumentowano złoża kruszywa naturalnego w miejscowości: Białkowo, Sokoligóra i Sokołowo.

Na terenie gminy Golub-Dobrzyń znajdują się złoża gazu w łupkach. Wydano koncesje na ich poszukiwania, które obejmują północną i wschodnią część gminy. Ich wyniki nie są jeszcze znane.

Zróżnicowanie budowy geologicznej na terenie gminy Golub-Dobrzyń spowodowało wykształcenie różnych typów gleb. Na wysoczyźnie morenowej wykształciły się gleby brunatne oraz miejscami czarne ziemie, a w dnie doliny Drwęcy gleby bielicoziemne. Ponadto w dnach obniżen terenowych wykształciły się gleby organiczne (mułowo-torfowe). Znaczny

areal mają grunty o wysokiej przydatności rolniczej, jak i o niskiej przydatności. Mimo, iż pod względem wskaźnika rolniczej przydatności gleb gmina Golub-Dobrzyń zajmuje ostatnie miejsce wśród gmin powiatu golubsko-dobrzyńskiego, urodzajne gleby znajdują się w północnej części gminy w rejonie Wrocek, Gałczewka i Ostrowitego oraz w południowej jej części w rejonie Sokołowo i Węgierska. W tej części gminy przestrzennie przeważają urodzajne gleby należące do kompleksu pszennego dobrego (2) i żytniego bardzo dobrego (4). Cechą charakterystyczną użytków rolnych jest zróżnicowanie przestrzenne ich przydatności rolniczej, na wysoczyźnie morenowej przeważają gleby wysokoprodukcyjne, a w dolinie Drwęcy gleby o niskiej przydatności rolniczej. Te ostatnie są przeważnie zalesione. Generalnie zasoby glebowe są znaczącym zasobem naturalnym gminy i predysponują ją do rozwoju wysokotowarowego rolnictwa. Jednocześnie na terenie gminy istnieje duża podaż terenów o słabych glebach, możliwych do przeznaczenia na cele nierolnicze oraz do zalesienia.

Lasy na obszarze gminy Golub-Dobrzyń zajmują powierzchnię 6534 ha, co stanowi 33,0% jej powierzchni. Jest to wartość wyższa od średniej dla powiatu golubsko-dobrzyńskiego i województwa kujawsko-pomorskiego. Kompleksy leśne na obszarze gminy rozmieszczone są bardzo nierównomiernie. Znajdują się przede wszystkim w północno-wschodniej części gminy pomiędzy rzeką Drwęcą, a drogą krajową nr 15 oraz w południowo-zachodniej części gminy w rejonie Nowogrodu i Paliwodzizny. Północno-zachodnia, południowa i skrajnie północna część obszaru gminy są praktycznie bezleśne z uwagi na występowanie urodzajnych gleb na obszarze wysoczyzny morenowej. Lasy w dolinie Drwęcy, w północno-zachodniej części gminy, stanowią część rozległego kompleksu leśnego porastający, tzw. Kotlinę Konstancjewską. Lasy wykształcone są przeważnie na siedlisku boru świeżego, boru mieszanego świeżego a miejscami lasu mieszanego. W obrębie kompleksów leśnych występują liczne podmokłe obniżenia podlegające ochronie jako użytki ekologiczne.

Oprócz zasobów leśnych na uwagę zasługują także parki podworskie. Oprócz znaczenia historycznego parki te pełnią ważną funkcję ekologiczną wzbogacając i urozmaicając środowisko przyrodnicze krajobrazu rolniczego na obszarach wiejskich. Niestety większość parków jest zaniedbana, drzewostan jest zaniedbany a układ przestrzenny parku rzadko czytelny. Na terenie gminy znajdują się parki podworskie w miejscowościach: Gajewo (2,7 ha), Gałczewko (4,4 ha), Karczewo (2,3 ha), Lisak (1,4 ha), Ostrowite (3,1 ha), Owieczkowo (1,8 ha), Poćwiardowo (1,5 ha), Pusta Dąbrówka (1,0 ha), Słuchaj (2,1 ha), Sokołowo (7,0 ha) i Wrocki (0,9 ha). Parki w Gajewie, Gałczewku, Karczewie, Ostrowitym, Pustej Dąbrówce, Słuchaju i Sokołowie są wpisane do rejestru zabytków i podlegają ochronie na mocy przepisów

ustawy o zabytkach i opiece nad nimi. Większość parków wymaga rewaloryzacji zarówno drzewostanu jak i układu przestrzennego.

Pod względem hydrograficznym obszar gminy Golub-Dobrzyń leży w dorzeczu Wisły, w obrębie zlewni Drwęcy – jej prawobocznego dopływu. Obszar gminy jest stosunkowo ubogi w wody powierzchniowe. Poza Drwęcą, która stanowi oś hydrograficzną gminy, na jej terenie występują niewielkie cieki oraz dość liczne, lecz niewielkie pod względem powierzchni jeziora. Obszar gminy odwadniają dopływy Drwęcy: prawoboczne – Struga Wąbrzeska i Struga Kujawska (Kujawka) oraz lewoboczne – Ruziec, Lubianka i Struga Radomińska.

Drwęca jest prawobocznym dopływem Wisły o całkowitej długości 207,2 km. Długość Drwęcy na obszarze gminy sięga prawie 30 km. Jest typową rzeką pojezierną, silnie meandrującą. Zakola ze szczególną intensywnością występują w miejscach rozszerzeń dna doliny, zwanymi kotlinami. Rzece towarzyszą liczne starorzecza. Jest atrakcyjnym szlakiem kajakowym. Badania monitoringowe jakości wód Drwęcy z 2013r. w zakresie potencjału ekologicznego wykazały II klasę (stan dobry). Ocena fizykochemiczna wskazała stan dobry, a stan bakteriologiczny określono jako zadowalający. Źródłami zanieczyszczeń wód Drwęcy są zarówno źródła punktowe (nieoczyszczone ścieki) oraz zanieczyszczenia obszarowe (z terenów rolnych). Niezbędne jest kontynuowanie działań w zakresie porządkowania gospodarki ściekowej poprzez budowę nowych sieci kanalizacji sanitarnej na terenach zurbanizowanych.

Na terenie gminy Golub-Dobrzyń znajdują się tylko dwa jeziora o powierzchni przekraczającej 20 ha. Są to typowe jeziora rynnowe, długie, wąskie i stosunkowo głębokie. Jezioro Owieczkowo znajduje się w północno-zachodniej części gminy w pobliżu wsi o tej samej nazwie. Powierzchnia jeziora wynosi 30,2 ha, a objętość wody 734,0 tys. m³. Maksymalna głębokość jeziora wynosi 5,3 m. Jezioro Grodno znajduje się w południowej części gminy. Powierzchnia jeziora wynosi 22,5 ha, a objętość wody 780,5 tys. m³. Maksymalna głębokość jeziora wynosi 7,8 m. Oprócz tego na terenie gminy występuje kilkanaście mniejszych jezior.

Obszar gminy Golub-Dobrzyń znajduje się poza zasięgiem Głównych Zbiorników Wód Podziemnych (GZWP) wyznaczonych w celu ochrony przed degradacją zasobów wody pitnej.

Źródłami zanieczyszczeń wód na terenie gminy są głównie tzw. punktowe emisje z obiektów nie wyposażonych w oczyszczalnie ścieków np. z terenów zabudowy mieszkaniowej i usługowej gromadzących ścieki w zbiornikach okresowo wybieralnych, zakładów i gospodarstw rolnych. Zagrożenia te nasilają się w szczególności na terenie wsi: Paliwodziczna, Nowogród, Węgiersk i Macikowo w południowej części gminy, gdzie sieć kanalizacyjną

posiada tylko wieś Sokołowo. Znacznie lepiej sytuacja w tym zakresie wygląda w części gminy położonej na północ od Drwęcy, gdzie większość wsi posiada dostęp do kanalizacji.

Główne źródła emisji substancji do powietrza atmosferycznego na terenie gminy stanowią zakłady produkcyjne, kotłownie oraz ruch komunikacyjny. Obszar gminy, podobnie jak cała strefa „kujawsko-pomorska” według badań rocznej oceny powietrza atmosferycznego, znalazł się w niekorzystnej strefie C ze względu na przekroczenia poziomów dopuszczalnych: pyłu zawieszonego PM10, benzo(a)pirenu i ozonu. Problemem jest tzw. „niska emisja” której źródłem są paleniska domowe wykorzystujące paliwa węglowe. Niezbędna są działania w zakresie zmiany systemów grzewczych na niskoemisyjne lub bezemisyjne, z wykorzystaniem na większą skalę odnawialnych źródeł energii.

Głównym źródłem hałasu komunikacyjnego na terenie gminy Golub-Dobrzyń są droga krajowa nr 15 i droga wojewódzka nr 534. Oddziaływanie akustyczne pozostałych dróg wojewódzkich i dróg powiatowych jest znacznie mniej uciążliwe.

Warto zauważyć, że Uchwałą Nr XIX/166/01 Rady Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego z dnia 19 marca 2001r. zakazano używania silników spalinowych na jednostkach pływających na 3 jeziorach na terenie gminy: Słupno, Gajewo i Grodno. Celem zakazu jest zachowanie równowagi przyrodniczej tych akwenów oraz ochrona wypoczywających nad jeziorami przed skutkami hałasu.

Na terenie gminy istnieją potencjalne źródła wystąpienia tzw. poważnych awarii. Zjawiska te zwane zwyczajowo nadzwyczajnymi zagrożeniami środowiska, to zagrożenia spowodowane gwałtownym zdarzeniem, które nie jest klęską żywiołową, lecz może wywołać znaczne zniszczenie środowiska lub pogorszenie jego stanu, stwarzając powszechne niebezpieczeństwo dla ludzi i środowiska. Największe prawdopodobieństwo wystąpienia poważnych awarii występuje na drodze krajowej nr 15, drogach wojewódzkich zwłaszcza nr 534, które są trasami przewozu substancji niebezpiecznych. Na terenie wsi Białkowo znajduje się rozlewnia i dystrybucja gazu płynnego „Eurogaz” Jacek Pakulski ze stacją tankowania gazu LPG, która jest zaliczana do zakładów o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej. Zakład tego typu musi posiadać program przeciwdziałania poważnym awariom.

Na terenie gminy Golub-Dobrzyń znajdują się liczne formy prawnej ochrony przyrody i krajobrazu. Ponadto w koncepcji krajowej sieci ekologicznej ECONET-POLSKA dolina Drwęcy stanowi korytarz ekologiczny o znaczeniu krajowym łączący dolinę Wisły z terenami Pojezierza Mazurskiego.

Na terenie gminy znajduje się jeden rezerwat przyrody „Rzeka Drwęca”. Celem uznania rezerwatu jest ochrona środowiska wodnego i ryb w nim bytujących, w szczególności pstrąga,

łososia, troci i certy. Rezerwat został uznany Zarządzeniem Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 27 lipca 1961r. (Monitor Polski nr 71, poz. 302). Ochroną objęto koryto rzeki wraz z przybrzeżnym pasem o szerokości 5 m po obu stronach rzeki. Powyższe Zarządzenie wprowadza na terenie rezerwatu szereg zakazów m.in. zakaz przegradzania rzeki urządzeniami uniemożliwiającymi rybom swobodny przepływ, niszczenia i usuwania oraz jakiegokolwiek eksploatacji roślinności wodnej, wycinania drzew i krzewów, wycinania trzciny, sitowia i innych roślin oraz koszenia trawy. Na terenie gminy Golub-Dobrzyń znajduje się część rezerwatu o powierzchni 96,9 ha, obszar sołectw Skępsk, Podzamek Golubski, Kujawa, Lisewo, Pusta Dąbrówka, Białkowo i Paliwodzizna. Na obszarze rezerwatu przyrody obowiązują najbardziej rygorystyczne reżimy ochronne i ściśle określone zasady gospodarowania, które należy uwzględniać w bieżącej i planowanej działalności gospodarczej.

Część obszaru gminy znajduje się w granicach „Obszaru chronionego krajobrazu doliny Drwęcy”. Obszary chronionego krajobrazu to tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnioną funkcją korytarzy ekologicznych. Głównym celem ochrony obszarów chronionego krajobrazu jest zachowanie możliwie niezmienionej, atrakcyjnej formy, walorów przyrodniczych, kulturowych i krajobrazowych dla różnej działalności człowieka, w tym dla potrzeb turystyki i rekreacji. Gospodarowanie na tych terenach także podlega pewnym reżimom ochronnym. Zakazy obowiązujące na tego typu obszarach zawiera Uchwała Nr VI/106/11 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 21 marca 2011r. w sprawie obszarów chronionego krajobrazu (Dziennik Urzędowy Województwa Kujawsko-Pomorskiego nr 99, poz. 793). Powierzchnia obszaru chronionego krajobrazu na terenie gminy Golub-Dobrzyń wynosi 10463 ha, co stanowi 53,0% ogólnej powierzchni gminy. Jest to wartość wyższa niż średnia dla powiatu golubsko-dobrzyńskiego i województwa kujawsko-pomorskiego.

Na obszarze gminy Golub-Dobrzyń znajduje się jeden obszar europejskiej sieci ekologicznej Natura 2000. Nie ma tu obszarów specjalnej ochrony ptaków tzw. „ptasich”. Projektowanym specjalnym obszarem ochrony siedlisk o statusie tzw. „obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty” jest „Dolina Drwęcy” obejmująca rzekę Drwęcę ze starorzeczami, łąkami i lasami w dnie jej doliny. Ochrona obszaru Natura 2000 wymaga aby wszelka działalność nie prowadziła do degradacji chronionych siedlisk przyrodniczych oraz do pogarszania warunków bytowania chronionych gatunków roślin i zwierząt.

Cały teren gminy Golub-Dobrzyń znajduje się w granicach obszaru funkcjonalnego „Zielone Płuca Polski”, w którym jako naczelną przyjęto zasadę zrównoważonego rozwoju z uwagi na walory i potrzeby ochrony środowiska.

Na obszarze gminy Golub-Dobrzyń znajdują się 24 uznane pomniki przyrody. Tą formą ochrony obejmuje się pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupienia o szczególnej wartości naukowej, kulturowej, historyczno-pamiątkowej i krajobrazowej odznaczających się indywidualnymi wyróżniającymi je cechami. Chronione są drzewa pojedyncze i grupy drzew, objęte ochroną ze względów naukowo-dydaktycznych na walory krajobrazowe.

Ochroną jako użytki ekologiczne objęto 85 śródleśnych bagien oraz podmokłych łąk i pastwisk na terenach Lasów Państwowych. Tą formą ochrony obejmuje się pozostałości ekosystemów, mających znaczenie dla zachowania unikatowych zasobów genowych i typów środowisk, które są pod zarządem Nadleśnictwa Golub-Dobrzyń.

Ustanawianie i likwidacja pomników przyrody, użytków ekologicznych, zespołów przyrodniczo krajobrazowych i stanowisk dokumentacyjnych należy do kompetencji rady gminy.

1.3 Walory kulturowe

Gmina Golub-Dobrzyń znajduje się na pograniczu historycznych ziem: Chełmińskiej i Dobrzyńskiej. Drwęca stanowi nie tylko granicę geograficzną. W przeszłości stanowiła granicę między Polską a państwem Zakonu Krzyżackiego. Oddzielała województwo chełmińskie od ziemi dobrzyńskiej, a następnie zabór pruski od rosyjskiego. Podziały te zostawiły piętno na historii tych terenów, a w niektórych aspektach (np. charakter zabudowy, typy wsi, układ pól), widoczne są nawet dziś. W szczególności północno-wschodnie tereny gminy, z miejscowościami Ostrowite, Wrocki, Handlowy Młyn i Owieczkowo, do dnia dzisiejszego noszą piętno planowej polityki kolonizacyjnej tej części zaboru pruskiego, osadnikami niemieckimi.

Część miejscowości zlokalizowanych na terenie gminy Golub-Dobrzyń posiada historyczny układ przestrzenny. Są to wsie: Cieszyny, Gałczewko, Lisewo, Nowogród, Ostrowite, Węgiersk i Wrocki. Na terenie gminy występują różne typy osad.

Miejscowości Gajewo, Gałczewo, Lisewo, Macikowo, Krążno, Owieczkowo, Podzamek Golubski, Płachoty, Skępsk, Sokołowo, Węgiersk to przydrożnice.

Miejscowości Cieszyny, Ostrowite, Wrocki to owalnice.

Miejscowości Carski Dar, Józefat, Konstancjewo, Kujawa, Nowa Wieś, Mokry Las, Kamienny Smug, Paliwodzizna, Sadykierz to luźne kolonie powstałe w wyniku parcelacji.

Miejscowości Gałczewko, Karczewo, Słuchaj, Pusta Dąbrówna, Poćwiardowo to osiedla na bazie dawniejszych osad folwarcznych.

Świadczy to o dużej różnorodności historycznej i przestrzennej osad.

Na terenie gminy Golub-Dobrzyń znajdują się liczne cenne obiekty dziedzictwa kulturowego chronione na podstawie wpisu do rejestru zabytków i do ewidencji zabytków. Na szczególną uwagę zasługują zabytki sakralne, zespoły dworsko-parkowe.

Do rejestru zabytków wpisano następujące obiekty:

- park dworski z XVIII/XIX w. w Gajewie,
- park dworski z XVIII/XIX w. w Gałczewku,
- park dworski z 2 poł. XIX w. w Karczewie,
- kościół par. p.w. św. Marii Magdaleny z końca XVI w. w Ostrowitem,
- kościół ewangelicki (zbór) z 1907-08r. w Ostrowitem,
- dawna pastorówka z 1904-05r. w Ostrowitem,
- park dworski z XVIII w. w Ostrowitem,
- dom szachulcowy z 1902r. w Antoniewie, przeniesiony z Torunia w 2007r.,
- park dworski z 2 poł. XIX w. w Pustej Dąbrówce,
- park dworski z końca XIX w. w Słuchaju,
- zespół dworski (pałac z 2 poł. XIX w., park z XVIII/XIX w.) w Sokołowie,
- kościół parafialny p.w. św. Marcina z XIII/XIV w. we Wrockach.

Również do rejestru zabytków wpisane są grodziska w Lisewie i Nowogrodzie.

Ponadto na terenie gminy w ewidencji dóbr kultury znajdują się liczne obiekty architektury i budownictwa, w tym obiekty sakralne, techniki i kultury materialnej.

Do najcenniejszych obiektów, wymagających zachowania z uwzględnieniem wymogów ochrony konserwatorskiej należą:

- odcinek linii kolejowej Kowalewo Pomorskie - Brodnica z 1900r., z budynkami stacyjnymi w Ostrowitem, Gałczewku i Wrockach,
- dawne budynki szkolne (np. we wsiach Cieszyny, Hamer, Płachoty, Podzamek Golubski, Wrocki),
- młyny (dawniej wodne) w Lisewie Młyn, Handlowym Młynie i Zarębie wraz z zespołami budynków gospodarczych,

- budynki gospodarcze, stodoły, obory, spichlerze (np. we wsiach Słuchaj, Gałczewko),
- dawne mleczarnie, cegielnie (np. w Antoniewie, Węgiersku),
- kuźnie (np. we wsiach Cieszyny, Pusta Dąbrówka),
- gorzelnie (np. we wsiach Ostrowite, Wrocki),
- karczmy (np. we wsiach Handlowy Młyn, Wrocki),
- budowle inżynierskie (np. wiadukt kolejowy w Krążnie, most ze służą w Zawadzie).

Stan większości obiektów zabytkowych i o znaczeniu dla dziedzictwa kulturowego jest niezadowalający, a odbudowa, konserwacja i rewaloryzacja tych obiektów znacznie przewyższają możliwości finansowe samorządu gminnego. Prace te są możliwe przy znacznym zaangażowaniu środków zewnętrznych, w tym Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków lub prywatnych inwestorów. Warto zauważyć, że władze gminy w szczególności zobowiązane są bezpośrednio do utrzymania we właściwym stanie obiektów sakralnych - nieczynnych cmentarzy oraz zespołów dworsko-parkowych, których właścicielem jest gmina.

Część obiektów zabytkowych jest własnością prywatną, część jest w rękach gminy, a część Skarbu Państwa. Obiekty sakralne to przeważnie własność kościelna. W bardzo dobrym stanie są obiekty odrestaurowane przez prywatnych właścicieli (np. pałac w Sokołowie). Niestety niektóre zabytki są zaniedbane (np. dwór w Gajewie, dwór w Gałczewku, dwór w Pustej Dąbrówce, dwór w Słuchaju). Obiekty zabytkowe oprócz walorów historyczno-kulturowych stanowią potencjalną bazę do rozwoju funkcji turystycznej.

Na terenie gminy znajduje się prawie 600 stanowisk archeologicznych nie posiadających ekspozycji terenowej. Zagospodarowanie terenów na których znajdują się stanowiska wymaga przeprowadzenia wyprzedzających badań archeologicznych pod nadzorem służb konserwatorskich.

1.4 Turystyka i wypoczynek

O atrakcyjności turystycznej gminy Golub-Dobrzyń decydują zróżnicowane walory środowiska przyrodniczego, walory kulturowe i korzystne położenie komunikacyjne. Walory przyrodnicze i kulturowe zostały opisane szczegółowo opisane w poprzednich rozdziałach. Ilustruje to poniższa rycina.

nad Jezioro Grodno, II część objęła wykonanie robót remontowych w budynku administracyjno-gastronomicznym na terenie ośrodka wypoczynkowego, uzupełnienie zagospodarowania terenu ośrodka wypoczynkowego o nowe obiekty małej architektury.

W ośrodku organizowane są różnego rodzaju imprezy rekreacyjne np. wyścigi kolarskie, biegi przełajowe, rajd nordic walking, turnieje piłki plażowej.

Nad brzegiem jeziora Grodno znajduje się piaszczysta plaża z wydzielonym kąpieliskiem oraz drewniany pomost.

Baza noclegowa dla turystyki i wypoczynku na terenie gminy Golub-Dobrzyń jest uboga. Według informacji Banku Danych Lokalnych na terenie gminy istnieje 1 obiekt zbiorowego zakwaterowania mający łącznie 15 miejsc noclegowych.

Według danych Urzędu Gminy Golub-Dobrzyń, na terenie gminy znajdują się następujące obiekty noclegowe:

- Rybaczówka Ruziec Jolanta Siarnik, Ruziec 10a (10 miejsc całorocznych),
- Ośrodek AGRO-SPA Wzgórze Słońca Nowogród 88 (15 miejsc całorocznych),
- Agroturystyka Leśna Polana Sadykierz 11 (6 miejsc całorocznych),
- Agroturystyka Sokołowo, Sokołowo 20 (10 miejsc całorocznych),
- Gospodarstwo Agroturystyczne Halina Grzębska, Macikowo 13 (8 miejsc całorocznych),
- Pałac w Sokołowie - Dworek Myśliwski, Sokołowo (16 miejsc całorocznych),
- Gospodarstwo Agroturystyczne Lucyna Kowalska, Handlowy Młyn 20 (16 miejsc całorocznych),
- Gospodarstwo Agroturystyczne Andrzej Orłowski, Nowogród 44 (5 miejsc sezonowych).

Ponadto na terenie gminy działają:

- Ranczo ALIBABA w Skępsku,
- Gospodarstwo Agroturystyczne "Nowogród" Karolina i Paulina Borys,
- Gospodarstwo Agroturystyczne "Paliwodzizna" Alicja Blokowska,
- Ośrodek wypoczynkowo-wędkarski w miejscowości Ostrowite.

Doskonałym miejscem rekreacji i wypoczynku, w tym wędkowania jest rzeka Drwęca. Rzeka jest bardzo atrakcyjna dla przeprowadzania spływów kajakowych, o czym świadczy fakt, iż przebiega nią trasa międzynarodowego spływu kajakowego. Jest to też doskonałe miejsce do wędkowania. Stosunkowo niedawno odkryto tu łowisko trociowe, przyciągające wielu wędkarzy. Ekosystem rzeki stwarza także dogodne warunki do występowania licznych

gatunków ptactwa wodno-błotnego, co przyciąga licznych amatorów przyrody. W dolinie rzeki panują odpowiednie warunki dla wędrówek pieszych oraz zbierania runa leśnego w przybrzeżnych lasach.

Należy zwrócić uwagę, że rzeka Drwęca wraz z terenami przybrzeżnymi jest chroniona jako rezerwat przyrody i obszar Natura 2000. Zwłaszcza ochrona rezerwatowa rzeki Drwęcy i pasa terenu o szerokości 5 m po obu stronach rzeki stanowi istotne ograniczenie. Według ustawy o ochronie przyrody na terenie rezerwatów przyrody zabrania się w szczególności: ruchu pieszego, rowerowego, narciarskiego i jazdy konnej wierzchem, z wyjątkiem szlaków i tras narciarskich wyznaczonych przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska oraz używania łodzi motorowych i innego sprzętu motorowego, uprawiania sportów wodnych i motorowych, pływania i żeglowania, z wyjątkiem akwenów lub szlaków wyznaczonych przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska. W odniesieniu do tego ostatniego zakazu Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Bydgoszczy w drodze zarządzenia nr 11/20111 z dnia 15 czerwca 2011 r. wyznaczył na terenie miasta Golub-Dobrzyń dwa miejsca postojowe na 43 i 45 kilometrze rzeki. Pominęto w tym zakresie gminę wiejską Golub-Dobrzyń. Na wyznaczonych miejscach postojowych dopuszcza się wykonanie nieoświetlonych pomostów pływających, nieosadzonych w dnie rzeki, o charakterze sezonowym od 1 maja do 30 września. Tak więc formalnie na terenie gminy Golub-Dobrzyń nie ma możliwości wykonania pomostów pływających umożliwiających wodowanie sprzętu pływającego.

Tereny leśne i jeziorne w rejonie wsi Paliwodzizna, Nowogród, Kujawa, Gajewo są atrakcyjnymi miejscami rozwoju zabudowy rekreacji indywidualnej.

Infrastrukturę turystyczną na obszarze gminy Golub-Dobrzyń stanowią: szlaki turystyczne (piesze, rowerowe, kajakowe), ścieżki przyrodniczo-dydaktyczne. Powstały one z inicjatywy i staraniem Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego oraz Nadleśnictwa Golub-Dobrzyń. Turystyczne szlaki piesze wyznaczono głównie na terenach doliny Drwęcy. Znakowany kolorem żółtym szlak PTTK prowadzi z Torunia przez Ciechocin, Golub-Dobrzyń, Szafarnię, Płonne do Radomna. Jest to fragment europejskiego szlaku E11. Znakowany kolorem zielonym szlak pieszy prowadzi z Ciechocina przez Olszówkę, Skępsk i Gajewo do Jabłonowa Pomorskiego, a znakowany kolorem niebieskim prowadzi z Ciechocina do Chełmży. Na terenie gminy znajduje się także fragment szlaku rowerowego znakowanego kolorem zielonym Toruń – Golub-Dobrzyń – Brodnica – Radomno. Przez teren gminy Golub-Dobrzyń prowadzi także fragment szlaku pielgrzymkowego Droga Św. Jakuba – Camino Polaco.

Na terenie gminy Golub-Dobrzyń (w lasach konstancjewskich) znajduje się jedna ścieżka dydaktyczna „Szkółka Leśna - Przeszkoda”. Na 15 przystankach prezentowane są informacje na temat lasu, jego mieszkańców i ochrony przyrody. Liczne jeziora gminy oraz stawy rybne to baza rozwoju rybołówstwa oraz wędkarstwa.

Obszar gminy jest ubogi w ścieżki rowerowe. Jedyna ścieżka prowadzi z Golubia-Dobrzynia do ośrodka wypoczynkowego „Grodno”.

1.5 Gospodarka przestrzenna na obszarze gminy

Gmina wykonuje określone ustawami zadania publiczne o charakterze ponadgminnym w zakresie **planowania przestrzennego**. Opracowywanie i uchwalanie podstawowych dokumentów planistycznych w zakresie zagospodarowania przestrzennego to główne zadanie samorządów gminnych. Podstawowymi działaniami w tym zakresie są planowanie (konceptyjne i realizacyjne): nowych terenów pod budownictwo mieszkaniowe, mieszkaniowo-usługowe i letniskowe, terenów rekreacyjnych, brakujących elementów infrastruktury technicznej (drogi, kanalizacja, gazyfikacja) z uwzględnieniem w szczególności obszarów ochrony przyrody, obszarów szczególnego zagrożenia powodzią, terenów górniczych.

Ustawa o zagospodarowaniu przestrzennym zobowiązuje każdy samorząd gminny do opracowania (wójt) i uchwalenia (rada gminy) studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego w celu określenia polityki przestrzennej gminy. Jednakże studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego nie jest przepisem gminnym (aktem prawa miejscowego) i na jego podstawie nie można wydawać decyzji administracyjnych. Gmina Golub-Dobrzyń posiada aktualny dokument – Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Golub-Dobrzyń, które zostało przyjęte uchwałą Nr XLV/200/2014 Rady Gminy Golub-Dobrzyń z dnia 22 stycznia 2014r. Jest ono opracowaniem kierunkowym w zakresie planowania przestrzennego (tzw. aktem kierownictwa wewnętrznego), który wyznacza kierunki polityki przestrzennej na obszarze gminy.

Przeprowadzenie w Studium analizy uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych gminy Golub-Dobrzyń pozwoliło na określenie kierunków jej rozwoju.

Głównym celem zagospodarowania przestrzennego gminy jest tworzenie warunków przestrzennych podnoszących konkurencyjność, atrakcyjność gminy, zapewniających poprawę

warunków życia jej mieszkańców, przy zachowaniu równowagi między aktywnością ekonomiczną, gospodarczą, społeczną a środowiskiem przyrodniczym i kulturowym. Cel ten zakłada się osiągnąć m.in. przez ukształtowanie systemu ekologicznego gminy, dotrzymanie standardów jakości środowiska, właściwe ukształtowanie sieci osadniczej i dobrą dostępność komunikacyjną.

Ukształtowany system ekologiczny zawiera obszary o randze ponadlokalnej i lokalnej.

Przenika całą przestrzeń gminy i jest powiązany z podobnymi terenami w jego otoczeniu. Tworzą go obszary objęte ochroną, kompleksy lasów, wody, korytarze ekologiczne, umożliwiające migracje roślin i zwierząt. System pozwoli na zachowanie bioróżnorodności gminy, zachowanie równowagi przyrodniczej oraz trwałości podstawowych procesów biologicznych. Wzmocnienie potencjału gminy zamierza się uzyskać przez właściwe ukształtowanie sieci osadniczej np. poprzez utworzenie tzw. pierścienia podmiejskiego wokół miasta Golubia-Dobrzynia. Dalszy rozwój i niezawodność systemów infrastruktury technicznej przyczyni się do podniesienia konkurencyjności i atrakcyjności gminy dla inwestorów z zewnątrz.

W studium sformułowano zasady zagospodarowania przestrzennego, które dotyczą sfery osadnictwa, rolnictwa, produkcyjnej rekreacyjnej i przyrodniczej. Dla poszczególnych stref określono następujące zasady działania:

- w sferze osadnictwa:

- kanalizacja sanitarna terenów o zwartej zabudowie,
- budowa struktury gminnych dróg dojazdowych o normatywnych parametrach,
- kontynuacja i uzupełnienia istniejącej zabudowy – obejmuje tereny zainwestowane wraz z rezerwami przestrzennymi, które umożliwiają dalszy rozwój zabudowy poprzez kontynuację dotychczasowej struktury urbanistycznej,
- przeciwdziałanie rozpraszaniu zabudowy,
- stworzenie tzw. pierścienia podmiejskiego w bezpośrednim sąsiedztwie miasta Golubia-Dobrzynia poprzez koncentrację zabudowy oraz usług związanych z obsługą ludności – dotyczy miejscowości Antoniewo, Olszówka, Sokołowo, Białkowo, Lisewo, Podzamek Golubski, Handlowy Młyn, Lisewski Młyn i Ruziec,

- w sferze rolnictwa:

- prowadzenie zabiegów przeciwozyjnych na gruntach ornych (zapobieganie przed erozją wodną i wietrzną) przede wszystkim przez wprowadzanie zadrzewień śródpolnych,
 - wprowadzanie zalesień na gruntach ornych klas V i VI oraz nieużytkach (piaski lotne, nieczynne wyrobiska i wysypiska), które docelowo powiększać powinny istniejący system ciągów ekologicznych np. w postaci zadrzewień śródpolnych,
 - wprowadzanie zadrzewień pełniących ważną funkcję w ochronie ekosystemów rolnych. Są to zadrzewienia przydrożne, przywodne, pasmowe, kępowe. Modyfikują one mikroklimat przyległych pól, zmieniając bilans cieplny i wodny krajobrazu, ograniczają migrację związków chemicznych na drodze erozji wodnej i wietrznej, ograniczają zanieczyszczenia wód gruntowych,
 - na gruntach o wysokiej przydatności rolniczej prowadzenie intensywnej gospodarki rolnej,
 - możliwość rozbudowy i przebudowy istniejących zagród oraz wymiany zabudowy mieszkaniowej w zagrodach,
 - lokalizacja nowych zagród,
- w sferze produkcyjnej:
- możliwość rozwoju przemysłu, rzemiosła, składów na wskazanych terenach inwestycyjnych,
- w sferze turystyczno-wypoczynkowej:
- rozwój agroturystyki,
 - rozwój turystyki krajoznawczej ze szczególnym uwzględnieniem obszaru Doliny Drwęczy,
 - rozwój turystyki aktywnej związanej z Drwęcą i licznymi jeziorami (sporty wodne, żeglarstwo, wędkarstwo),
- w sferze przyrodniczej:
- respektowania przepisów odnoszących się do sposobu użytkowania istniejących terenów i obiektów chronionych,
 - eliminacja istniejących źródeł zagrożeń czystości wód powierzchniowych i podziemnych w celu doprowadzenia ich czystości do II klasy,
 - wprowadzenie zakazu likwidacji rowów melioracyjnych, bieżącej konserwacji, wprowadzenia dolesień,

- pielęgnacja istniejących elementów zieleni oraz wprowadzenie nowych rodzimych elementów zieleni zwłaszcza zadrzewień i zakrzewień śródpolnych (pasy i szpalery drzew oraz krzewów).

Najważniejsze założenia polityki przestrzennej w gminie to zrównoważony rozwój przy minimalizacji zagrożeń środowiska przyrodniczego. Nadrzędnym celem rozwoju przestrzennego gminy jest ochrona wartości przyrodniczych oraz dążenie do przywrócenia równowagi ekologicznej, a więc kształtowanie optymalnej struktury użytkowania i ładu przestrzennego gminy.

Wyodrębniono następujące obszary funkcjonalne:

- tereny kontynuacji i uzupełnień istniejącej zabudowy wsi, w tym tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, wielorodzinnej, usługowej i zagrodowej,
- tereny rozwoju zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej z usługami,
- tereny kontynuacji i uzupełnień istniejącej zabudowy usługowej, w tym usług publicznych,
- tereny rozwoju zabudowy usługowej, w tym usług publicznych,
- tereny kontynuacji i uzupełnień istniejącej zabudowy przemysłowej, produkcyjnej i składowej z usługami,
- tereny rozwoju zabudowy przemysłowej, produkcyjnej i składowej z usługami,
- tereny kontynuacji i uzupełnień istniejącej zabudowy rekreacji indywidualnej i zbiorowej,
- tereny rozwoju zabudowy rekreacji indywidualnej i zbiorowej,
- tereny rolne, w tym tereny zabudowy zagrodowej (tereny o najniższej i najwyższej przydatności rolniczej),
- tereny ogrodów działkowych,
- tereny zieleni parkowej,
- tereny zespołów dworsko-parkowych, pałacowo-parkowych lub zespołów młyńskich.

Tereny kontynuacji i uzupełnień istniejącej zabudowy wsi, w tym tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, wielorodzinnej, usługowej i zagrodowej obejmują przede wszystkim obszary zwartej zabudowy miejscowości położonych na terenie gminy Golub-Dobrzyń, a więc tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, wielorodzinnej, usługowej, zagrodowej. Studium przewiduje na tych terenach kontynuację i uzupełnienia zabudowy mieszkaniowej, wielorodzinnej, usługowej oraz usług publicznych i ewentualnej rozbudowy istniejącej zabudowy zagrodowej.

W strefie przyległej do miasta Golubia-Dobrzynia, wyznacza się tereny rozwoju zabudowy mieszkaniowej z usługami w miejscowościach: Białkowo, Podzamek Golubski, Wygoda i Zaręba.

W strefie przyległej do miasta Golubia-Dobrzynia, wyznacza się tereny rozwoju zabudowy przemysłowej, produkcyjnej i składowej z usługami w Lisewie, Białkowie i Podzamku Golubskim.

Do inwestycji celu publicznego o znaczeniu lokalnym na terenie gminy Golub-Dobrzyń w studium zaliczono:

- rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej w gminie,
- rozbudowa i modernizacja ujęć wody w Nowej Wsi, Nowogrodzie, Gałczewie, Wrockach,
- przebudowa dróg gminnych,
- budowa hali gimnastycznej w Lisewie i Węgiersku,
- modernizacja świetlicy wiejskiej w Białkowie,
- budowa chodników dla pieszych w ciągach dróg gminnych, powiatowych i wojewódzkich,
- rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowych,
- modernizacja oczyszczalni ścieków w gminie z dostosowaniem do nowych technologii.

Na terenie gminy Golub-Dobrzyń nie wyznacza się obszarów rozmieszczenia obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m².

Rozwój gospodarczy gminy Golub-Dobrzyń wymusza wyznaczenie nowych terenów rozwojowych, zarówno w dziedzinie gospodarczej, usługowej, produkcyjnej, jak i mieszkaniowej.

Obszary o szczególnym przeznaczeniu wymagają sporządzenia miejscowych planów, które umożliwią ich prawidłowe zagospodarowanie i funkcjonowanie oraz niezbędną ochronę środowiska. Potencjalnymi obszarami ogólnie dostępnych przestrzeni publicznych mogą być zlokalizowane w miejscowościach Ostrowite, Podzamek Golubski czy Paliwodzizna

Uchwalone Studium jest nowym aktem prawnym, (tzw. „aktem kierownictwa wewnętrznego”), wypełniającym wymogi obecnie obowiązujących przepisów prawa w zakresie zagospodarowania przestrzennego i przepisów odrębnych.

Uchwałami Nr XLVII/212/2014 Rady Gminy Golub-Dobrzyń z dnia 26 marca 2014r. oraz Nr XLVIII/219/2014 Rady Gminy Golub-Dobrzyń z dnia 16 kwietnia 2014r. przystąpiono

do częściowych zmian uchwalonego Studium. Zmiany te obejmą odpowiednio części obszarów obrębów Białkowo oraz Nowa Wieś i Kujawa. Procedura planistyczna jest w toku. Zmiany studium pozwolą na poprawę warunków inwestowania na terenach wymienionych obrębów.

Podstawowym dokumentem planistycznym będącym prawem miejscowym jest miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego opracowywany dla określonych obszarów gminy. Obecnie, w związku z obowiązującymi przepisami ustawy z dnia 27 marca 2003r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym ważne są plany miejscowe uchwalone po 1 stycznia 1995r.

W gminie Golub-Dobrzyń wg stanu na grudzień 2014r. obowiązuje 20 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Obejmują one obszary o zróżnicowanej wielkości i o różnych funkcjach. Świadczy to o trosce władz gminy o stan przestrzeni i racjonalne jej zagospodarowanie z uwzględnieniem zasady zrównoważonego rozwoju.

Podział planów ze względu na rodzaj zabudowy wygląda następująco:

- w 3 planach występuje zabudowa letniskowa,
- w 1 planie występuje zabudowa zagrodowa,
- w 3 planach występuje zabudowa usługowa,
- w 4 planach występuje zabudowa mieszkaniowo – usługowa,
- w 6 planach występuje zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna,
- w 1 planie występuje zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna z usługami,
- w 1 planie występuje zabudowa usług i sportu,
- w 2 planach występuje zabudowa rekreacyjna,
- w 1 planie teren przeznaczono pod lądowisko śmigłowca.

Ważne plany miejscowe obejmują tereny w miejscowościach: Paliwodzizna (8 planów), Nowogród (4 plany), Białkowo (2 plany), Lisewo (2 plany), Sokołowo (1 plan), Kujawa (1 plan), Gajewo (1 plan), Podzamek Golubski (1 plan).

Warto zwrócić uwagę, że niektóre wsie gminy o dość dużej liczbie mieszkańców (Ostrowite, Sokoligóra, Wrocki, Węgiersk) nie posiadają żadnego planu miejscowego.

Nie zawsze ilość planów miejscowych świadczy o stopniu pokrycia terenów planami. Spotykane są plany dla dużych terenów np. plan z 2012r. dla terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i mieszkaniowo-usługowej we wsi Paliwodzizna o powierzchni około 28,4 ha, plan z 2014r. dla terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i mieszkaniowo-usługowej we wsi Sokołowo o powierzchni około 15,4 ha. Jednak w większości są to plany dla terenów o małej powierzchni, nawet poniżej 1 ha.

Mankamentem jest to, iż gmina Golub-Dobrzyń nie posiada zarezerwowanych w planach miejscowych żadnych większych terenów inwestycyjnych.

Należy ocenić, że polityka przestrzenna na obszarze gminy jest realizowana prawidłowo, lecz w sposób doraźny. Samorząd lokalny - Rada Gminy Golub-Dobrzyń w drodze uchwały, przystępuje do sporządzenia zmiany miejscowych planów lub do sporządzenia nowych planów przeważnie w zależności od potrzeb społecznych i złożonych wniosków przez zainteresowane osoby.

W chwili obecnej w trakcie opracowania (na różnym etapie sporządzenia projektu planu bądź procedury formalno-prawnej) jest 5 planów miejscowych obejmujących różnej wielkości tereny o różnych funkcjach.

W miejscowości Białkowo sporządzany jest plan dla rozległego przestrzennie obszaru o powierzchni około 70 ha, położonego na północ od drogi wojewódzkiej nr 534. Procedurę opracowania rozpoczęła uchwała Nr XXXIX/177/2013 Rady Gminy Golub-Dobrzyń z dnia 18 września 2013r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na obszarze wsi Białkowo. Celem opracowania planu jest przeznaczenie terenów dotychczas w przeważającej części użytkowanego rolniczo pod różnego rodzaju formy zabudowy, w szczególności mieszkaniowej i usługowej wraz z zasadami zagospodarowania terenu, warunkami podziału i obsługi komunikacyjnej i infrastruktury technicznej.

W miejscowości Sokołowo sporządzany jest plan dla terenu o powierzchni 1,31 ha położonego w rejonie zespołu pałacowo-parkowego i szkoły. Procedurę opracowania rozpoczęła uchwała Nr XIII/53/2011 Rady Gminy Golub-Dobrzyń z dnia 12 sierpnia 2011r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na obszarze wsi Sokołowo, obejmującego działkę nr 48/3. Celem opracowania planu jest określenia zasad zagospodarowania terenu (m.in. zabudowy usługowej nieuciążliwej z parkingiem), z warunkami podziału i obsługi komunikacyjnej i infrastruktury technicznej.

W miejscowości Węgiersk sporządzany jest plan dla terenów o powierzchni około 4,2 ha położonych w sąsiedztwie szkoły. Procedurę opracowania rozpoczęła uchwała Nr XXV/112/2012 Rady Gminy Golub-Dobrzyń z dnia 11 lipca 2012r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na obszarze wsi Węgiersk, obejmującego działki nr 349/1, 349/2 i część działki nr 348. Celem opracowania planu jest określenia zasad zagospodarowania terenu, z warunkami podziału i obsługi komunikacyjnej i infrastruktury technicznej, obejmującego teren usług oświaty oraz tereny rolne i leśne.

W miejscowości Nowa Wieś sporządzany jest plan dla terenu o powierzchni 0,16 ha. Procedurę opracowania rozpoczęła uchwała Nr XLVII/211/2014 Rady Gminy Golub-Dobrzyń z dnia 26 marca 2014r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na obszarze wsi Nowa Wieś, obejmującego działkę nr 122. Celem opracowania planu jest określenia zasad zagospodarowania terenu, z warunkami podziału i obsługi komunikacyjnej i infrastruktury technicznej, głównie uporządkowanie zasięgu przestrzennego układu drogowego - skrzyżowania dróg.

W miejscowości Nowogród sporządzana jest zmiana części obowiązujących planów dla terenu o powierzchni około 0,7 ha. Procedurę opracowania rozpoczęły dwie uchwały: nr L/232/2014 Rady Gminy Golub-Dobrzyń z dnia 24 czerwca 2014r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na obszarze wsi Nowogród i nr LIII/253/2014 Rady Gminy Golub-Dobrzyń z dnia 15 października 2014r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na obszarze wsi Nowogród. Celem opracowania planu jest określenia zasad zagospodarowania terenu (m.in. zabudowy rekreacji indywidualnej), z warunkami podziału i obsługi komunikacyjnej i infrastruktury technicznej.

O potrzebie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego na obszarze gminy Golub-Dobrzyń świadczy ilość wydawanych decyzji administracyjnych w zakresie zagospodarowania przestrzennego. Decyzje są wydawane na terenach, dla których nie ma ważnych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Średnio w ciągu roku wydawanych jest około 100 decyzji o warunkach zabudowy, z których zdecydowaną większość (około 60-70%) stanowią decyzje dotyczące zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej. Istotną część (około 20%) stanowią decyzje dotyczące zabudowy zagrodowej. Średnio w ciągu roku wydawanych jest kilkanaście decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego.

1.6 Infrastruktura komunalna i warunki mieszkaniowe

Problemy gospodarki komunalnej winny być zawsze traktowane priorytetowo w planach inwestycyjnych samorządów, które dążą w swych działaniach do rozwoju. Nerozwiazane kwestie w zakresie gospodarki komunalnej stanowią jedne z najistotniejszych zagrożeń dla środowiska naturalnego, zarówno w skali globalnej, regionalnej ale przede wszystkim w skali lokalnej. Podkreślić należy także, ogromne znaczenie społeczno-gospodarcze odpowiedniego stopnia rozwoju infrastruktury komunalnej, który decyduje

choćby o atrakcyjności danego regionu czy miejsca, a co najważniejsze – o warunkach pracy i życia.

Infrastruktura wodno-kanalizacyjna

W świetle danych Urzędu Statystycznego w Bydgoszczy w latach 2004-2013 infrastruktura komunalna gminy Golub-Dobrzyń odnotowuje korzystne zmiany. Odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej wzrósł, podobnie jak i zwiększa się dostępność mieszkańców gminy do sieci kanalizacyjnej. Natomiast w przypadku sieci gazowej podstawowe wskaźniki dostępności kształtują się na bardzo niskim poziomie.

Wodociągi

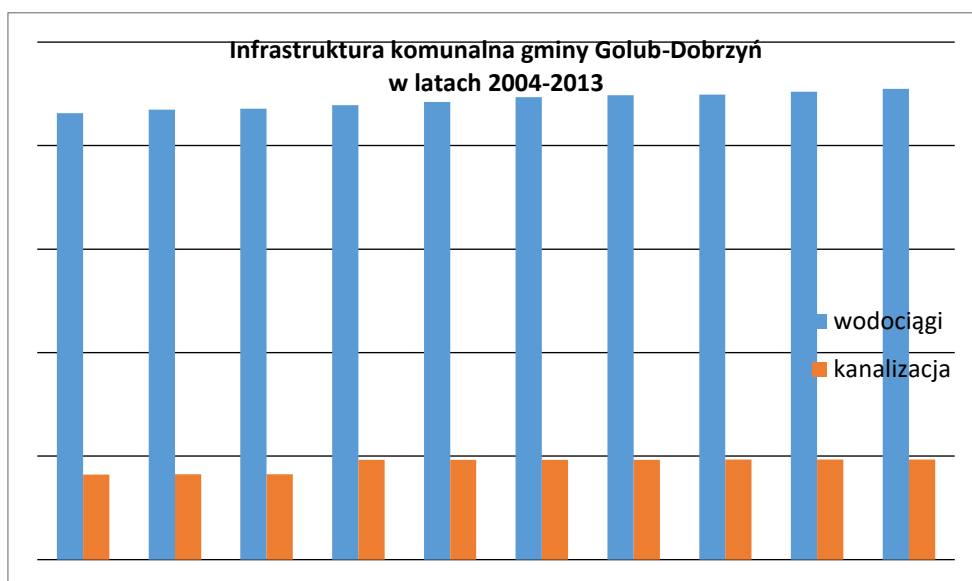
Całkowita długość sieci wodociągowej w 2013r. wynosiła 227,4km (wzrost o 5,4% na przestrzeni 10 lat). Podłączone były do niej 1923 budynki mieszkalne (94,7% wszystkich budynków mieszkalnych), w których łącznie zamieszkiwało 7,8 tys. osób. W 2013r. z sieci wodociągowej korzystało 92% mieszkańców gminy Golub-Dobrzyń. W latach 2004-2013 największy wzrost odsetka ludności korzystającej z sieci wodociągowej na terenie powiatu golubsko-dobrzyńskiego odnotowano w gminach: **Golub-Dobrzyń (5,8%)**, Radomin (5,4%), Zbójno (3,2%). Najmniejszym natomiast wzrostem charakteryzowały się gmina Ciechocin (2,7%), miasto Golub-Dobrzyń (0,8%) oraz miasto i gmina Kowalewo Pomorskie (0,7%).

Kanalizacja

W omawianym okresie odnotowano również wzrost przyłączeń budynków mieszkalnych do sieci kanalizacyjnej o 73szt., tj. o 27,4%, natomiast sama długość sieci zwiększyła się o 7,3km (17,7%). W latach 2004-2013 z sieci kanalizacyjnej korzystały 5 702 osoby, co stanowiło 67% mieszkańców gminy. W przypadku sieci kanalizacyjnej największy wzrost odsetka ludności korzystającej z sieci miał miejsce w gminach: Radomin (28,6%), **Golub-Dobrzyń (21,8%)**, Zbójno (18,7%). Najmniejszy natomiast w mieście i gminie Kowalewo Pomorskie (6,5%), gminie Ciechocin (3,6%) i mieście Golub-Dobrzyń (1,1%).

Dostęp do sieci wodociągowej klasyfikuje gminę Golub-Dobrzyń na 2 miejscu w powiecie oraz 40 miejscu w województwie. Pod kątem ilości gospodarstw podłączonych do instalacji kanalizacyjnej gmina zajmuje 2. miejsce w powiecie i 25. w województwie kujawsko-pomorskim.

Wykres. Infrastruktura komunalna gminy Golub-Dobrzyń w latach 2004-2013.

Źródło: www.stat.gov.pl

System gospodarki wodno-ściekowej gminy obejmuje trzy rodzaje rozwiązań, mianowicie: systemy kanalizacji zbiorczej wyposażone w grupowe (gminne, zakładowe) oczyszczalnie ścieków, systemy kanalizacji indywidualnej oparte na małych (przysagrodowych) oczyszczalniach ścieków, systemy kanalizacji indywidualnej oparte na zbiornikach wybieralnych (szambach).

Tabela. Infrastruktura komunalna gminy Golub-Dobrzyń w latach 2004-2013.

Wyszczególnienie	2004r.	2005r.	2006r.	2007r.	2008r.	2009r.	2010r.	2011r.	2012r.	2013r.
Wodociągi : długość czynnej sieci rozdzielczej	215,7km	217,4km	217,8km	219,6km	221,1km	223,4km	224,3km	224,7km	226,1km	227,4km
połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	1683 szt.	1739 szt.	1699 szt.	1734 szt.	1774 szt.	1816 szt.	1831 szt.	1848 szt.	1930 szt.	1923 szt.
ludność korzystająca z sieci wodociągowej	6940 os.	7235 os.	7465 os.	7503 os.	7559 os.	7575 os.	7623 os.	7695 os.	7720 os.	7791 os.
Kanalizacja : długość czynnej sieci kanalizacyjnej	41,1km	41,3km	41,3km	48,2km	48,2km	48,2km	48,2km	48,4km	48,4km	48,4km
połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	266 szt.	267 szt.	270 szt.	336 szt.	337 szt.	343 szt.	344 szt.	348 szt.	353 szt.	339 szt.
ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	3693 os.	5344 os.	5450 os.	5550 os.	5583 os.	5592 os.	5624 os.	5679 os.	5682 os.	5702 os.

Źródło: www.stat.gov.pl

Tabela. Odprowadzane ścieki w gminach powiatu golubsko-dobrzyńskiego w 2013r.

Wyszczególnienie	Ścieki odprowadzone (dam ³)
POWIAT	790
Miasto Golub-Dobrzyń	429
Gmina Ciechocin	33
Gmina Golub-Dobrzyń	64
Gmina Radomin	27
Gmina Zbójno	52
Gmina i Miasto Kowalewo Pomorskie	185

Źródło: www.stat.gov.pl

Tabela. Indywidualne systemy kanalizacyjne oparte na przydomowych oczyszczalniach ścieków gmin powiatu golubsko-dobrzyńskiego w 2013r.

Wyszczególnienie	Przydomowe oczyszczalnie ścieków
POWIAT	1569
Miasto Golub-Dobrzyń	-
Gmina Ciechocin	390
Gmina Golub-Dobrzyń	517
Gmina Radomin	223
Gmina Zbójno	20
Gmina i Miasto Kowalewo Pomorskie	419

Źródło: www.stat.gov.pl

Gazownictwo

Gmina Golub-Dobrzyń w obecnej chwili nie posiada sieci gazowej. Jednak mimo tego dane statystyczne GUS wskazują, że w 2013r. z przyłączy gazowych korzystały 34 osoby (0,4% społeczeństwa gminy). Pozostali mieszkańcy korzystają z gazu propan-butan dostarczanego w butlach. Oczywiście, nie jest to stan korzystny, ze względu na to, iż gaz jest jednym z tańszych i ekologicznych źródeł grzewczych. Jednak ze względu na istniejące

możliwości przyłączenia gminy do sieci gazowej budowanej z Kowalewa Pomorskiego do Golubia-Dobrzynia (gazociąg będzie prowadzony z Frydrychowa do PEC w Golubiu-Dobrzyniu). Jego trasa ma przebiegać przez Napole, Ostrowite, Podzamek, Golub-Dobrzyń). Władze gminy omówiły z Polską Spółką Gazownictwa oraz Polskim Górnictwem Naftowym i Gazownictwem S.A. techniczne uwarunkowania planowanej inwestycji i możliwości podłączenia budynków do sieci gazowej. Gmina Golub-Dobrzyń nie jest odosobnionym przypadkiem na terenie powiatu golubsko-dobrzyńskiego, jedynie Kowalewo Pomorskie zasilane jest gazem ziemnym.

Energetyka

Czynnikiem mającym ogromny wpływ na sytuację społeczno-gospodarczą jest infrastruktura energetyczna. Gmina Golub-Dobrzyń zaopatrywana jest w energię elektryczną z ogólnokrajowego systemu elektroenergetycznego, poprzez system sieci przesyłowych i rozdzielczych wysokiego i średniego napięcia. Przez obszar gminy przebiegają następujące linie najwyższych i wysokich napięć: 400 kV relacji Płock – Wągrowo; 110 kV relacji Golub-Dobrzyń – Wąbrzeźno; 110 kV relacji Golub-Dobrzyń – Lipno.

Sieć rozdzielcza zaopatrująca bezpośrednich odbiorców rozwinięta jest na poziomie odpowiadającym bieżącym potrzebom, choć wskazuje się na problemy związane jednak z niedostatecznie rozwiniętą siecią elektroenergetyczną średniego i niskiego napięcia, niedostateczną liczbę stacji transformatorowych o napięciu 15/0,4 kV, często nadmiernym wydłużeniem linii przesyłowych oraz złym stanem technicznym niektórych odcinków sieci i urządzeń. Głównym punktem zasilania gminy w energię elektryczną jest punkt zasilania GPZ zlokalizowany w Golubiu-Dobrzyniu.

Gospodarka odpadami

Postępowanie z odpadami na terenie poszczególnych gmin regulowane jest stosownymi uchwałami rad, często regulaminami utrzymania czystości bądź programami gospodarki odpadami. W przypadku gminy Golub-Dobrzyń jest to „Regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie gminy Golub-Dobrzyń”.

Odbiór odpadów komunalnych na terenie gminy Golub-Dobrzyń odbywa się na podstawie indywidualnych umów o świadczenie usług odbierania i zagospodarowania odpadów przez firmy: Gminne Składowisko Odpadów Komunalnych w Białkowie, Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych i Mieszkaniowych EKOSYSTEM Sp. z o. o w Wąbrzeźnie; Przedsiębiorstwo Inwestycyjno-Handlowe Inwest-Satelit Golub-Dobrzyń. Od

01.07.2013r. zgodnie z ustawą o utrzymaniu czystości i porządku w gminach odbiór odpadów komunalnych i ich zagospodarowanie od właścicieli nieruchomości zamieszkałych oraz niezamieszkałych realizowany jest przez Samorządowy Zakład Budżetowy Gminne Składowisko Odpadów Komunalnych w Białkowie. Na terenie gminy zorganizowano również punkt selektywnej zbiórki odpadów komunalnych (PSZOK), gdzie mieszkańcy mogą oddawać odpady, których nie można umieszczać w pojemnikach na odpady komunalne oraz inne odpady komunalne zbierane selektywnie w ramach wnoszonej opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi.

Wspomnieć należy również, iż wielkim sukcesem na terenie powiatu golubsko-dobrzyńskiego, a dokładnie w miejscowościach **Sokołowo (gmina Golub-Dobrzyń)** oraz Piątkowo (gmina Kowalewo Pomorskie) zakończyła się akcja likwidacji tzw. mogilników, czyli ziemnych składowisk odpadów toksycznych. Wszystkie wydobyte trucizny zostały przetransportowane do spalarni odpadów niebezpiecznych, zaś skażone ziemia i gruz trafiły na składowiska odpadów niebezpiecznych.

Tabela. Wytworzone odpady na terenie gminy Golub-Dobrzyń w 2013r.

Wyszczególnienie	Odpady w tonach
Papier i tektura	0,25
Papier i tektura zbiórka szkolna	36,40
Tworzywa sztuczne - opakowania	80,15
Szkło - opakowania	122,10
Odpady biodegradowalne	26,74
Popiół	17,00
Niesegregowane, zmieszane odpady komunalne	792,31

Źródło: Urząd Gminy Golub-Dobrzyń.

Potrzeby związane z systemem gospodarki odpadami na terenie gminy:

- brak możliwości wyboru przez gminy Regionalnych Instalacji Przetwarzania Odpadów Komunalnych (RIPOK) spowodował brak konkurencyjności cen i zawyżanie cen przez RIPOK- i,

- zwiększenie dofinansowania na modernizację stacjonarnych Punktów Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych,
- utworzenie krótkich ścieżek dofinansowania działania popularyzowania edukacji ekologicznej (segregacji odpadów komunalnych u źródła),
- uregulowanie kwestii nie osiągania przez gminy wiejskie poziomów ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych do składowania ponieważ posesje są wyposażone w kompostowniki, płyty obornikowe, gnojowniki i składowane tam bioodpady są wykorzystywane na własny użytek.

Infrastruktura mieszkaniowo-budowlana

W latach 2004-2013 w gminie Golub-Dobrzyń odnotowano 14% wzrost zasobów mieszkaniowych. W świetle danych Urzędu Statystycznego w Bydgoszczy na koniec 2013r. 8 484 mieszkańców gminy zamieszkiwało w 2 509 mieszkaniach. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania wynosiła 90,9m² i była wyższa od powiatowej (78,9 m²) oraz wojewódzkiej (69,2m²). Przeciętna liczba osób w 1 mieszkaniu wynosiła 3,4 osoby przy średniej powiatowej 3,3 i wojewódzkiej 2,9. Przeciętna powierzchnia użytkowa jednego mieszkania stawia gminę na 2. miejscu w powiecie i 27. w województwie kujawsko-pomorskim.

Tabela. Warunki mieszkaniowe w gminie Golub-Dobrzyń, powiecie golubsko-dobrzyńskim, województwie kujawsko-pomorskim w 2013r.

Jednostka administracyjna	Budynki mieszkalne	Liczba mieszkań	Powierzchnia użytkowa mieszkań w m ²	Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania w m ²	Przeciętna liczba osób w mieszkaniu
Gmina	1975	2509	228191	90,9	3,4
Powiat	8489	13902	1096426	78,9	3,3
Województwo	288332	721182	49895644	69,2	2,9

Źródło: GUS, www.stat.gov.pl

Zasoby mieszkaniowe powiatu golubsko-dobrzyńskiego w latach 2004-2013 w największym stopniu powiększały gminy: **Golub-Dobrzyń (wskaźnik 114,1)**, Ciechocin (108,3) oraz miasto i gmina Kowalewo Pomorskie (107,2). W mniejszym już stopniu zjawisko to miało miejsce w mieście Golubiu-Dobrzyniu (105,2), gminie Radomin (104,5) i gminie Zbójno (100,3). Również gminą wyróżniającą się pod względem wzrostu liczby ludności (na

przestrzeni analizowanych 10 lat) jest gmina Golub-Dobrzyń. Wzrost ten nastąpił w wyniku rozwoju budownictwa indywidualnego oraz napływu ludności z terenów miejskich (głównie Golubia-Dobrzynia).

Tabela. Nowe mieszkania i budynki w gminie Golub-Dobrzyń i powiecie golubsko-dobrzyńskim oddane do użytkowania w latach 2004 – 2013.

Wyszczególnienie	Liczba nowych mieszkań w gminie	Liczba nowych mieszkań w powiecie	Liczba nowych budynków w gminie		Liczba nowych budynków w powiecie
			ogółem	mieszkalne	
2004	26	58	26	26	58
2005	29	97	32	29	91
2006	27	81	69	30	218
2007	24	58	84	29	343
2008	53	124	74	49	242
2009	25	138	34	24	122
2010	30	89	43	29	121
2011	36	164	44	35	145
2012	41	138	44	37	132
2013	34	109	51	37	171

Źródło: www.stat.gov.pl

W latach 2004-2013 w gminie Golub-Dobrzyń średnio do użytku oddawano 33 mieszkania, średnia liczba nowych budynków w tym samym okresie wynosiła 50. Liczba nowych mieszkań jakie powstały w gminie, na przestrzeni analizowanych 10 lat, stanowiła 31% wszystkich nowych mieszkań oddanych do użytku w powiecie golubsko-dobrzyńskim.

Infrastruktura teleinformatyczna - społeczeństwo informacyjne

Spółeczeństwo informacyjne to nowy typ społeczeństwa, ukształtowany w krajach, w których rozwój nowoczesnych technologii teleinformatycznych osiągnął bardzo szybkie tempo. Rozwinięte środki komunikowania się i przetwarzania informacji stały się również podstawą tworzenia dochodu narodowego i dostarczają źródeł utrzymania większości społeczeństwa. Ważnym aspektem jest ukierunkowanie społeczeństwa na dalszy rozwój tak, by wszyscy mogli w pełni wykorzystywać możliwości, jakie dają środki masowej komunikacji i informacji.

Powszechny dostęp do szybkiego Internetu to jeden z czynników warunkujących innowacyjny rozwój społeczeństwa. O ile w regionie dostęp do Internetu posiada aż 96% firm zatrudniających powyżej 9 osób, to wśród gospodarstw domowych odsetek ten wynosi nieco ponad 60% (podobnie jak w większości regionów Polski). Sytuacja w województwie kujawsko-pomorskim nie odbiega w tym zakresie od sytuacji w kraju. Na bazie przeprowadzonych badań przez CBOS „Internauci 2013” z Internetu korzysta dwie trzecie Polaków (66%), natomiast jedna trzecia (32%) pozostaje poza siecią.

Należy zaznaczyć, że zapewnienie powszechnego dostępu do bardzo szybkiego Internetu (30 mb/s i więcej) jest jednym z kluczowych zadań, z jakimi będą musiały zmierzyć się kraje i regiony UE do 2020r. Sytuacja ta wymaga zdecydowanych działań od samorządów regionalnych oraz od samych firm, które muszą zdać sobie sprawę, że rozwój cyfryzacji będzie decydował o ich efektywności, produktywności i wynikającej z tego konkurencyjności.

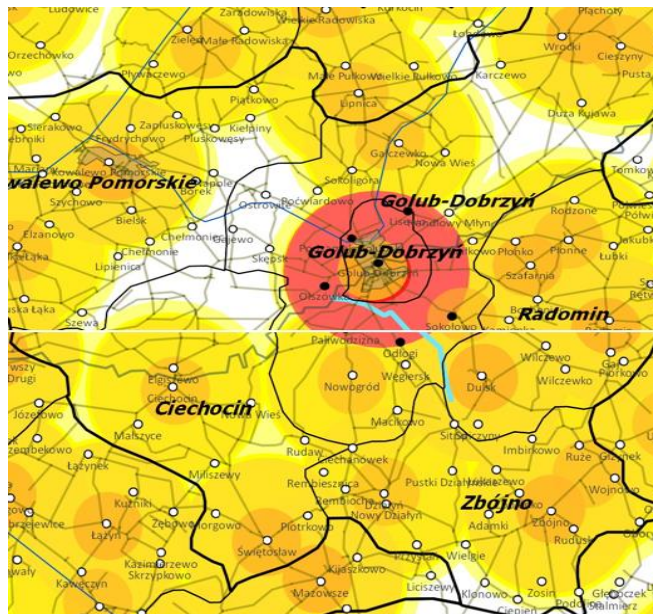
Z badań CBOS wynika również, że istnieją wyraźne zależności pomiędzy wykluczeniem cyfrowym i informacyjnym a kryteriami takimi jak wiek, wykształcenie, czy miejsce zamieszkania. Prawdopodobieństwo wyposażenia gospodarstw domowych Polaków w komputer z dostępem do Internetu jest tym większe, im są oni młodszy i lepiej wykształceni. Do tego znaczenie ma również miejsce zamieszkania, gdyż jak się okazuje mieszkańcy wsi rzadziej korzystają z Internetu niż mieszkańcy miast. Ponadto brak odpowiedniej infrastruktury umożliwiającej dostęp do Internetu stanowi barierę dla mieszkańców tych obszarów.

Przeprowadzona w województwie kujawsko-pomorskim inwentaryzacja stanu infrastruktury szerokopasmowej pozwoliła na określenie obszarów wykluczenia cyfrowego. Mieszkańcy miejscowości, z terenu gminy Golub-Dobrzyń, objętych problemem wykluczenia cyfrowego już teraz są w gorszej sytuacji niż pozostali internauci. Nie korzystają na przykład z możliwości szukania pracy przez Internet. Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu nie powinno być wyłącznie działaniem ukierunkowanym na dostarczanie technologii, ale przede wszystkim sposobem na zapobieganie wykluczeniu społecznemu i zwiększenie spójności społecznej.

Białe punkty na mapie oznaczają miejscowości objęte problemem wykluczenia cyfrowego, analogicznie punkty czarne oznaczają miejscowości nieobjęte opisywanym problemem. Dwie palety barw odzwierciedlają zasięg dwóch operatorów komunikacyjnych. Zgodnie z założeniami inwentaryzacji dopiero dostępność na danym obszarze dwóch operatorów oferujących dostęp przewodowy lub w radiowym paśmie komercyjnym, na poziomie 2 i więcej MB/s pozwala zaklasyfikować dany obszar jako nieobjęty wykluczeniem cyfrowym. Obszary takie na mapie można zidentyfikować jako miejsca nakładania się

zasięgów oznaczonych kolorami żółtym i różowym. Intensywniejsze kolory obszarów (ciemnożółty, ciemnoróżowy) oznaczają dostęp do usługi o prędkości min. 6 MB/s.

Ilustracja 4. Mapa wykluczenia cyfrowego województwa kujawsko-pomorskiego – powiat golubsko-dobrzyński.

Źródło: www.kujawsko-pomorskie.pl

Dostrzegając problem wykluczenia cyfrowego gmina Golub-Dobrzyń przystąpiła do realizacji projektu pn. "Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu w Gminie Golub-Dobrzyń". Ma on głównie na celu umożliwienie dostępu do Internetu 40 gospodarstwom domowym zagrożonym marginalizacją cyfrową z powodu trudnej sytuacji społecznej, materialnej bądź niepełnosprawności. Projekt zakłada również wsparcie 10 jednostek podległych gminie.

1.7 Systemy transportowe

Układ drogowy w gminie Golub-Dobrzyń stanowią drogi krajowe, wojewódzkie, powiatowe oraz gminne. Ważnym szlakiem komunikacyjnym biegnącym przez północną część gminy jest droga krajowa nr 15 relacji Trzebnica-Ostróda, łącząca Gniezno, Inowrocław, Toruń przez Kowalewo Pomorskie, Brodnicę z Ostródą (9km na terenie gminy). Z jednej strony droga ta stanowi połączenie z największymi miastami województwa, z drugiej zaś w połączeniu, na wysokości Ostródy, z drogą krajową nr 16 jest ważną arterią tranzytu turystycznego zarówno krajowego, jak i międzynarodowego. Planowana jest przebudowa drogi i podniesienie jej

parametrów do drogi głównej ruchu przyspieszonego GP (2/2), wraz z obwodnicą Kowalewa Pomorskiego.

Najważniejszymi drogami wojewódzkimi na terenie gminy Golub-Dobrzyń są: droga wojewódzka nr 534 (Rypin – Golub-Dobrzyń – Wąbrzeźno - Grudziądz, 83km), droga wojewódzka nr 548 (Stolno - Płachoty, 91 km), droga wojewódzka nr 554 (Sierakowo - Kikół, 47km), droga wojewódzka nr 569 (Golub-Dobrzyń - Dobrzejewice, 19km). Łączna długość dróg wojewódzkich przebiegających przez gminę liczy 21km. Mankamentem większości dróg wojewódzkich, nie tylko na tym terenie, ale w całym kraju, jest to, że są to przeważnie drogi jedno-jezdniowe, nie wystarczające w czasach wzmożonego rozwoju transportu samochodowego.

Kolejną kategorią dróg zlokalizowanych w gminie Golub-Dobrzyń są drogi powiatowe o nawierzchni bitumicznej i gruntowej, o łącznej długości 84km. Drogi powiatowe mają stanowić, w połączeniu z drogami wojewódzkimi alternatywę szybkiego przemieszczania się, sprawny dojazd do dróg krajowych i autostrady, a także połączenie dróg krajowych i wojewódzkich w celu utworzenia skrótów tzw. małych obwodnic dużych miast.

Drogi gminne zaliczane do klasy dróg lokalnych, stanowią uzupełniającą sieć dróg mających służyć miejscowym potrzebom, łączna ich długość wynosi 178km.

Z analizy dróg zlokalizowanych na terenie gminy Golub-Dobrzyń wynika, że w skład 44% wszystkich dróg posiadających nawierzchnię twardą, w 100% wchodzi drogi krajowe i wojewódzkie, w 94% drogi powiatowe i w 11% drogi gminne.

Tabela. Drogi krajowe, wojewódzkie, powiatowe i gminne na terenie gminy Golub-Dobrzyń.

Kategoria dróg	Kilometry dróg na terenie gminy	Nawierzchnia twarda dróg (km)
Drogi krajowe	9,00	9,00
Drogi wojewódzkie	21,00	21,00
Drogi powiatowe	84,37	79,116
Drogi gminne	178,00	19,10
Ogółem	292,37	128,216

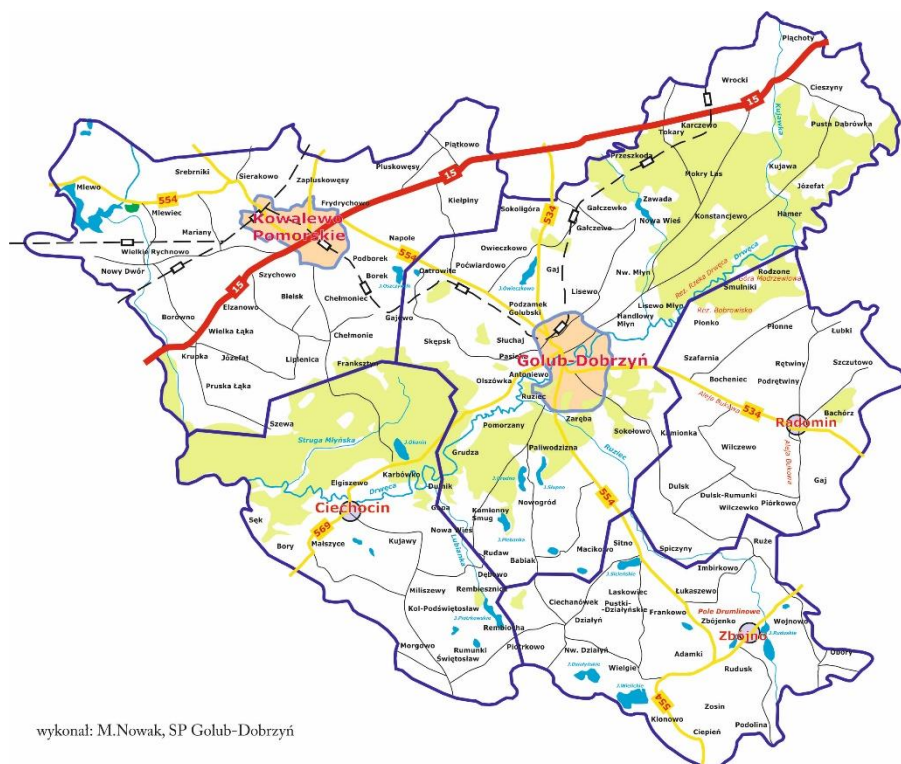
Źródło: Urząd Gminy Golub-Dobrzyń.

Podstawowe drogi gminne poprzez połączenia z drogami powiatowymi oraz między drogami wojewódzkimi i niektórymi krajowymi zapewniać powinny spójność wpisując się w układ sieci drogowej województwa kujawsko – pomorskiego.

O zdolności i konkurencyjności systemu transportu drogowego decyduje przede wszystkim infrastruktura drogowa a zwłaszcza gęstość struktury sieci drogowej oraz jej stan techniczny. Podstawowy układ dróg krajowych w województwie, ma istotne znaczenie dla łączenia ośrodków regionalnych i subregionalnych oraz równoważenia rozwoju. Drogi wojewódzkie zapewniają połączenia wzajemne ośrodków miejskich o podstawowym znaczeniu w województwie oraz większości miejscowości gminnych. Natomiast sieć dróg powiatowych ma ważne znaczenie dla rozwoju społeczno-gospodarczego samych powiatów jak i ośrodków regionalnego równoważenia rozwoju.

Przez teren gminy Golub-Dobrzyń przebiega obecnie jedna nieczynna linia kolejowa nr 209 relacji Bydgoszcz – Chełmża – Kowalewo Pomorskie – Golub-Dobrzyń – Brodnica. Całkowita jej długość wynosi około 109km, a na terenie gminy 23km. Prowadzone są prace związane z rewitalizacją turystyczną tej linii, a efektem ma być nowy produkt turystyczny, łączący kolejowe podróże w czasie, z dogodnym dojazdem na Pojezierze Brodnickie. Przywrócenie połączeń kolejowych stałoby się również szansą rozwoju ludności, choćby poprzez ułatwiony dojazd do miejsca pracy, czy szkoły. To szansa na równowagę komunikacyjną pomiędzy gminą a dużymi aglomeracjami miejskimi, jak Toruń i Bydgoszcz.

Warto również podkreślić, iż alternatywa komunikacyjna w postaci kolei pozytywnie wpływa na środowisko przyrodnicze i kulturowe. Odciąża obecny, ale i tak już przeciążony system drogowy i zapewnia mniejsze zanieczyszczanie środowiska naturalnego.

Użytkownicy dróg, przy wyborze połączeń transportowych pomiędzy początkiem i celem podróży, biorą pod uwagę standardy techniczne sieci drogowej. Do najważniejszych z nich należą: stan i nośność dróg. Ta ostatnia cecha jest niezmiernie ważna w przypadku ciężkiego transportu towarowego. Oddział Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad w Bydgoszczy corocznie publikuje „Raport o stanie technicznym nawierzchni sieci dróg krajowych”. Opracowywany jest on na podstawie danych z pomiarów cech eksploatacyjnych nawierzchni w ramach tzw. Systemu Oceny Stanu Nawierzchni (SOSN).

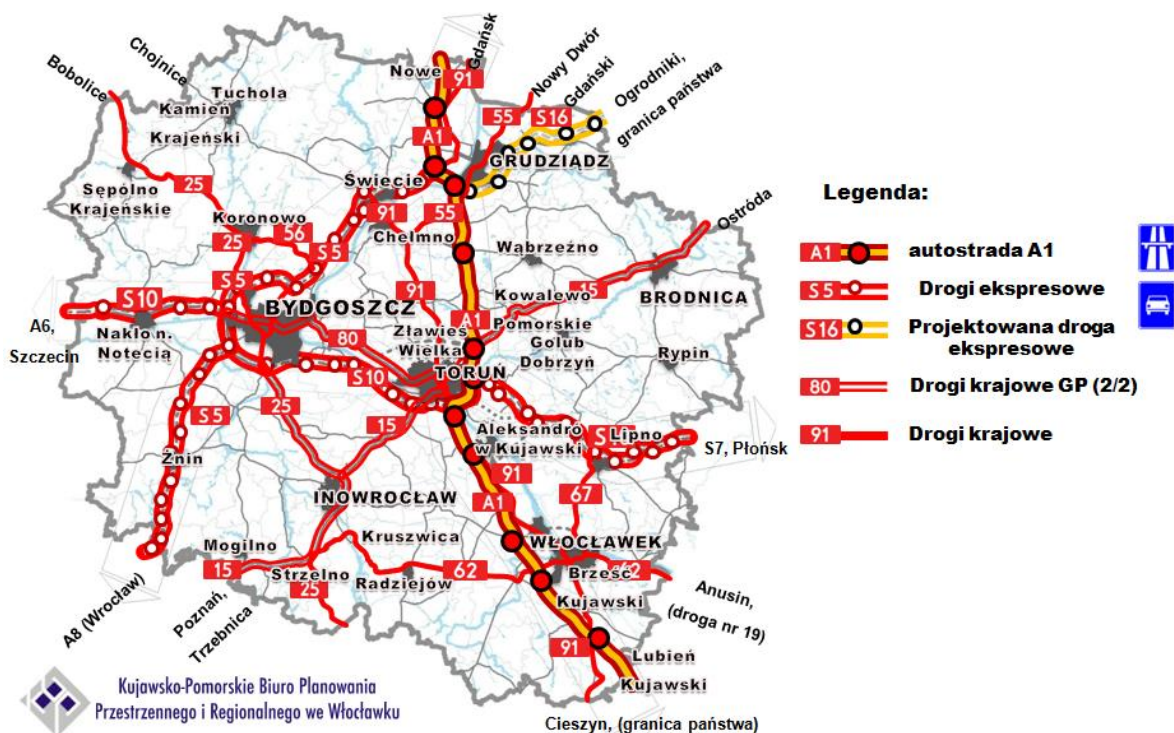
Na podstawie wyników badań ankietowych, przeprowadzonych w zarządcach dróg powiatowych i gminach województwa kujawsko-pomorskiego stwierdza się, że stan nawierzchni dróg gminnych jest w 50,0% jako dobry, w 36,0% jako zadowalający, w 9,0% jako niezadowalający, a w 5,0% jako zły.

Brak dróg szybkiego ruchu w tym autostrady w bezpośrednim otoczeniu gminy Golub-Dobrzyń nie tylko powoduje spadek jej atrakcyjności w skali kraju (zwłaszcza w aspekcie gospodarczym), ale również rzutuje na wzrost kosztów transportu drogowego.

W dokumentach planistycznych Urzędu Marszałkowskiego w Toruniu wskazuje się podstawowe cele związane z polityką transportową na terenie województwa. Budowa,

rozbudowa i przebudowa istniejącej sieci dróg krajowych i wojewódzkich ma służyć poprawie dostępności transportowej całego regionu i wzmocnieniu kooperacyjnych i handlowych powiązań międzyregionalnych.

Ilustracja. Docelowy układ dróg krajowych w województwie kujawsko-pomorskim.

Źródło: Urząd Marszałkowski w Toruniu.

Podsumowując warto jeszcze wspomnieć o celu strategicznym w nowej Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2014-2020, a mianowicie "Dostępność i spójność", który dotyczy transportu województwa. Należy tu podkreślić znaczenie dróg ekspresowych oraz linii kolejowych i Portu Lotniczego w Bydgoszczy. Istotne znaczenie ma koncepcja "60/90", zakładająca, że z każdego ośrodka powiatowego do stolicy województwa czas dojazdu w komunikacji publicznej nie powinien przekroczyć 60 minut, a z dowolnej miejscowości na terenie województwa nie powinien przekroczyć 90 minut. Przy zastosowaniu odpowiednich rozwiązań technicznych i organizacyjnych, w strefie 60 minut znajdzie się większa część województwa. Kluczową sprawą w tej sferze jest dla powiatu golubsko-dobrzyńskiego jak i samej gminy Golub-Dobrzyń modernizacja drogi krajowej nr 15, odcinków dróg wojewódzkich 534 i 554.

1.8 Uwarunkowania demograficzno-społeczne

Skuteczna realizacja „Strategii rozwoju” oraz samorządowa polityka społeczna zależy głównie od rozpoznania problemów demograficznych i złożoności prowadzonej polityki ludnościowej. Określenie powiązań polityki demograficznej z polityką społeczną oraz wskazanie występujących między nimi zależności pozwala dostrzec i ocenić zmiany zachodzące w strukturze społecznej, co daje większe szanse na znalezienie skutecznych środków utrwalania korzystnych zmian i przeciwdziałania niekorzystnym. Punktem wyjścia dla właściwie prowadzonej samorządowej polityki społecznej oraz lokalnej strategii rozwoju winny być informacje pozwalające określić profil społeczno-demograficzny mieszkańców oraz opis procesów zachodzących w danej społeczności.

1.8.1 Sytuacja demograficzna

Rozważania dotyczące ludności dla potrzeb planowania rozwoju winny uwzględniać dwa jej istotne aspekty. Pierwszy z nich to aspekt demograficzny odnoszący się do tych cech, które już dziś determinują przyszłe zaludnienie gminy. Drugim natomiast jest aspekt społeczny, tj. walory determinujące przyszły, pomyślny rozwój społeczny i gospodarczy badanego obszaru. Potencjał demograficzny gminy Golub-Dobrzyń według danych statystycznych z 2013r. to 8 484 mieszkańców, co stanowi 18,7% ludności powiatu golubsko-dobrzyńskiego oraz 0,4% potencjału ludnościowego województwa kujawsko-pomorskiego. Liczba mężczyzn w 2013r. w gminie Golub-Dobrzyń wynosiła 4 319, natomiast liczba kobiet 4 165. Na przestrzeni 10 lat (2004-2013) odnotowano 5,2% wzrost liczby ludności (422 osoby, w tym 182 kobiety i 240 mężczyzn), największy ze wszystkich gmin powiatu golubsko-dobrzyńskiego.

Tabela. Ludność gminy Golub-Dobrzyń na przestrzeni lat 2004-2013.

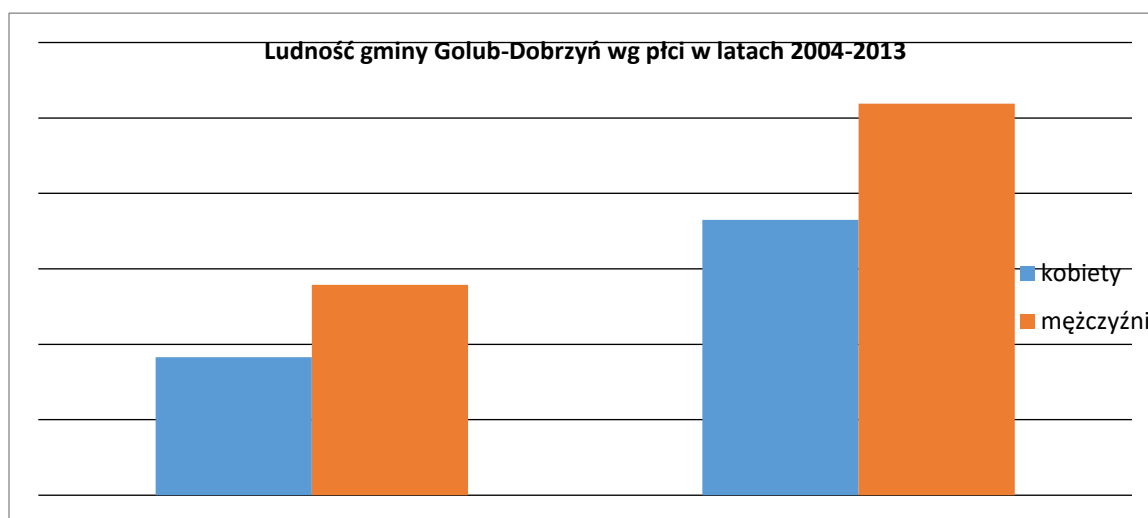
Wyszczególnienie	2004r.		2013r.	
	kobiety	mężczyźni	kobiety	Mężczyźni
Ludność wg płci	3983	4079	4165	4319
Ogółem	8062		8484	
Dynamika zmian - 2004 r. = 100%	100		105	

Źródło: GUS, www.stat.gov.pl

Odnotowany przez gminę Golub-Dobrzyń przyrost liczby ludności, świadczyć może o tym, że staje się ona atrakcyjnym miejscem zamieszkania. Wpływ na zaistniałą sytuację ma bliskość

Golubia-Dobrzynia. Natomiast dla samych migrantów przenoszących się poza granice administracyjne miasta, istotna jest infrastruktura techniczna i dogodny dojazd do największych ośrodków miejskich (np. w celu dojazdu do miejsca pracy czy skorzystania z usług). Jeśli w tych aspektach gmina rozwija się prawidłowo, liczyć może na dalszy przyrływ mieszkańców. W analogicznym okresie ogólna liczba ludności na terenie powiatu golubsko-dobrzyńskiego wzrosła o 343 osoby (0,8%), w województwie kujawsko-pomorskim zwiększyła się o ponad 24 tys. osób, co oznacza wzrost na poziomie 1,2%.

Wykres. Ludność gminy Golub-Dobrzyń wg płci w latach 2004-2013.

Źródło: GUS, www.stat.gov.pl

Gęstość zaludnienia

Średnia gęstość zaludnienia gminy wynosi 43 osoby/km². Porównując z pozostałymi gminami powiatu golubsko-dobrzyńskiego największą gęstością zaludnienia charakteryzuje się miasto Golub-Dobrzyń (1726 osób/km²), następnie miasto i gmina Kowalewo Pomorskie (82 osoby/km²), gmina Zbójno (53 osoby/km²), gmina Radomin (48 osób/km²), **gmina Golub-Dobrzyń (43 osoby/km²)** i gmina Ciechocin (40 osób/km²). Średnia gęstość zaludnienia całego powiatu golubsko-dobrzyńskiego wynosi 74 osoby/km².

Gęstość zaludnienia w województwie w 2013r. była mniejsza niż przeciętnie w kraju i wyniosła 116 osób na 1km², przy czym w podregionach przypadało: w bydgosko-toruńskim - 266 osoby na 1km², we włocławskim - 95 osoby, a w grudziądzkim - 79 osób. Gęstość zaludnienia w miastach wyniosła 1 524 osoby na 1km², natomiast na wsi 49 osób na 1km².

Tabela. Ludność gminy Golub-Dobrzyń na tle powiatu i województwa kujawsko-pomorskiego w latach 2004 – 2013.

Wyszczególnienie	2004r.	2005r.	2006r.	2007r.	2008r.	2009r.	2010r.	2011r.	2012r.	2013r.	2013 gdy 2004 = 100%
Gmina Ciechocin	3983	4021	3985	3972	3995	3985	4015	4022	4015	4043	1,5
Gmina Golub-Dobrzyń	8062	8109	8212	8241	8288	8291	8338	8411	8405	8484	5,2
Miasto Golub-Dobrzyń	13035	13057	12897	12944	12992	12970	12978	12953	13014	12945	-0,7
Miasto i Gmina Kowalewo-Pomorskie	11396	11306	11346	11342	11369	11452	11549	11579	11611	11630	2,1
Gmina Radomin	4144	4126	4142	4109	4089	4089	4046	3991	3934	3918	-5,5
Gmina Zbójno	4517	4526	4492	4503	4498	4494	4437	4445	4470	4460	-1,3
Powiat	45137	45154	45074	45111	45231	45281	45363	45401	45449	45480	0,8
Województwo	2068258	2068253	2066371	2066136	2067918	2069083	2098711	2098370	2096404	2092564	1,2

Źródło: www.stat.gov.pl

Tabela. Liczba ludności gminy Golub-Dobrzyń według wieku oraz wskaźnik feminizacji w 2013r.

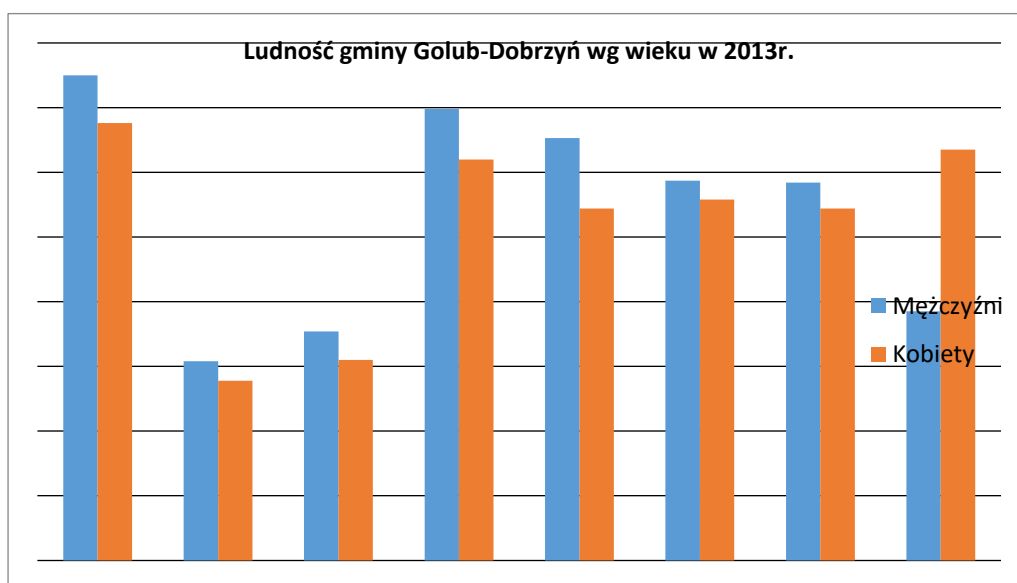
Wyszczególnienie Grupy wiekowe	Wskaźnik feminizacji	2013r.		
		Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
0-14	90	1426	750	676
15-19	90	586	308	278
20-24	88	664	354	310
25-34	89	1318	698	620
35-44	83	1197	653	544
45-54	95	1145	587	558
55-64	93	1128	584	544
65 i więcej	165	1020	385	635
Ogółem	96	8484	4319	4165

Źródło: GUS, www.stat.gov.pl

Struktura ludności

W 2013r. kobiety stanowiły 49,1% mieszkańców gminy Golub-Dobrzyń. W ujęciu wskaźnika feminizacji było to odpowiednio 96 kobiet na 100 mężczyzn. W przedziałach wiekowych występuje pewna asymetria płci, charakteryzująca się dominacją mężczyzn, jednak w skali nieistotnej dla dynamiki demograficznej. Wyjątek stanowi tu przekrój wiekowy 65 i więcej, gdzie wskaźnik feminizacji wynosi 165 kobiet na 100 mężczyzn.

Wykres. Ludność gminy Golub-Dobrzyń według wieku w 2013r.

Źródło: GUS, www.stat.gov.pl

Niepokojącym jest fakt sukcesywnego zmniejszania się na przestrzeni lat 2004-2013 liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym przy jednoczesnym wzroście liczby ludności w wieku poprodukcyjnym. Struktura wiekowa społeczeństwa gminy Golub-Dobrzyń w okresie 2004-2013 kształtowała się następująco: liczba osób w wieku przedprodukcyjnym zmniejszyła się o 266 osób (w tym 144 to kobiety), w tym samym czasie nastąpił wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym o 105 osób (wzrost 116 kobiet, spadek 11 mężczyzn). Ilość osób w wieku produkcyjnym wzrosła o 583 osoby (w tym 210 to kobiety) i utrzymuje się na dość wysokim poziomie stanowiącym 64,3% mieszkańców gminy. Najbardziej zauważalna zmiana dotyczyła osób w wieku przedprodukcyjnym. W roku 2004 grupa ta stanowiła 25,2% ogółu mieszkańców gminy Golub-Dobrzyń, natomiast w roku 2013 odnotowano spadek do 20,8%. Malejąca grupa osób w wieku przedprodukcyjnym będzie musiała w przyszłości ponosić duże obciążenia dla utrzymania zwiększającej się liczby osób w wieku poprodukcyjnym. Duży wzrost odsetka ludzi starych prowadzi do zachwiania równowagi liczbowej między warstwą ludności pracującej i

produkującej a tymi warstwami, które żyją na koszt ludności pracującej (dzieci, młodzież ucząca się, emeryci). Jeżeli w strukturze ludności odsetek osób w wieku poprodukcyjnym (powyżej 65 roku życia) stanowi ponad 10%, mówimy o przekroczeniu progu starości zaawansowanej społeczeństwa. Gmina Golub-Dobrzyń przekroczyła ten próg, w roku 2013 liczba osób w wieku poprodukcyjnym, powyżej 65 lat stanowiła 1 020 osób, czyli 12% społeczeństwa.

Zjawisko starzenia się społeczeństwa rzutuje na przyszłe kierunki inwestycji infrastrukturalnych. Przyjmując jako symptom tego zjawiska stosunek ludności w wieku poprodukcyjnym do ludności w wieku przedprodukcyjnym stwierdzić należy, że sytuacja zarówno w całym powiecie golubsko-dobrzyńskim i we wszystkich gminach tworzących ten obszar uległa pogorszeniu. Gminy, w których udział ludności w wieku poprodukcyjnym silnie wzrastał powinny szczególnie dynamicznie rozwijać infrastrukturę dostosowaną do potrzeb tej grupy wiekowej.

Tabela. Ludność gminy Golub-Dobrzyń pod względem struktury wieku na przestrzeni lat 2004-2013.

Wyszczególnienie	2004r.			2013r.		
	Kobiety	Mężczyźni	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni	Ogółem
Wiek przedprodukcyjny	973	1055	2028 25,2%	829	933	1762 20,8%
Wiek produkcyjny	2247	2628	4875 60,5%	2457	3001	5458 64,3%
Wiek poprodukcyjny	763	396	1159 14,4%	879	385	1264 14,9%
Razem	3983	4079	8062	4165	4319	8484

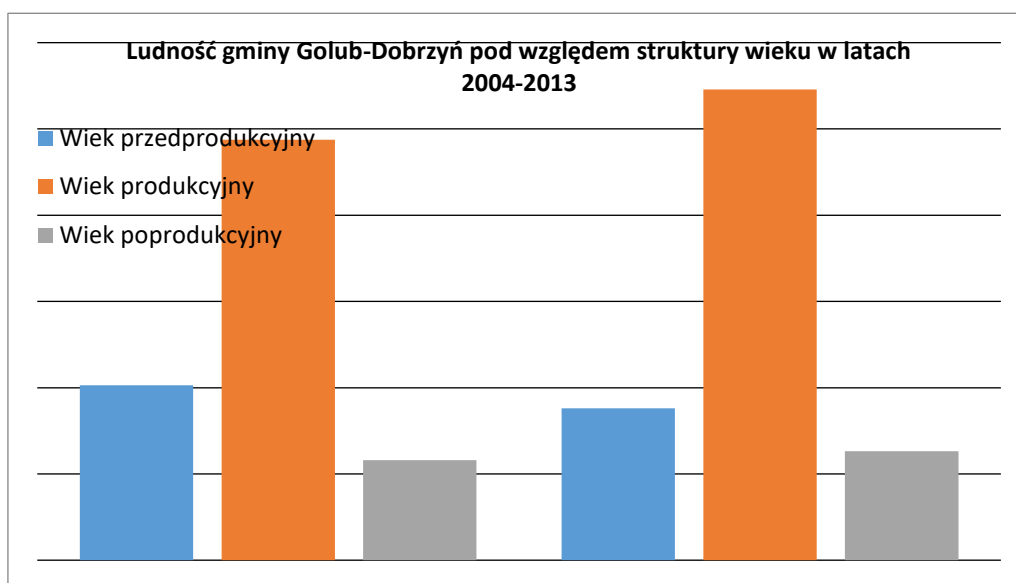
Źródło: GUS, www.stat.gov.pl

Najliczniejszą grupę wiekową w 2013r. stanowiła ludność w wieku 35 do 54 lat – było to 2 342 osoby, tj. 27,6% mieszkańców gminy, ludność w wieku 0-19 lat stanowiła 23,7%, a ludność w wieku 20-34 lata – 23,4%. Sytuacja ta sugeruje, że w ciągu najbliższych lat liczebność grupy 20 do 34 lat utrzyma się na podobnym poziomie lub nieznacznie wzrośnie. Taką prognozę może uzasadnić fakt, że grupa ta cechuje się największą dynamiką demograficzną (bardzo duży odsetek zawieranych małżeństw i urodzeń przypada na ludzi w tym wieku).

Wskaźnik obciążenia demograficznego powiatu golubsko-dobrzyńskiego, liczony jako liczba osób w wieku nieprodukcyjnym, przypadająca na 100 osób w wieku produkcyjnym w 2013r. wynosił 57,4. Dla porównania najwyższe wartości wskaźnika obserwuje się w gminach Zbójno

64,7, Ciechocin 60,0; Radomin 57,7, Kowalewo pomorskie 58,1, niższe w **gminie Golub-Dobrzyń 55,4** oraz mieście Golub-Dobrzyń 54,7. Obciążenie demograficzne ma swoje konsekwencje ekonomiczne. Im wyższy wskaźnik, tym więcej osób pozostaje na utrzymaniu grupy pracującej.

Tabela. Ludność gminy Golub-Dobrzyń pod względem struktury wieku w latach 2004-2013.

Źródło: GUS, www.stat.gov.pl

W gminie Golub-Dobrzyń podobnie w powiecie golubsko-dobrzyńskim i województwie kujawsko-pomorskim obserwuje się stały wzrost osób powyżej 60 roku życia. Sytuacja taka stanowi poważne wyzwanie dla polityki socjalnej, bowiem dotychczas tego typu zjawisko nie występowało w takiej skali. W świadomości społecznej powoli pojawia się wizja i wyobrażenie starzejącego się świata. Coraz więcej ludzi wymagać będzie opieki, a jednocześnie mniej będzie tych, którzy tę opiekę będą sprawowali. Świadomość taką należy na każdym kroku pobudzać, stwarzając tym samym szanse zarówno jednostkom, jak i grupom zapobiegania, tym wszystkim trudnością, które hamują niezależność i siłę do osiągnięcia możliwie najwyższej jakości życia przez starzejące się społeczeństwo.

Z powyższych faktów należy wysunąć wnioski co do planowania polityki socjalnej: inwestować należy w kluby seniora, uniwersytety III wieku, domy rencisty, domy spokojnej starości, infrastrukturę dostosowaną do potrzeb i możliwości osób w podeszłym wieku. Przemiany demograficzne wymuszają zmianę progu starości, wydłużenie wieku produkcyjnego, czyli tego co obecnie już doświadczamy, a mianowicie podniesienia wieku emerytalnego.

Ruch naturalny ludności

W świetle danych GUS w Bydgoszczy dynamika rzeczywistych zmian stanu ludności w gminie Golub-Dobrzyń w analizowanym dziesięcioleciu (2004-2013) utrzymała się na poziomie dodatnim. Przyrost naturalny na przestrzeni 10 lat jest dodatni (średnio 24 osoby rocznie). Potencjał ludnościowy gminy wzmacnia również dodatnie saldo migracji wewnętrznych. Saldo migracji zagranicznych pozostaje na poziomie ujemnym, choć nieznacznym dla zmian demograficznych gminy Golub-Dobrzyń. W latach 2004-2013 dodatnie saldo migracji wewnętrznych wynosiło średnio 34 osoby rocznie, zaś ujemne migracji zagranicznych liczyło średnio 1 osobę.

Dla porównania największy przyrost naturalny w 2013r. miał miejsce w mieście Golubiu-Dobrzyniu (+51 osób), pozytywnie wyróżniały się również gmina Ciechocin (+8 osób) i **gmina Golub-Dobrzyń (+ 5 osób)**. Saldo migracji wewnętrznych w 2013 roku przyjęło najwyższe wartości ujemne w mieście Golub-Dobrzyń (-61 osób) oraz w gminach Radomin (-32 osoby) i Zbójno (-18 osób). Najwyższe dodatnie saldo migracji w 2013 roku cechowało **gminę Golub-Dobrzyń (+61 osób)** oraz gminę Ciechocin (+19 osób). Wynika to niewątpliwie z położenia obu gmin, a w szczególności gminy Golub-Dobrzyń graniczącej bezpośrednio z miastem.

Prognoza ludności

Prognozy opracowane przez GUS kończą się na powiatach. Według najnowszej prognozy demograficznej dla powiatu golubsko-dobrzyńskiego liczba jego mieszkańców w 2020r. w stosunku do 2013r. nieznacznie wzrośnie o 0,03%, w roku 2035 spadnie o 1,9%, a w 2050r. o 7%.

Prognoza dotycząca struktury wieku w latach 2020, 2035 i 2050 wskazuje na spadek odsetka ludności w wieku przedprodukcyjnym, przy jednoczesnym wzroście odsetka ludności w wieku poprodukcyjnym. Prognozy wskazują również na większy spadek ludności zamieszkującej miasta, w porównaniu z prognozowanym zmniejszaniem się liczby mieszkańców wsi. Zmniejszaniu się liczby ludności w perspektywie 2035 i 2050 roku towarzyszyć będzie starzenie się ludności, co dla władz lokalnych wiązać się będzie z koniecznością zapewnienia opieki zdrowotnej (głównie geriatrycznej) jak i socjalnej dla dynamicznie starzejącej się grupy mieszkańców. Na całym obszarze powiatu golubsko-dobrzyńskiego liczba ludności powyżej 75 roku życia w 2035r. zwiększy się w stosunku do 2013r. o ok. 85%, natomiast w 2050r. wzrost ten przekroczy 100%.

Tabela. Prognoza ludności powiatu golubsko-dobrzyńskiego na lata 2020,2035,2050.

Wyszczególnienie/ lata	2020			2035			2050		
	ogółem	miasto	wieś	ogółem	miasto	wieś	ogółem	miasto	wieś
Prognoza ludności ogółem	45496	17039	2845	44623	16220	2840	42292	14929	2736
Prognoza ludności – wiek przedprodukcyjny	8907	3200	5707	7856	2679	5177	6857	2335	4522
Prognoza ludności – wiek produkcyjny	28827	10684	1814	27429	9822	1760	24240	8366	1587
Prognoza ludności – wiek poprodukcyjny	7762	3155	4607	9338	3719	5619	11195	4228	6967

Źródło: www.stat.gov.pl

Wzrost ten będzie bardzo dynamiczny w skali całego kraju ze względu na wchodzenie do tej grupy wieku roczników osób urodzonych w latach 50. (najliczniejszych w całym okresie powojennym), a także w latach 60. ubiegłego wieku. Dodatkowo, należy przypuszczać, że trwanie życia będzie się sukcesywnie wydłużało sprzyjając zwiększeniu zarówno liczby, jak i odsetka ludności w starszym wieku w ogólnej populacji Polski. Należy również oczekiwać sukcesywnego wzrostu w polskim społeczeństwie świadomości znaczenia dobrego zdrowia. Zdrowy styl życia (rozumiany jako stan dobrego – fizycznego, psychicznego i społecznego – samopoczucia) jest obecnie szczególnie propagowany wśród dzisiejszych 40-50-latków. Zatem, należy spodziewać się pozytywnych zmian w stanie zdrowia ludności, a także w jego samoocenie, tj. zwiększenia wskaźnika osób określających swoje zdrowie jako dobre lub bardzo dobre, szczególnie w grupach osób starszych.

1.8.2 Wybrane społeczne uwarunkowania rozwoju

Uwarunkowania społeczne dalszego rozwoju gminy zawierają się m.in. w niektórych, dzisiejszych cechach społecznych jej ludności. Są one niejednokrotnie mocno powiązane z cechami biologicznymi ludności, z charakterystyką lokalnej i nie tylko lokalnej gospodarki, a często są pochodnymi polityki społecznej i makroekonomicznej państwa. W kontekście

programowania dalszego, pomyślnego rozwoju gminy wydaje się, że stosowna analiza identyfikująca powyższe uwarunkowania winna objąć:

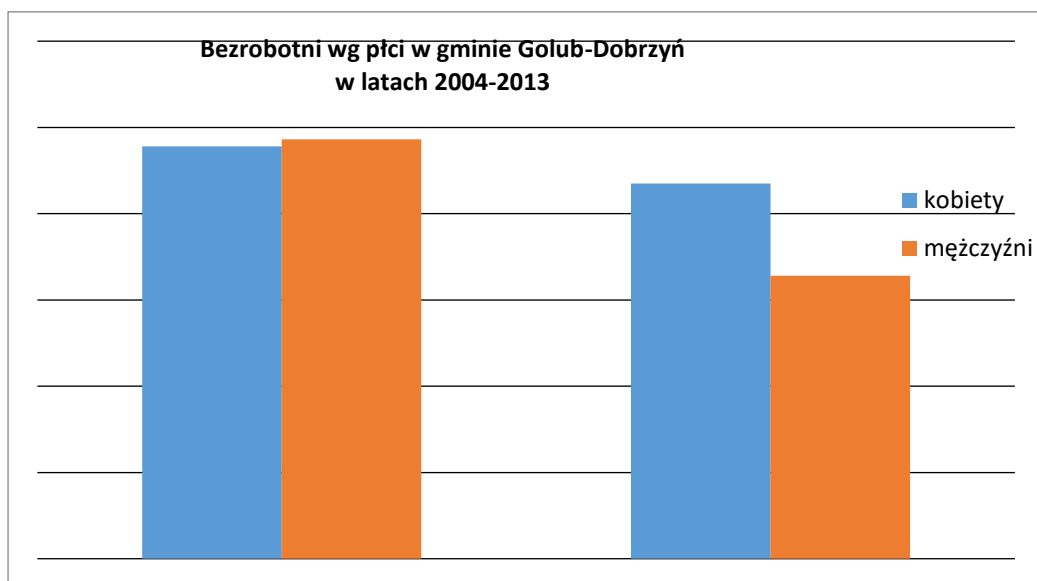
- wykształcenie i kwalifikacje ludności,
- poznanie obecnej aktywności ekonomicznej ludności, jej zatrudnienia i skali bezrobocia, analiza lokalnego rynku pracy,
- poznanie położenia ekonomicznego ludności, rzutującego wprost na jej osobiste i społeczne aspiracje,
- stan podstawowych usług społecznych.

Możliwy zakres analizy wymienionych tematów i problemów jest ściśle zdeterminowany dostępnością danych statystycznych i innych informacji. Niestety nie wszystkie pożądane lub wręcz niezbędne dla tych analiz dane są dostępne.

Rynek pracy

Lokalny rynek pracy powiatu golubsko-dobrzyńskiego charakteryzuje się wysoką stopą bezrobocia. Na koniec 2013r. wynosiła ona 24,3%. W tym samym roku w województwie kujawsko-pomorskim odnotowano 18,1%, a w kraju 13,4%. W poszczególnych jednostkach samorządu terytorialnego powiatu w 2013r. odnotowano znaczny wzrost liczby bezrobotnych i dla porównania: w mieście Golubiu-Dobrzyniu w ciągu jednego roku przybyło 109 bezrobotnych, w gminie Zbójno 47, **gminie Golub-Dobrzyń 42**, gminie Ciechocin 41. Natomiast w mieście i gminie Kowalewo Pomorskie oraz gminie Radomin liczba bezrobotnych spadła. W ewidencji osób bezrobotnych niestety nadal dominują osoby młode, a jedną z utrzymujących się na niezmiennym poziomie cech bezrobocia, jest zjawisko bezrobocia długotrwałego.

Wykres. Bezrobotni zarejestrowani według płci w gminie Golub-Dobrzyń w 2004 i 2013r.

Źródło: GUS, www.stat.gov.pl

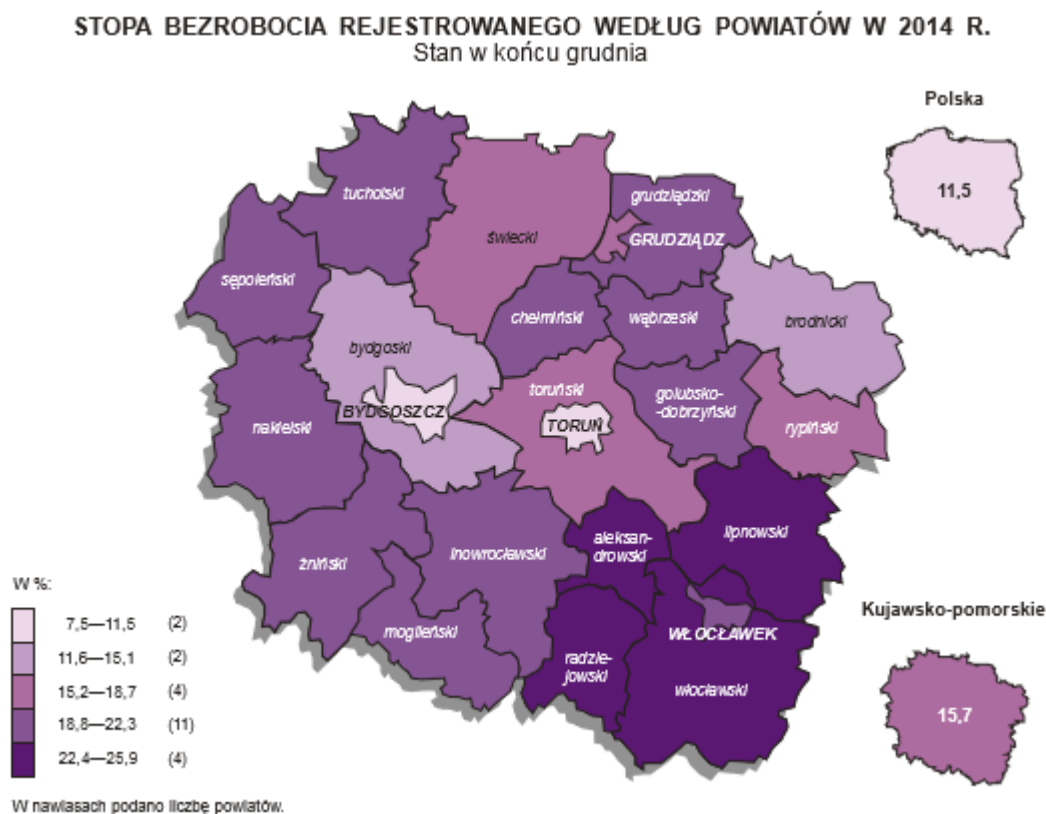
W analizowanym okresie (2004-2013) odnotowano spadek liczby osób bezrobotnych. W **gminie Golub-Dobrzyń (o 20,9%)**, mieście Golub-Dobrzyń (o 11,3%), mieście i gminie Kowalewo Pomorskie (o 11,4%), gminie Radomin (o 19,6%). Wzrost bezrobocia nastąpił w gminie Ciechocin (o 9,8%) oraz gminie Zbójno (o 3,1%).

Tabela. Bezrobotni zarejestrowani według płci w gminie Golub-Dobrzyń w 2004 i 2013r.

Lata	Wyszczególnienie		
	kobiety	mężczyźni	ogółem
2004	478	486	964
2013	435	328	763

Źródło: GUS, www.stat.gov.pl

Rysunek. Stopa bezrobocia rejestrowanego według powiatów w 2014r.

Źródło: Komunikat GUS o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa kujawsko-pomorskiego w 2014 r.

Analiza rynku pracy dla gminy Golub-Dobrzyń na przestrzeni minionych 10 lat pozwala stwierdzić pewne fakty. Liczba osób pracujących w głównym miejscu pracy w gminie Golub-Dobrzyń w latach 2004-2013 wzrosła z poziomu 401 do poziomu 659. Liczba zatrudnionych mężczyzn jest wyższa od liczby zatrudnionych kobiet, średnio o 99 osób. Poziom pracujących na 1000 ludności w analizowanym okresie wzrósł z 50 do 78.

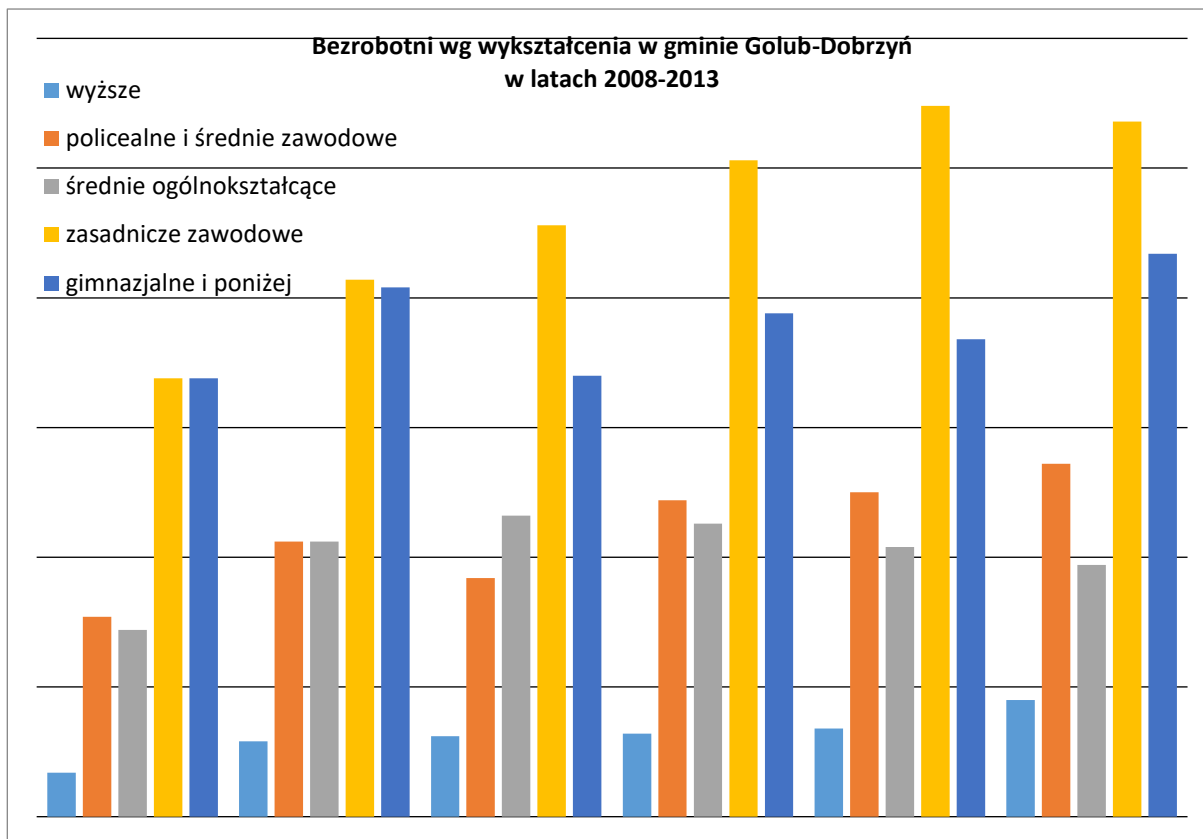
Tabela. Pracujący w głównym miejscu pracy wg płci w gminie Golub-Dobrzyń w latach 2004-2013.

Wyszczególnienie	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
ogółem	401	409	422	458	524	532	537	652	649	659
mężczyźni	236	230	251	280	313	311	328	403	393	383
kobiety	165	179	171	178	211	221	245	249	256	276
pracujący na 1000 ludności	50	50	51	56	63	64	69	78	77	78

Źródło: GUS, www.stat.gov.pl

W tym samym okresie nastąpił spadek liczby osób bezrobotnych o 201 osób (20,9%), w tym o 43 kobiety i 158 mężczyzn. W 2004r. kobiety stanowiły 49,6% ogółu bezrobotnych, w 2013r. 57,0%. Jak widać odsetek bezrobotnych kobiet wobec mężczyzn na przestrzeni analizowanych lat (2004-2013) wzrósł.

Wykres. Bezrobotni według wykształcenia w gminie Golub-Dobrzyń w latach 2008-2013.

Źródło: WUP Toruń.

Największą grupę wśród bezrobotnych gminy Golub-Dobrzyń tworzyły w 2013r. osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym – 268 osób, co stanowiło 35,0% ogółu bezrobotnych. Drugą w kolejności grupą byli bezrobotni z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej – 217 osób (28,4%). Najmniej liczną grupę stanowili bezrobotni z wykształceniem wyższym – 45 osób (5,9%).

Tabela. Bezrobotni według wykształcenia w gminie Golub-Dobrzyń w latach 2008 – 2013.

Wyszczególnienie	2008r.	2009r.	2010r.	2011r.	2012r.	2013r.
wyższe	17	29	31	32	34	45
policealne i średnie zawodowe	77	106	92	122	125	136
średnie ogólnokształcące	72	106	116	113	104	97
zasadnicze zawodowe	169	207	228	253	274	268
gimnazjalne i poniżej	169	204	170	194	184	217
Ogółem	504	652	637	714	721	763

Źródło: WUP Toruń.

Struktura wiekowa osób bezrobotnych w gminie Golub-Dobrzyń wskazuje największy udział osób w wieku 25-34 lata (30,5%) zaraz przed grupą wiekową 18-24 lata (25,4%).

Wysoki udział osób młodych (w ogóle osób bezrobotnych), które wchodzi na rynek pracy może świadczyć o braku dopasowania kwalifikacji i wykształcenia do wymogów rynku pracy i oczekiwań pracodawców. Dlatego warto podejmować działania mające na celu zbliżenie przedsiębiorców do szkół i uczelni, aby wypracować ofertę edukacyjną i profil dostosowany do potrzeb rynku. Innym zjawiskiem mającym wpływ na wysoki odsetek grupy wiekowej 25-34 lata wśród osób bezrobotnych jest również to, że liczba osób podejmujących naukę na wyższych uczelniach wzrasta, studia kończy się w zależności od długości ich trwania w wieku ok. 24-26 lat, po czym duża część młodych absolwentów rejestruje się w urzędach pracy, co wpływa na zwiększenie liczby bezrobotnych w grupie wiekowej 25-34 lata.

Liczną grupę osób bezrobotnych w 2013r. stanowili na terenie gminy Golub-Dobrzyń długotrwale bezrobotni, osoby pozostające bez pracy powyżej jednego roku – 441 osób (57,8%). Bezrobocie długotrwale wynika także z niskich kwalifikacji osób bezrobotnych tworzących tę grupę, bo to właśnie brak kwalifikacji blokuje w dużej mierze powrót tych osób na rynek pracy. Grupę bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych stanowi 214 osób (28,0%), natomiast 3,3% bezrobotnych gminy Golub-Dobrzyń stanowiły osoby niepełnosprawne.

Długotrwale pozostawanie bez pracy ogranicza szansę na podjęcie pracy, co przyczynia się do ubożenia ludności i prowadzi do wykluczenia społecznego. Konsekwencjami takiego stanu rzeczy są zwiększone koszty świadczeń społecznych, które obciążają budżet samorządu.

Wykres. Bezrobotni według grup wiekowych w gminie Golub-Dobrzyń w latach 2008-2013.
Źródło: WUP Toruń.

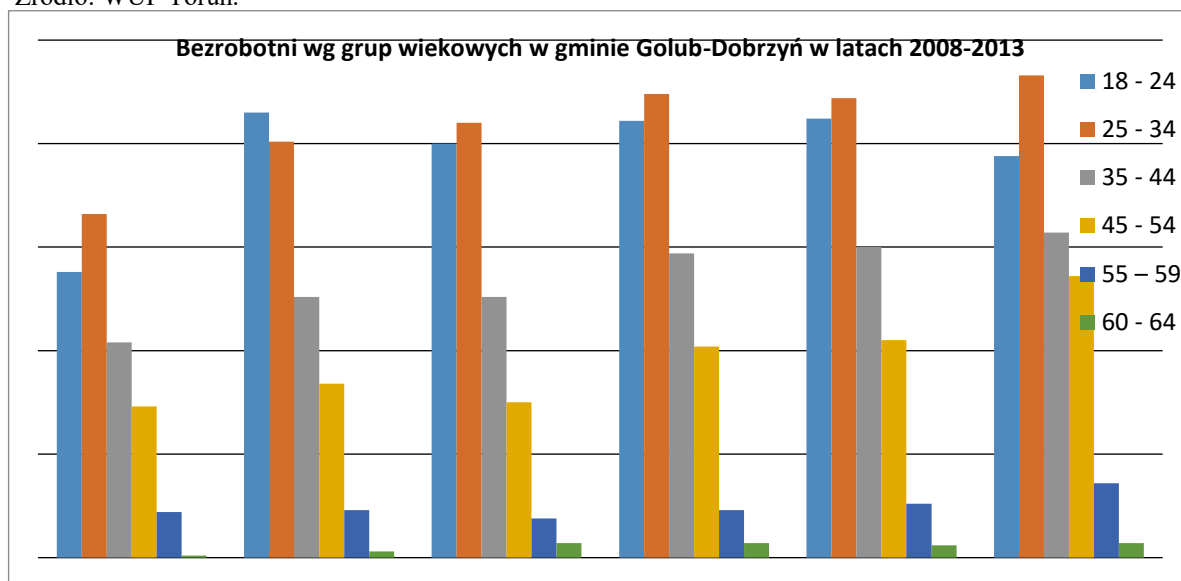

Tabela. Bezrobotni w gminie Golub-Dobrzyń w szczególnej sytuacji na rynku pracy w latach 2008-2013.

Wyszczególnienie Bezrobotni	2008r.			2009r.			2010r.			2011r.			2012r.			2013r.		
	Ogółem	M	K	Ogółem	M	K	Ogółem	M	K	Ogółem	M	K	Ogółem	M	K	Ogółem	M	K
do 25 roku życia	138	55	83	215	99	116	200	88	112	211	92	119	212	99	113	194	78	116
powyżej 50 roku życia	60	37	23	59	33	26	60	40	20	71	44	27	68	41	27	94	52	42
długotrwale	274	78	196	291	107	184	319	113	206	431	151	280	395	131	264	441	164	277
bez kwalifikacji zawodowych	128	38	90	156	59	97	154	55	99	190	70	120	216	89	127	214	86	128
bez doświadczenia zawodowego	167	42	125	210	67	143	206	68	138	232	71	161	223	74	149	239	72	167
bez wykształcenia średniego	338	157	181	411	233	178	398	207	191	447	233	214	458	245	213	485	254	231
samotnie wychowujący co najmniej jedno dziecko do 18 roku życia	29	5	24	34	5	29	41	5	36	45	4	41	42	8	34	61	10	51
kobiety, które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka	63	X	63	62	X	62	81	X	81	107	X	107	99	X	99	127	X	127
którzy po odbyciu kary pozbawienia wolności nie podjęli zatrudnienia	3	3	0	2	2	0	4	4	0	11	11	0	12	12	0	10	10	0
niepełnosprawni	13	6	7	16	5	11	15	5	10	17	3	14	26	10	16	25	9	16

Źródło: WUP Toruń.

Tabela. Bezrobotni według grup wiekowych w gminie Golub-Dobrzyń w latach 2008-2013.

Wyszczególnienie Grupy wiekowe	2008r.			2009r.			2010r.			2011r.			2012r.			2013r.		
	Ogółem	M	K	Ogółem	M	K	Ogółem	M	K	Ogółem	M	K	Ogółem	M	K	Ogółem	M	K
18 - 24	138	55	83	215	99	116	200	88	112	211	92	119	212	99	113	194	78	116
25 - 34	166	59	107	201	93	108	210	85	125	224	92	132	222	89	133	233	83	150
35 - 44	104	37	67	126	59	67	126	53	73	147	66	81	150	75	75	157	78	79
45 - 54	73	36	37	84	44	40	75	37	38	102	55	47	105	48	57	136	60	76
55 - 59	22	16	6	23	15	8	19	14	5	23	15	8	26	16	10	36	22	14
60 - 64	1	1	0	3	3	0	7	7	0	7	7	0	6	6	0	7	7	0
ogółem	504	204	300	652	313	339	637	284	353	714	327	387	721	333	388	763	328	435

Źródło: WUP Toruń.

Pomoc społeczna

Do realizacji podstawowych zadań z zakresu pomocy społecznej powołana została jednostka organizacyjna w postaci Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Golubiu-Dobrzyniu, którego celem jest realizacja zadań wymienionych w ustawie z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej - zadania własne gminy oraz zadania administracji rządowej realizowane przez gminę. Przyjęcie przez władze gminy Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Golub-Dobrzyń na lata 2014-2020 pozwala na realizację założonych celów oraz wyznaczenie drogi prowadzącej do polepszenia systemu pomocy społecznej w gminie. Określone szanse i zagrożenia jak również słabe i mocne strony wykorzystywane są do rozwiązywania problemów społecznych w sposób przemyślany i racjonalny.

Korzystający z pomocy społecznej

W roku 2013 na terenie gminy Golub-Dobrzyń z pomocy społecznej korzystały 394 gospodarstwa domowe, w których zamieszkiwało 1 316 osób, co stanowiło 15,5% ogółu mieszkańców gminy. Natomiast w 2004r. z pomocy społecznej korzystały 394 gospodarstwa domowe (1 993 osoby). Mimo tego że, ze na przestrzeni 10 lat spada odsetek osób korzystających z pomocy społecznej, liczba mieszkańców objętych pomocą pozostaje na wysokim poziomie.

Dla porównania najwięcej osób korzystających z pomocy społecznej to mieszkańcy Golubia-Dobrzynia (1 941 osób - 15% ogółu mieszkańców miasta), **gminy Golub-Dobrzyń (1 316 osób - 15,5% ogółu mieszkańców gminy)**. Natomiast najmniej osób korzystających z pomocy społecznej odnotowano w mieście i gminie Kowalewo Pomorskie (1 421 osób – 12,2% ogółu mieszkańców gminy), gminie Radomin (643 osoby - 16,4% ogółu mieszkańców gminy), Ciechocin (653 - 16,2% ogółu mieszkańców gminy), Zbójno (952 osoby - 21,3% ogółu mieszkańców gminy).

Tabela. Wybrane dane pomocy społecznej gminy Golub-Dobrzyń na tle pozostałych gmin powiatu golubsko-dobrzyńskiego w 2013r.

WYSZCZEGÓLNIENIE	POWIAT	Miasto Golub- Dobrzyń	Gmina Ciechocin	Gmina Golub- Dobrzyń	Gmina Radomin	Gmina Zbójno	Miasto i Gmina Kowalewo Pomorskie
Gospodarstwa domowe korzystające z pomocy społecznej	2245	725	163	394	183	275	505
Osoby w gospodarstwach domowych korzystających z pomocy społecznej	6926	1941	653	1316	643	952	1421
Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem (%)	15,2	14,9	16,2	15,6	16,4	21,4	12,2

Źródło: www.stat.gov.pl

Tabela. Powody trudnej sytuacji życiowej zgłoszone przez mieszkańców gminy, na podstawie których udzielono im pomocy latach 2004 – 2013.

Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin										Liczba osób w tych rodzinach									
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Ubóstwo	397	403	411	356	319	317	320	294	295	310	1546	1547	1553	1349	1139	1116	1107	922	922	1023
Bezdomność	1	-	-	-	-	1	2	3	3	2	1	-	-	-	-	1	2	3	3	2
Potrzeba ochrony macierzyństwa	38	16	15	18	9	4	2	5	4	10	181	91	87	71	36	16	8	24	22	42
Bezrobocie	309	313	317	306	239	234	258	267	242	247	1277	1241	1251	1200	885	931	964	1016	916	908
Niepelnosprawność	151	155	148	188	158	155	127	139	142	132	595	559	501	575	492	476	401	401	402	353
Długotrwała choroba	181	193	194	207	216	214	194	162	190	210	698	731	736	660	723	683	603	478	560	615
Bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego	123	111	107	120	104	98	91	92	88	116	632	552	539	596	550	573	438	440	391	466
Alkoholizm	46	49	41	28	22	15	17	18	24	23	181	168	127	82	75	64	58	47	63	65

Źródło: GOPS Golub-Dobrzyń.

Przyczyny korzystania z pomocy społecznej

Analiza danych 2013r. z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Golubiu-Dobrzyniu, pokazuje, że najpoważniejszym problemem społecznym dotyczącym gminy jest ubóstwo. W dalszej kolejności problemami społecznymi najbardziej dotykającymi ludność lokalną są bezrobocie, długotrwała ciężka choroba, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz niepełnosprawność. W 2004r. zakres problematyki społecznej był bardzo zbliżony. Głównym problemem było ubóstwo i bezrobocie, a w dalszej kolejności długotrwała choroba, niepełnosprawność oraz bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego.

Wydatki poniesione w 2013r. na realizację polityki społecznej gminy stanowiły drugą co do wielkości pozycję budżetu gminy, zaraz po wydatkach na oświatę.

Podobna sytuacja miała miejsce w 2004r. Brak pracy jest powodem, którym znaczna część osób i rodzin w gminie Golub-Dobrzyń uzasadnia swoje wnioski o wsparcie finansowe.

Formy aktywizacji osób wykluczonych społecznie

W celu zapobiegania skali wyżej opisanych zjawisk realizowane są różnego rodzaju działania skierowane do osób bezrobotnych. Powiatowy Urząd Pracy w Golubiu-Dobrzyniu ułatwia bezrobotnym uczestnictwo w różnych formach zatrudnienia i dostępie do wszelkich zasobów, praw, dóbr i usług, które mają zapobiegać ryzyku wykluczenia społecznego. Pomoc kierowana jest do najsłabszych, biernych społecznie, długotrwale bezrobotnych, narażonych na ryzyko społecznej marginalizacji.

Prace interwencyjne

Prace interwencyjne to forma zatrudnienia, w wyniku której pracodawca przez okres 6 lub 12 oraz w przypadku osób powyżej 50 roku życia 12 lub 24 miesięcy otrzymuje częściową refundację kosztów zatrudnienia pracownika. W 2013r. do prac interwencyjnych skierowano 17 mieszkańców gminy Golub-Dobrzyń.

Roboty publiczne

Roboty publiczne mogą być organizowane przez gminy, ośrodki pomocy społecznej lub organizacje pozarządowe statutowo zajmujące się problematyką ochrony środowiska, kultury, oświaty, sportu i turystyki, opieki zdrowotnej, bezrobocia oraz pomocy społecznej, a także spółki wodne i ich związki. Należy pamiętać, że celem robót publicznych jest reintegracja zawodowa i społeczna osób bezrobotnych. W 2013r. zatrudnienie w wyniku organizacji robót publicznych uzyskało 8 mieszkańców gminy Golub-Dobrzyń.

Staże zawodowe

Staż polega na wykonywaniu zadań i czynności w miejscu pracy, bez nawiązania stosunku pracy z pracodawcą. Staże są przeznaczone dla wszystkich bezrobotnych znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy. Staże były uruchamiane przede wszystkim dla osób, które wcześniej nie korzystały z tej formy aktywizacji i wśród tych pracodawców, którzy deklarowali zatrudnienie po zakończeniu stażu, a jeśli współpracowali z urzędem wcześniej, to sprawdzono, czy wywiązywali się z deklaracji zatrudnienia, a jeśli nie to jaka była przyczyna nie zatrudnienia osoby bezrobotnej po zakończeniu stażu. Z możliwości odbycia stażu w 2013r. skorzystało 124 mieszkańców gminy Golub-Dobrzyń.

Prace społecznie użyteczne

Prace społecznie użyteczne to prace wykonywane przez bezrobotnych bez prawa do zasiłku korzystających ze świadczeń pomocy społecznej, organizowane za skierowaniem urzędu pracy przez gminę w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej, organizacjach lub instytucjach statutowo zajmujących się pomocą charytatywną lub na rzecz społeczności lokalnej w wymiarze 10 godzin w tygodniu. W 2013r. do wykonywania prac społecznie użytecznych zostało skierowanych 39 mieszkańców gminy Golub-Dobrzyń.

Szkolenie z zakresu umiejętności poszukiwania pracy

Pomoc w aktywnym poszukiwaniu pracy polega na przygotowaniu bezrobotnych do lepszego radzenia sobie w poszukiwaniu i podejmowaniu zatrudnienia. Jest realizowana w ramach szkolenia z zakresu umiejętności poszukiwania pracy. W 2013r. z możliwości szkolenia skorzystało 7 mieszkańców gminy Golub-Dobrzyń.

Jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej

Bardzo popularną formą wsparcia bezrobotnych są nadal dotacje dla osób zamierzających rozpocząć własną działalność gospodarczą. Zainteresowanie otrzymaniem środków na podjęcie działalności było bardzo duże. W 2013r. podpisanych zostało 18 umów z mieszkańcami gminy Golub-Dobrzyń.

Tabela. Liczba zaktywizowanych bezrobotnych w podziale na gminy powiatu golubsko-dobrzyńskiego w 2013r.

**LICZBA ZAKTYWIZOWANYCH BEZROBOTNYCH W 2013 ROKU
W RAMACH INSTRUMENTÓW RYNKU PRACY W/G JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO
W PORÓWNANIU DO LICZBY ZAREJESTROWANYCH BEZROBOTNYCH**

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	G-D MIASTO	G-D GMINA	KOWALEWO M i G	RADOMIN GMINA	CIECHOCIN GMINA	ZBÓJNO GMINA	OGÓŁEM W POWECIE
1.	SZKOLENIA I PRZEKwalifikowania	28	18	18	7	6	12	89
2.	PRACE INTERWENCYJNE	17	17	23	8	3	13	81
3.	ROBOTY PUBLICZNE	7	8	9	4	2	5	35
4.	ZWROT KOSZTÓW DOJAZDU	13	54	30	37	20	29	183
5.	DOPOSAŻENIE STANOWISK PRACY	17	13	10	5	2	4	51
6.	DOTACJE NA ROZP. DZ. GOSP.	33	18	18	12	8	12	101
7.	PRACE SPOŁECZNIE UŻYTECZNE	57	39	79	32	2	13	222
9.	STAŻE	188	124	99	63	40	51	565
RAZEM ZAKTYWIZOWANI Z LIMITU		360	291	286	168	83	139	1 327
UDZIAŁ W %		27,1%	21,9%	21,6%	12,7%	6,3%	10,5%	100,0%
10.	DODATEK AKTYWIZACYJNY	120	52	113	18	19	17	339
11.	STYPENDIA Z TYT. KONTYN. NAUKI	-	-	-	-	-	-	-
12.	AKTYWNE POSZUKIWANIE PRACY	-	-	-	-	-	-	-
13.	KLUB PRACY	20	7	-	2	-	1	30
RAZEM ZAKTYWIZOWANI POZA LIMITEM		140	59	113	20	19	18	369
UDZIAŁ W %		37,9%	16,0%	30,6%	5,4%	5,1%	4,9%	100,0%
OGÓŁEM NA KONIEC ROKU 2013		500	350	399	188	102	157	1 696
UDZIAŁ W %		29,5%	20,6%	23,5%	11,1%	6,0%	9,3%	100,0%
PORÓWNANIE ZAKTYWIZOWANYCH W 2011 ROKU DO ZAREJESTROWANYCH NA KONIEC 2011 ROKU								
BEZROBOTNI NA KONIEC ROKU 2013		1 426	763	958	308	314	505	4 274
UDZIAŁ W %		33,4%	17,9%	22,4%	7,2%	7,3%	11,8%	100,0%
% ZAKTYWIZOWANYCH DO ZAREJESTROWANYCH		35,1%	45,9%	41,6%	61,0%	32,5%	31,1%	39,7%

Źródło: Analiza rynku pracy w 2013r. – PUP Golub-Dobrzyń.

Mieszkańcy gminy Golub-Dobrzyń indywidualnie biorą również udział w innego rodzaju działaniach aktywizacyjnych organizowanych nie tylko przez PUP. Do form aktywizacji osób wykluczonych społecznie, wskazanych w działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Golubiu-Dobrzyniu, z których korzystają również mieszkańcy gminy Golub-Dobrzyń zalicza się: organizację turnusów rehabilitacyjnych dla osób niepełnosprawnych, organizację wycieczek integracyjnych dla osób niewidomych i słabowidzących we współpracy z Polskim Związkiem Niewidomych w Golubiu-Dobrzyniu oraz Polskim Związkiem Emerytów, Rencistów i Inwalidów w Golubiu-Dobrzyniu, współorganizację olimpiady dla osób niepełnosprawnych. Wskazane formy aktywizacji są możliwe przy wsparciu ze środków PFRON. Ponadto do końca 2014r. zrealizowano projekty systemowe POKL pn. „Szansa na aktywną integrację” dzięki którym niepełnosprawni uczestnicy projektu ukończyli kursy zawodowe, uczestniczyli w treningu kompetencji i umiejętności społecznych, warsztatach z doradcą zawodowym, ukończyli kursy pierwszej pomocy, wyjeżdżali na basen, uczestniczyli w wycieczkach integracyjnych, uczestniczyli w turnusach rehabilitacyjnych.

Ochrona zdrowia

Jednym z wyznaczników wysokiego poziomu życia mieszkańców a także jednym z głównych uwarunkowań aktywnego udziału obywateli w kreowaniu rozwoju społeczno-gospodarczego gminy, jest odpowiedni stan zdrowia.

Zakłady opieki zdrowotnej

Według danych statystycznych z końca 2013r. na terenie gminy Golub-Dobrzyń opiekę nad zdrowiem mieszkańców na poziomie podstawowym i specjalistycznym sprawowały ośrodki zdrowia we Wrockach i mieście Golubiu-Dobrzyniu. Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej we Wrockach obsługuje takie sołectwa jak: Wrocki, Cieszyny, Płachoty, Pusta Dąbrówka, Karczewo i Kujawa. Budynek jest własnością gminy Golub-Dobrzyń, znajduje się w dobrym stanie technicznym. Reszta sołectw potrzeby zdrowotne realizuje w Golubiu-Dobrzyniu.

Najważniejszym obiektem opieki zdrowotnej jest Szpital Powiatowy w Golubiu-Dobrzyniu. Jako ośrodek diagnostyczno-leczniczy świadczy usługi w zakresie leczenia stacjonarnego, ambulatoryjnego, ratownictwa medycznego, podstawowej opieki zdrowotnej i rehabilitacji. W 7 oddziałach szpitalnych rozlokowanych jest 225 łóżek (dane GUS z 2013r.), gdzie leczeni są pacjenci z całego powiatu golubsko-dobrzyńskiego. Wskaźnikiem, który odzwierciedla dostępność ludności do opieki medycznej jest liczba łóżek szpitalnych przypadająca na 10 tys. mieszkańców. W powiecie golubsko-dobrzyńskim wskaźnik ten wzrósł z 45,4 w 2005r. do 49,2 w roku 2013 i znajdował się powyżej średniej wojewódzkiej, która wynosiła 45,3. Mimo wszystko sytuacja ta jest niekorzystna biorąc pod uwagę rosnące zapotrzebowanie na opiekę zdrowotną związane z procesem zmian struktury demograficznej społeczeństwa powiatu oraz rolę szpitala, jako ważnego ośrodka opieki ambulatoryjnej na tym obszarze.

Jednym z kluczowych, w sferze społecznej i zdrowotnej priorytetów województwa kujawsko-pomorskiego jest modernizacja szpitala w Golubiu-Dobrzyniu, bowiem podstawowe znaczenie ma zapewnienie dobrej dostępności i wysokiej jakości opieki zdrowotnej. Instrumentem poprawy bezpieczeństwa zdrowotnego ma być utworzenie jednego, spójnego systemu usług medycznych w regionie składającego się ze Specjalistycznych Zakładów Opieki Zdrowotnej oraz szpitali powiatowych.

Programy profilaktyczne, działania edukacyjne z zakresu zdrowia,

Najbardziej efektywnym sposobem poprawy stanu zdrowia jest wprowadzanie programów profilaktycznych skierowanych do jak najszerzej grupy ludności, zwłaszcza do

grup szczególnie narażonych na występowanie chorób cywilizacyjnych. Przede wszystkim mowa jest tutaj o grupie osób w wieku produkcyjnym, wśród których powodem absencji zawodowej, jak i orzeczeniu o niezdolności do pracy, w dużej mierze jest nieodpowiedni styl życia. Nieodpowiedni sposób odżywiania, niedobór aktywności fizycznej, palenie tytoniu, nadmierne spożycie alkoholu, nieumiejętność radzenia sobie ze stresem są głównym powodem występowania chorób cywilizacyjnych.

Działalnością w zakresie oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia na terenie powiatu golubsko-dobrzyńskiego zajmuje się Państwowy Powiatowy Inspektorat Sanitarny w Golubiu-Dobrzyniu. Na terenie powiatu podejmowane są przedsięwzięcia propagujące zasady zdrowego stylu życia oraz pobudzające aktywność prozdrowotną ludzi na rzecz indywidualnej odpowiedzialności za zdrowie. Działalność tę PSSE w Golubiu – Dobrzyniu inicjuje poprzez realizację programów edukacyjnych, interwencji nieprogramowych i akcji prozdrowotnych. Wdrażając krajowe, wojewódzkie lub powiatowe interwencje programowe i nieprogramowe z edukacją dociera do ponad 23 tys. mieszkańców powiatu. Na przestrzeni ostatnich dwóch lat również mieszkańcy gminy Golub-Dobrzyń objęci zostali realizacją programów choćby z zakresów: profilaktyki HIV/AIDS, aktywnego stylu życia i zbilansowanej diety „Trzymaj formę!”, ograniczenia następstw palenia tytoniu, zdrowego żywienia „Etykieta rozszyfrowana – wiem co kupuję i jem”, zmniejszenie ryzyka zakażeń i zatruc pokarmowych, poprawa warunków sanitarnych wypoczynku oraz produkcji i dystrybucji żywności, zwrócenie uwagi na bezpieczeństwo wakacyjnych form rekreacji „Bezpieczne wakacje”. Adresatami programów na terenie gminy byli uczniowie gimnazjum, szkół podstawowych oraz w wielu przypadkach ich rodzice.

Obecne zapotrzebowanie na programy profilaktyczne i ewentualne działania edukacyjne z zakresu zdrowia dotyczą: zakresu profilaktyki alkoholowej w formie Punktu Konsultacyjnego oraz wsparcia osób psychicznie chorych.

1.8.3 Edukacja

W opracowaniu przedstawiono w zarysie aktualny stan edukacji świadczonej na terenie gminy, oraz zmiany tego stanu w ostatnich 5 latach w kontekście powiatowym, wojewódzkim i ogólnopolskim. W opracowaniu autor korzystał z informacji i materiałów przygotowanych przez pracowników Urzędu Gminy Golub-Dobrzyń, z publikacji Wojewódzkiego Urzędu Statystycznego, Głównego Urzędu Statystycznego a także ogólnie dostępnych danych Systemu

Informacji Oświatowej oraz danych ze stron internetowych Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Gdańsku i Systemu Ewaluacji Oświaty.

Sieć szkół i placówek na terenie gminy. Oferta edukacyjna.

Sieć szkół podstawowych i gimnazjów w gminie Golub-Dobrzyń

W roku szkolnym 2014/2015 sieć publicznych szkół podstawowych i gimnazjów prowadzonych przez gminę obejmuje następujące szkoły:

- I. Szkoły podstawowe publiczne:
 1. Szkoła Podstawowa w Lisewie¹,
 2. Szkoła Podstawowa im. Tadeusza Kościuszki w Nowogrodzie,
 3. Szkoła Podstawowa im. Tadeusza Jędrzycki w Ostrowitem²,
 4. Szkoła Podstawowa im. Józefa Sołtykiewicza w Węsiersku,
 5. Szkoła Podstawowa im. Komisji Edukacji Narodowej we Wrockach.
- II. Gimnazja:
 1. Publiczne Gimnazjum im. Mikołaja Kopernika w Gałczewie.

Oprócz szkół podstawowych publicznych prowadzonych przez Gminę Golub-Dobrzyń na terenie gminy działa Niepubliczna Szkoła Podstawowa w Sokołowie prowadzona przez Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Sokołowo.

Jest to szkoła niepubliczna z uprawnieniami szkoły publicznej działająca od 1 września 2001r. Szkoła prowadzi oddział przedszkolny.

Na terenie gminy nie działają gimnazja niepubliczne. Na terenie gminy nie ma obecnie publicznych szkół podstawowych i gimnazjów prowadzonych przez inne osoby prawne niż gmina lub przez osoby fizyczne. Sieć szkół podstawowych i gimnazjów w gminie nie ulegała zmianie w ostatnich 10 latach. W ostatnich latach zmieniono jedynie uchwałą Rady Gminy z dnia 13 czerwca 2013r. obwody szkół: Szkoły Podstawowej w Lisewie i Szkoły Podstawowej w Ostrowitem z dniem 1 września 2013r. Wszystkie szkoły podstawowe są szkołami dla młodzieży tzw. szkołami ogólnodostępnymi. Na terenie gminy nie działają szkoły podstawowe innych rodzajów (specjalne, z oddziałami specjalnymi itp.). Publiczne Gimnazjum

¹ Szkoła uchwałą Rady Gminy otrzymała uchwałą Rady Gminy Golub-Dobrzyń z dnia 30 września 2014 roku imię Świętego Jana Pawła II

² Szkoła wchodzi w skład Zespołu Szkolno- Przedszkolnego w Ostrowitem.

w Gałczewie prowadzi oddziały z tzw. nachyleniem przedmiotowym, w tym oddziały sportowe ze specjalnościami: piłka nożna dla chłopców i siatkówka dla dziewcząt.

Jak wynika z danych WUS w Bydgoszczy do I klasy Publicznego Gimnazjum w Gałczewie w ostatnich latach zostaje przyjętych około 40% - 50% więcej uczniów niż wynosi liczba absolwentów w danym roku szkół podstawowych gminy Golub Dobrzyń. Oznacza to, że do szkoły przyjmowani są absolwenci szkół podstawowych z innych gmin. Z danych WUS wynika, że spośród sąsiednich gmin stosunkowo najmniejszy odsetek absolwentów szkół podstawowych gminy trafia do gimnazjów w mieście Golub-Dobrzyń, co pozwala domniemywać, że większość uczniów Gimnazjum w Gałczewie spoza terenu gminy Golub-Dobrzyń to absolwenci szkół podstawowych z Golubia-Dobrzynia. Sytuacja, w której liczba uczniów rozpoczynających naukę w gimnazjum w gminie wiejskiej sąsiadującej z miastem (otaczającej miasto) znacznie przewyższa liczbę absolwentów szkół podstawowych gminy jest niezwykle rzadko spotykana. W przypadku gminy Golub-Dobrzyń należy podkreślić, że dysponuje ona tylko jednym gimnazjum i z części gminy najkrótsza droga do tego gimnazjum prowadzi przez środek miasta oraz to, że część absolwentów szkół podstawowych gminy wybiera pozaobwodowe gimnazjum w Zespole Szkół nr 1 w Golubiu-Dobrzyniu.

Sieć przedszkoli i oddziałów przedszkolnych w gminie Golub-Dobrzyń

Sieć publicznych przedszkoli i oddziałów przedszkolnych prowadzonych przez gminę obejmuje:

1. Gminne Przedszkole w Ostrowitem³ z oddziałami zamiejscowymi w Gałczewie i Wrockach,
2. Oddział przedszkolny w Szkole Podstawowej w Lisewie,
3. Oddział Przedszkolny w Szkole Podstawowej im. Tadeusza Kościuszki w Nowogrodzie,
4. Oddział Przedszkolny w Szkole Podstawowej im. Józefa Sołtykiewicza w Węgiersku,
5. Oddział Przedszkolny w Szkole Podstawowej im. Komisji Edukacji Narodowej we Wrockach.

³ Szkoła wchodzi w skład Zespołu Szkolno- Przedszkolnego w Ostrowitem.

Sieć publicznych przedszkoli i oddziałów przedszkolnych uzupełniają:

1. Oddział przedszkolny w Niepublicznej Szkole Podstawowej w Sokołowie prowadzony przez Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Sokołowo,
2. Niepubliczny Punkt Przedszkolny „Małe Przedszkole” w Sokołowie prowadzony przez Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Sokołowo,
3. Niepubliczny Zespół Wychowania Przedszkolnego „Krasnoludki” w Lisewie prowadzony przez Towarzystwo Wsi Lisewo i Okolic,
4. Niepubliczny Zespół Wychowania Przedszkolnego „Kubusiowe Przedszkole” w Nowogrodzie prowadzony przez Towarzystwo Wsi Nowogród i Okolic,
5. Niepubliczny Zespół Wychowania Przedszkolnego „Małe Przedszkole” w Węgersku prowadzony przez Towarzystwo na Rzecz Rozwoju Wsi Węgiersk i Macikowo.

Zgodnie z danymi Systemu Informacji Oświatowej zespoły wychowania przedszkolnego w gminie Golub-Dobrzyń są jedynymi zespołami wychowania przedszkolnego działającymi w roku szkolnym w województwie kujawsko-pomorskim. W całej Polsce działają w tym roku szkolnym tylko 103 zespoły wychowania przedszkolnego. Zespół wychowania przedszkolnego jest inną niż przedszkole i oddział przedszkolny w szkole podstawowej formą wychowania przedszkolnego, w której zajęcia są prowadzone przez cały rok szkolny w niektóre dni tygodnia, z wyjątkiem przerw ustalonych przez organ prowadzący. Warto, aby organy prowadzące niepubliczne zespoły wychowania przedszkolnego przeanalizowały doświadczenia funkcjonowania i perspektywy rozwoju tych jedynych w województwie zespołów pod kątem wchodzących w życie 1 września 2015r. przepisów art. 90 ust. 1b ustawy o systemie oświaty dotyczących dotowania niepublicznych przedszkoli i niepublicznych innych form wychowania przedszkolnego. W przypadku pozytywnej oceny dotychczasowego funkcjonowania zespołów wychowania przedszkolnego warto upowszechnić pozytywne doświadczenia związane z funkcjonowaniem tych zespołów.

Sieć złożona z publicznego przedszkola z oddziałami zamiejscowymi i oddziałów przedszkolnych w publicznych szkołach podstawowych, uzupełniana przez oddział przedszkolny w szkole niepublicznej i niepubliczne inne formy wychowania przedszkolnego, równomiernie pokrywa teren gminy. Wychowanie przedszkolne, z uwzględnieniem oddziałów zamiejscowych, prowadzone jest łącznie w 8 miejscowościach gminy (12 jednostek wychowania przedszkolnego) co wyróżnia pozytywnie gminę Golub Dobrzyń spośród gmin powiatu golubsko-dobrzyńskiego. Tak duża liczba miejscowości, w których prowadzone jest wychowanie przedszkolne nie często zdarza się w gminach wiejskich.

Na mocy art. 5 ustawy z dnia 19 czerwca 2013r. o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw z dniem 1 września 2016r. oddział przedszkolny lub oddziały przedszkolne w szkole podstawowej stają się przedszkolem i powstałe w ten sposób przedszkole tworzy zespół ze szkołą podstawową, w której dotychczas działał oddział przedszkolny lub oddziały przedszkolne. Wyprzedzając tworzenie przedszkoli z oddziałów przedszkolnych z mocy ustawy Rada Gminy utworzyła w 2014r. Zespół Szkolno - Przedszkolny złożony z Gminnego Przedszkola w Ostrowitem i Szkoły Podstawowej w Ostrowitem. Obecnie przygotowywane jest stworzenie od 1 września 2015r. z oddziałów przedszkolnych we Wrockach przedszkola i połączenie go w zespół szkolno-przedszkolny ze szkołą podstawową we Wrockach.

Inne szkoły i placówki na terenie gminy

Na terenie gminy nie mają swoich siedzib inne szkoły i placówki systemu oświaty.

Jak wynika z danych Systemu Informacji Oświatowej na terenie gminy Golub-Dobrzyń nie mają siedziby inne niż wymienione wyżej typy szkół i placówek. Młodzież kończąca gimnazjum korzysta z oferty szkół ponadgimnazjalnych Golubia-Dobrzynia, Kowalewa Pomorskiego oraz szkół sąsiednich powiatów w tym Torunia. Dzieci i młodzież ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi korzystają ze szkół specjalnych w Golubiu-Dobrzyniu i w innych miejscowościach. Na terenie powiatu golubsko-dobrzyńskiego nie mają swojej siedziby publiczne placówki kształcenia ustawicznego i praktycznego co utrudnia kształcenie ustawiczne dorosłych mieszkających w gminie.

Wychowanie przedszkolne

W gminie Golub-Dobrzyń wychowanie przedszkolne, które jest szczególnie ważne dla wyrównywania szans edukacyjnych, prowadzone jest przez jedno przedszkole publiczne z dwoma oddziałami zamiejscowymi, trzy niepubliczne zespoły wychowania przedszkolnego jeden niepubliczny punkt przedszkolny oraz 4 oddziały przedszkolne w szkołach publicznych prowadzonych przez gminę (zwane oddziałami zerowymi) oraz jeden oddział przedszkolny w szkole niepublicznej. W roku szkolnym 2013/2014 wychowaniem przedszkolnym objęto w publicznym przedszkolu i szkołach łącznie 228 dzieci w 14 oddziałach w tym w przedszkolu 104 dzieci w 5 oddziałach.

Tabela poniżej przedstawia liczbę oddziałów i wychowanków w przedszkolach, oddziałach przedszkolnych oraz innych formach wychowania przedszkolnego mających siedzibę na terenie gminy w latach szkolnych 2012/2013 – 2014/2015.

Tabela. Wychowanie przedszkolne w gminie Golub-Dobrzyń w latach szkolnych 2012/2013 - 2014/2015

Nazwa przedszkola/innej formy wychowania przedszkolnego/szkoły podstawowej z oddziałami przedszkolnymi	Rok szkolny 2012/2013		Rok szkolny 2013/2014		Rok szkolny 2014/2015	
	Liczba oddziałów	Liczba wychowanków	Liczba oddziałów	Liczba wychowanków	Liczba oddziałów	Liczba wychowanków
Gminne Przedszkole w Ostrowitem ⁴	3	72	5	104	5	102
Oddział przedszkolny w Szkole Podstawowej w Lisewie	1	16	1	17	1	16
Oddział przedszkolny w Szkole Podstawowej im. Tadeusza Kościuszki w Nowogrodzie	1	11	1	12	1	15
Oddział przedszkolny w Szkole Podstawowej im. Józefa Sołtykiewicza w Węgarsku	1	20	1	17	1	12
Oddział Przedszkolny w Szkole Podstawowej im. Komisji Edukacji Narodowej we Wrockach	1	22	1	26	1	17
Razem w przedszkolu i oddziałach przedszkolnych prowadzonych przez gminę	7	141	9	176	9	162
Niepubliczny Punkt Przedszkolny w Sokołowie	1	10	1	b.d.	b.d.	b.d.
Niepubliczny Zespół Wychowania Przedszkolnego w Lisewie	1	15	1	b.d.	b.d.	b.d.
Niepubliczny Zespół Wychowania Przedszkolnego w Nowogrodzie	1	13	1	b.d.	b.d.	b.d.
Niepubliczny Zespół Wychowania Przedszkolnego w Węgarsku.	1	12	1	b.d.	b.d.	b.d.
Oddział przedszkolny w Niepublicznej Szkole Podstawowej w Sokołowie	1	5	1	b.d.	b.d.	b.d.
Razem w oddziale przedszkolnym szkoły niepublicznej i innych formach wychowania przedszkolnego	5	55	5	52	b.d.	b.d.
Razem w gminie Golub-Dobrzyń	12	196	14	228	b.d.	b.d.

Źródła: Dane Systemu Informacji Oświatowej, Roczniki statystyczne województwa Kujawsk-pomorskiego, dane GUS, dane Gminy Golub-Dobrzyń.

⁴ Przedszkole z oddziałami zamiejscowymi we Wrockach i w Gałczewie.

Szczególnie ważna jest dla prowadzenia wychowania przedszkolnego znajomość odsetka dzieci w wieku przedszkolnym w gminie objętych wychowaniem przedszkolnym. W tabeli poniżej podano wartość tego wskaźnika w gminie, powiecie, województwie i kraju w roku szkolnym 2013/2014 dla dzieci w wieku 3-5 lat oraz deklarowaną przez gminę liczbę miejsc w przedszkolach.

Tabela. Liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym i odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym oraz liczba miejsc w przedszkolach w gminie Golub-Dobrzyń i powiecie golubsko-dobrzyńskim w roku szkolnym 2013/2014.

Gmina	Liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym	Odsetek dzieci w wieku 3-5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym	Liczba miejsc w przedszkolach	Liczba dzieci w przedszkolach
Gmina wiejska Golub-Dobrzyń	228	58,6	118	104
Powiat Golubsko- Dobrzyński	102	60,2		
Województwo kujawsko - pomorskie		67,4		
Polska		74,1		

Źródło: Dane GUS i obliczenia własne

Jak wynika z tabeli odsetek dzieci w wieku 3-5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym w gminie Golub-Dobrzyń jest niższy niż średnia powiatowa, wojewódzka i krajowa. W porównaniu z sąsiednimi gminami powiatu i gminami sąsiednich powiatów wskaźnik ten jest średnio nieco wyższy. Należy zwrócić uwagę że w ostatnich 10 latach wskaźnik ten szybko wzrastał w gminie i w województwie jednak województwo kujawsko-pomorskie posiada obok województwa warmińsko-mazurskiego najniższy odsetek dzieci w wieku 3-5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym, stąd obecnej wartości wskaźnika nie można uznać za wystarczającą.

Zgodnie z art. 1 pkt 4 lit. d ustawy z dnia 19 czerwca 2013r. o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw z dniem 1 września 2017r. wszystkie dzieci w wieku 3 i 4 lat mają prawo do korzystania z wychowania przedszkolnego w przedszkolu lub innej formie wychowania przedszkolnego. Przepis ten wymaga przygotowania miejsc w publicznych lub niepublicznych przedszkolach lub innych formach wychowania przedszkolnego odpowiedniej liczby miejsc dla wszystkich 3-latków i 4-latków z terenu gminy. Obecnie z danych WUS wynika, że deklarowana przez organy prowadzące liczba miejsc w przedszkolach województwa nieznacznie przewyższa liczbę dzieci w przedszkolu. Konieczna jest analiza możliwości

zapewnienia miejsc dla wszystkich 3-latków i 4-latków z terenu gminy i ewentualne podjęcie odpowiednich działań. Wymaga to dokładnej analizy obecnej sieci placówek wychowania przedszkolnego pod kątem zapewnienia tych miejsc wszystkim dzieciom w wieku przedszkolnym, nie tylko wszystkim 5-latkom ale także dzieciom w wieku 3-4 lat, których rodzice wyrażą takie życzenie oraz ewentualnego podjęcia działań organizacyjnych i inwestycyjnych w tym zakresie.

Szkoły podstawowe i gimnazja

Na terenie gminy Golub-Dobrzyń funkcjonuje 5 publicznych szkół podstawowych, w tym 4 z oddziałami przedszkolnymi oraz 1 publiczne gimnazjum. Wszystkie publiczne szkoły podstawowe i publiczne gimnazjum są szkołami publicznymi prowadzonymi przez gminę. W gminie nie ma zespołów szkoły podstawowej i gimnazjum, które tworzone są za zgodą kuratora oświaty. Jedna szkoła podstawowa tworzy zespół z przedszkolem.

Podstawowe dane o szkołach podstawowych i gimnazjum w gminie w latach szkolnych 2012/2013 – 2013/2014 zawarte są w tabeli poniżej.

Tabela. Szkoły podstawowe i gimnazja w gminie Golub-Dobrzyń w latach szkolnych 2012/2013 - 2013/2014

Nazwa szkoły	Rok szkoły 2012/2013		Rok szkolny 2013/2014		Rok szkolny 2014/2015	
	Liczba oddzia- łów	Liczba uczniów	Liczba oddzia- łów	Liczba uczniów	Liczba oddzia- łów	Liczba uczniów
Szkoła Podstawowa w Lisewie	7(1)	116(16)	7(1)	120(17)	7(1)	119(16)
Szkoła Podstawowa im. Tadeusza Kościuszki w Nowogrodzie	6(1)	70(11)	6(1)	71(12)	7(1)	79(15)
Szkoła Podstawowa im. Tadeusza Jędrzycki w Ostrowitem ⁵	6	107	6	114	6	126
Szkoła Podstawowa im. Józefa Sołtykiewicza w Węgiersku	5(1)	65(20)	7(1)	73(17)	7(1)	72(12)
Szkoła Podstawowa im. Komisji Edukacji Narodowej we Wrockach	7(1)	130(22)	7(1)	129(26)	7(1)	119(17)

⁵ Szkoła wchodzi w skład Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Ostrowitem.

Razem w szkołach prowadzonych przez gminę	31(4)	488(69)	33(4)	507(72)	34(4)	515(60)
Niepubliczna Szkoła Podstawowa w Sokołowie	4(1)	38(5)	4(1)	b.d.	b.d.	b.d.
Razem w szkołach podstawowych	35(5)	526(74)	37(5)	b.d.	b.d.	b.d.
Publiczne Gimnazjum im. Mikołaja Kopernika w Gałczewie	13	294	13	283	13	297
Razem w szkołach podstawowych publicznych i szkole niepublicznej oraz gimnazjum	48(5)	850(74)	50(5)	b.d.	b.d.	b.d.

Uwaga! Liczby w nawiasach oznaczają: „w tym oddziałów przedszkolnych” lub „w tym w oddziałach przedszkolnych”

Dla oceny kosztów kształcenia w publicznych szkołach podstawowych i publicznym gimnazjum istotna jest liczba uczniów przypadających na szkołę i liczba uczniów przypadających na jeden oddział. Te wartości oraz wydatki bieżące na kształcenie jednego ucznia zawarte są w tabeli poniżej.

Tabela. Liczba uczniów przypadających na jeden oddział, koszty kształcenia jednego ucznia w szkołach publicznych prowadzonych przez gminę Golub-Dobrzyń w 2013r.

Szkoła	Liczba oddziałów	Średnia liczba uczniów	Liczba uczniów na jeden oddział	Koszt kształcenia jednego ucznia w PLN
Szkoła Podstawowa w Lisewie	7	116	16,6	8700
Szkoła Podstawowa im. Tadeusza Kościuszki w Nowogrodzie	6	70	11,7	11200
Szkoła Podstawowa im. Tadeusza Jędrzycki w Ostrowitem ⁶	7	109	15,6	10100
Szkoła Podstawa im. Józefa Sołtykiewicza w Węgiersku	6	67	11,2	12500
Szkoła Podstawowa im. Komisji Edukacji Narodowej we Wrockach	7	130	18,6	8200
Ogółem w szkołach podstawowych	33	492	14,9	9800
Publiczne Gimnazjum im. Mikołaja Kopernika w Gałczewie	13	290	22,6	8800

Źródło: dane WUS, dane z Urzędu Gminy Golub-Dobrzyń i obliczenia własne

⁶ Szkoła wchodzi w skład Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Ostrowitem.

Jak można obliczyć z danych w tabeli na szkołę podstawową w gminie Golub-Dobrzyń przypada średnio 98 uczniów. Liczba uczniów na szkołę podstawową w roku szkolnym 2012/2013 wynosiła w Polsce 167 a na obszarach wiejskich 97. W gimnazjach 2012/13 średnia liczba uczniów przypadających na szkołę wynosiła 174, w tym dla gimnazjów wiejskich 120. Średnia liczba uczniów przypadających na szkołę podstawową w gminie jest zbliżona do średniej liczby uczniów przypadających na szkołę wiejską kraju a liczba uczniów w gimnazjum znacznie przewyższa średnią liczbę uczniów w gimnazjum wiejskim w kraju.

W roku szkolnym 2012/2013 w Polsce średnia liczba uczniów przypadających na jeden oddział w szkole podstawowej wynosiła 18, a w szkole podstawowej na wsi 15. Dla gimnazjów analogiczne wskaźniki dla Polski wynoszą 23 i 21. Średnia liczba uczniów przypadających na 1 oddział w szkołach podstawowych w gminie jest równa średniej liczbie uczniów w szkołach wiejskich w kraju a liczba uczniów przypadających na 1 oddział gimnazjum jest nieco wyższa niż w kraju.

Liczebność uczniów w szkole wpływa na wartość subwencji oświatowej. Liczebność uczniów w oddziale jest jednym z głównych czynników wpływających na koszty kształcenia. Jak wynika z powyższego bieżące koszty kształcenia jednego ucznia szkoły podstawowej w gminie wynikające z liczebności szkół i oddziałów mogą być zbliżone do średnich kosztów kształcenia ucznia w wiejskiej szkole podstawowej, a w przypadku gimnazjum nieco niższe.

Wyniki egzaminów zewnętrznych w szkołach podstawowych i gimnazjach gminy

Egzaminy zewnętrzne pozwalają na porównanie efektów kształcenia mierzonych egzaminami zewnętrznymi z innymi szkołami gminy, powiatu, województwa i kraju. Średnie wyniki egzaminów zewnętrznych w szkołach podstawowych i gimnazjach zawierają tabele poniżej.

Wyniki sprawdzianu w klasie VI szkoły podstawowej

Średnie wyniki sprawdzianu przeprowadzanego w klasach VI szkół podstawowych gminy Golub-Dobrzyń przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela. Średnie wyniki sprawdzianu w klasie VI dla szkół dla szkół podstawowych gminy Golub-Dobrzyń w latach 2008/2009 - 2013/2014

Szkoła	Rok szkolny					
	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/2014
Szkoła Podstawowa w Lisewie	25,8	23,8	20,4	15,3	18,2	26,3
Szkoła Podstawowa im. Tadeusza Kościuszki w Nowogrodzie	25,0	23,5	28,9	22,4	20,2	24,8
Szkoła Podstawowa im. Tadeusza Jędrzycki w Ostrowitem	21,9	22,2	21,7	21,6	22,7	24,8
Szkoła Podstawowa im. Józefa Sołtykiewicza w Węgiersku	20,6	23,6	24,0	26,1	24,3	22,9
Szkoła Podstawowa im. Komisji Edukacji Narodowej we Wrockach	21,5	21,1	23,2	18,9	20,9	21,7
Niepubliczna Szkoła Podstawowa w Sokołowie	21,0	-	23,4	-	20,6	27,8
Gmina Golub-Dobrzyń	22,6	22,7	22,7	19,9	20,8	24,1
Powiat golubsko-dobrzyński	20,9	22,9	24,4	21,3	22,5	23,4
Województwo kujawsko - pomorskie	22,2	24,1	24,9	22,1	23,6	25,0
Polska	22,6	24,6	25,3	22,8	24,0	25,8

Źródło: Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Gdańsku.

Uwaga! Kolorem zielonym oznaczono wyniki przewyższające o 1 punkt średni wynik województwa a kolorem czerwonym niższe o 1 punkt od średniego wyniku województwa.

Jak wynika z tabeli średnie wyniki sprawdzianu w klasie VI szkoły podstawowej w gminie Golub-Dobrzyń były w ostatnich 6 latach niższe od średniej krajowej oraz z wyjątkiem roku szkolnego 2008/2009 były niższe od średniej wojewódzkiej. Wyniki te były co roku na ogół niższe od średniej powiatowej z wyjątkiem lat szkolnych 2008/2009 i 2013/2014. Należy także zauważyć, że ze względu na niewielką liczbę zdających w mniejszych szkołach podstawowych gminy, trudno mówić o istotnym statystycznie średnim wyniku sprawdzianu w danym roku szkolnym dla małej szkoły. Stąd dopiero analiza wyników sprawdzianu na przestrzeni kilku lat może prowadzić do wniosków o jakości kształcenia w szkole w części mierzonej egzaminami zewnętrznymi. Uwzględniając powyższą uwagę możemy stwierdzić że wyniki na sprawdzianie wszystkich szkół podstawowych w gminie są na przestrzeni kilku lat

średnio niższe od średnich wyników szkół podstawowych województwa z wyjątkiem Szkoły Podstawowej w Nowogrodzie.

Wynik egzaminu gimnazjalnego

Od roku szkolnego 2011/2012 wprowadzono nową formułę egzaminu gimnazjalnego w ramach której ocenia się odrębnie 5 części egzaminu gimnazjalnego: w części humanistycznej język polski oraz historię i wiedzę o społeczeństwie, w części matematyczno-przyrodniczej odrębnie oceniano matematykę i przedmioty przyrodnicze oraz oceniano język obcy, zdawany na dwóch poziomach. Średnie wyniki egzaminu gimnazjalnego dla gminy są średnimi wynikami egzaminu gimnazjalnego w Publicznym Gimnazjum w Gałczewie. Średnie wyniki Gimnazjum w Gałczewie na tle średnich wyników gimnazjów powiatu, województwa i Polski przedstawiono w tabelach poniżej.

Tabela. Średnie wyniki egzaminu gimnazjalnego w części humanistycznej dla Publicznego Gimnazjum w Gałczewie, na tle powiatu, województwa i kraju w latach szkolnych 2011/2012 - 2013/2014

Szkoła	Średni wynik egzaminu gimnazjalnego (w procentach wyniku maksymalnego)					
	Część humanistyczna					
	Język polski			Historia i wiedza o społeczeństwie		
	2011/12	2012/13	2013/14	2011/12	2012/13	2013/14
Gimnazjum w Gałczewie	61,6	55,0	56,4	54,8	49,2	51,7
Gmina Golub-Dobrzyń	61,6	55,0	56,4	54,8	49,2	51,7
Powiat golubsko-dobrzyński	61,32	56,74	62,8	57,9	53,7	55,5
Szkoły wiejskie województwa kujawsko-pomorskiego	62	59	62	57	54	56
Województwo kujawsko-pomorskie	64,2	61	64,6	59,3	56	57,9
Polska	65	62	68	61	58	59

Źródło: Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Gdańsku.

Uwaga! Kolorem czerwonym oznaczono niższe o 1 punkt od średniego wyniku województwa.

Tabela. Średnie wyniki egzaminu gimnazjalnego w części matematyczno -przyrodniczej dla Publicznego Gimnazjum w Gałczewie, na tle powiatu, województwa i kraju w latach szkolnych 2011/2012 - 2013/2014

Szkoła	Średni wynik egzaminu gimnazjalnego (w procentach wyniku maksymalnego)					
	Część matematyczno - przyrodnicza					
	Matematyka			Przedmioty przyrodnicze		
	2011/12	2012/13	2013/14	2011/12	2012/13	2013/14
Gimnazjum w Gałczewie	42,5	36,8	34,8	44,1	52,8	44,5
Gmina Golub-Dobrzyń	42,5	36,8	34,8	44,1	52,8	44,5
Powiat golubsko-dobrzyński	44,3	44,8	42,0	45,7	56,1	48,8
Szkoły wiejskie województwa kujawsko-pomorskiego	44	44	43	47	56	49
Województwo kujawsko-pomorskie	46,0	46	45,3	48,6	57	50,1
Polska	47	48	47	50	59	52

Zródło: Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Gdańsku.

Uwaga! Kolorem czerwonym oznaczono niższe o 1 punkt od średniego wyniku województwa.

Tabela. Średnie wyniki egzaminu gimnazjalnego z języków obcych dla Publicznego Gimnazjum w Gałczewie, na tle powiatu, województwa i kraju w latach szkolnych 2011/2012 - 2013/2014

Szkoła	Średni wynik egzaminu gimnazjalnego (w procentach wyniku maksymalnego)					
	Język obcy poziom podstawowy					
	Język angielski			Język niemiecki		
	2011/12	2012/13	2013/14	2011/12	2012/13	2013/14
Gimnazjum w Gałczewie	52,4	52,2	53,5	50,8	50,4	43,3
Gmina Golub-Dobrzyń	52,4	52,2	53,5	50,8	50,4	43,3
Powiat golubsko-dobrzyński	56,5	53,9	59,4	50,8	47,4	46,8
Szkoły wiejskie województwa kujawsko-pomorskiego	55	54	58	52	55	50

Województwo kujawsko-pomorskie	60	60	64	54	55	50
Polska	62	63	67	57	58	54

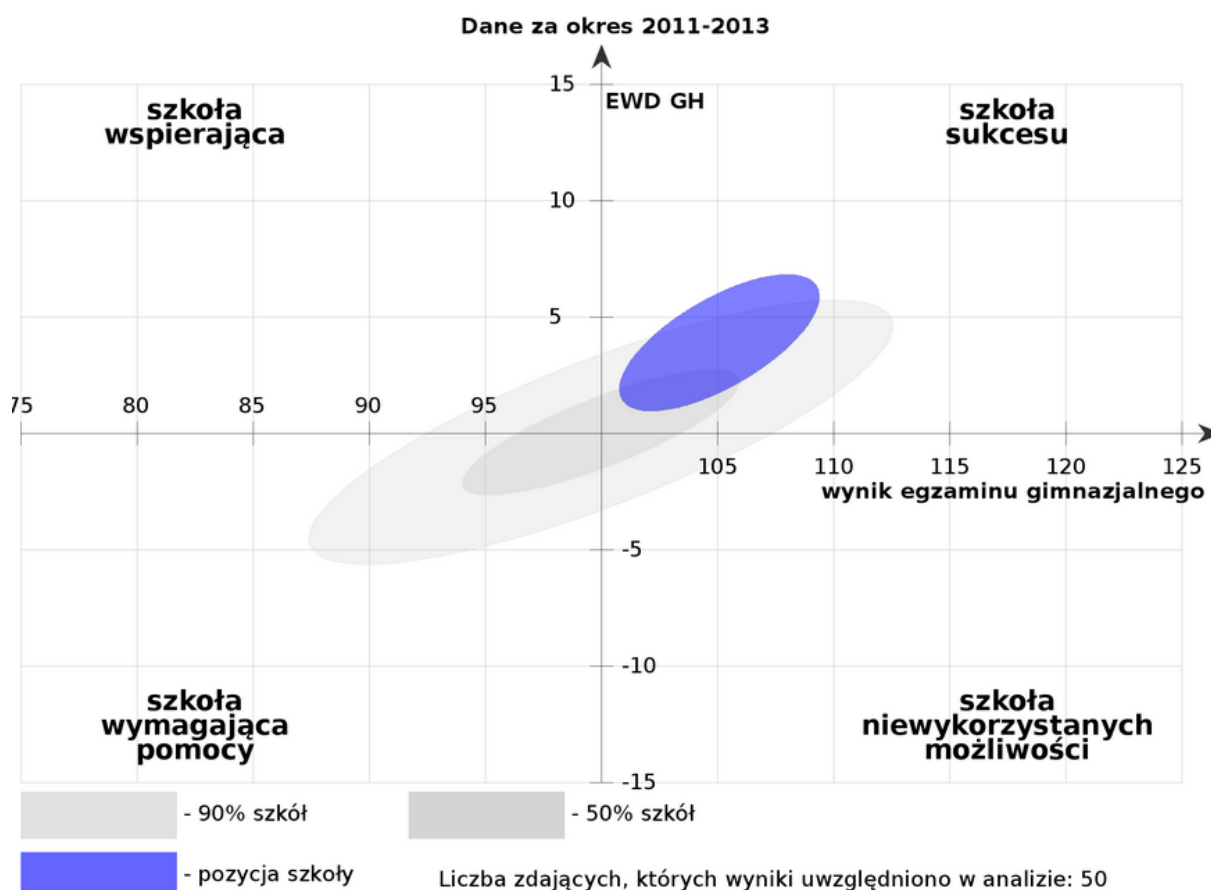
Źródło: Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Gdańsku.

Uwaga! Kolorem czerwonym oznaczono niższe o 1 punkt od średniego wyniku województwa.

Jak wynika z powyższych danych Gimnazjum w Gałczewie w ostatnich 3 latach ze wszystkich części egzaminu gimnazjalnego uzyskiwało na ogół wyniki niższe od średnich wyników województwa, powiatu i kraju a także średnich wyników szkół wiejskich województwa z wyjątkiem egzaminu z języka polskiego w roku 2011/2012 którego średni wynik był wyższy od średniego wyniku powiatu i równy średniemu wynikowi gimnazjów wiejskich województwa oraz z wyjątkiem egzaminu z języka niemieckiego, którego wyniki były wyższe lub równe (rok 2011/2012) średnim wynikom szkół powiatu golubsko-dobrzyńskiego.

Edukacyjna wartość dodana w gimnazjach

Ważnym wskaźnikiem jakości pracy szkół jest wskaźnik edukacyjnej wartości dodanej (EWD). Jest to wskaźnik, który ma wskazywać w jakim stopniu proces kształcenia prowadzony w danej szkole wpłynął na przyrost osiągnięć jej uczniów (osiągnięć mierzonych testami egzaminacyjnymi). Wartość dodatnia EWD dla gimnazjum oznacza, że w stosunku do innych gimnazjów przyrost wiedzy w danym gimnazjum jest większy niż oczekiwany na podstawie osiągnięć na sprawdzianie 3 lata wcześniej, a wartość ujemna EWD oznacza, że ten przyrost jest mniejszy niż oczekiwany. Szczególnie istotne dla oceny jakości pracy szkół jest położenie jej wyników na wykresie EWD w funkcji średniego wyniku szkoły. Szare elipsy na wykresie oznaczają miejsca położenia wyników Edukacyjnej Wartości Dodanej dla odpowiednio 50% szkół i 90% szkół. Wielkość figury wykresu pozycji danej szkoły przy założonym poziomie ufności zależy przede wszystkim od liczby uczniów i od rozrzutu wyników uczniów. Poniżej przykład wykresu Edukacyjnej Wartości Dodanej dla szkoły wiejskiej z północnej części województwa, uzyskującej wysokie wyniki w części humanistycznej języka polskiego za lata 2011-2013.

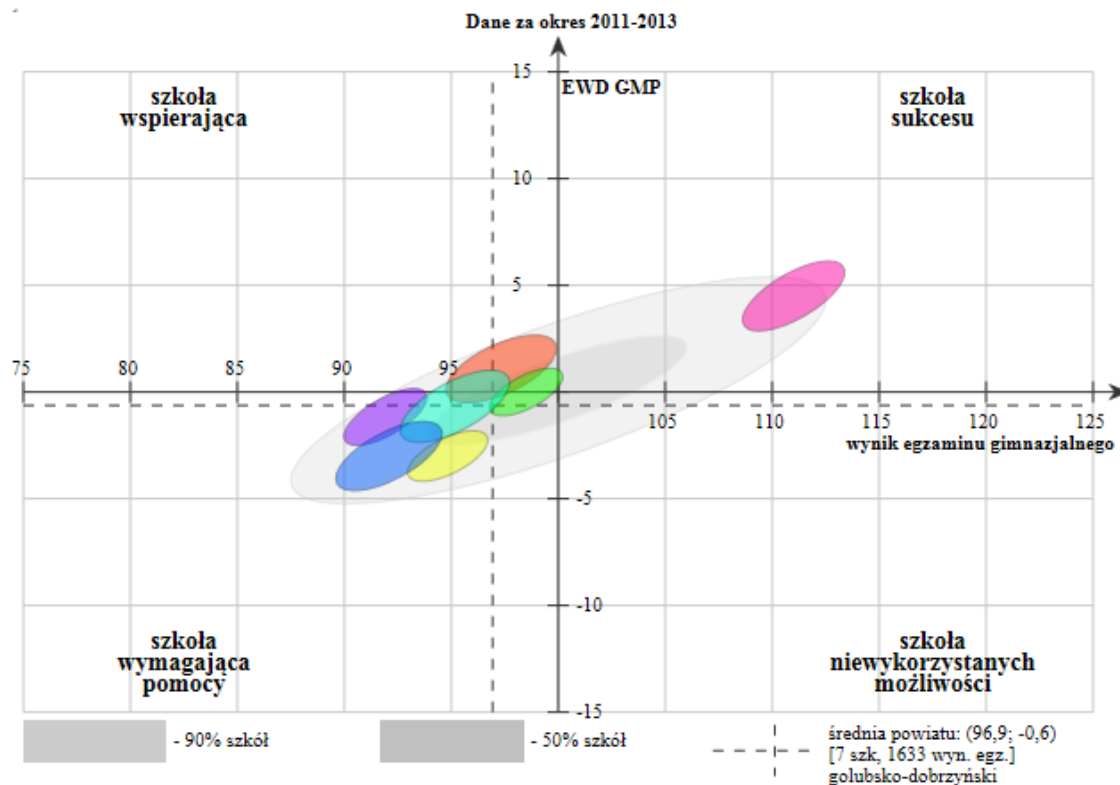
Wskaźnik Edukacyjnej Wartości Dodanej w kontekście wyników innych gimnazjów powiatu przedstawiono na poniższych wykresach.

Edukacyjna Wartość Dodana (EWD) dla gimnazjów z obszaru rozwoju społeczno-gospodarczego powiatu golubsko-dobrzyńskiego oraz Miasta i Gminy Kowalewo za lata 2011-2013

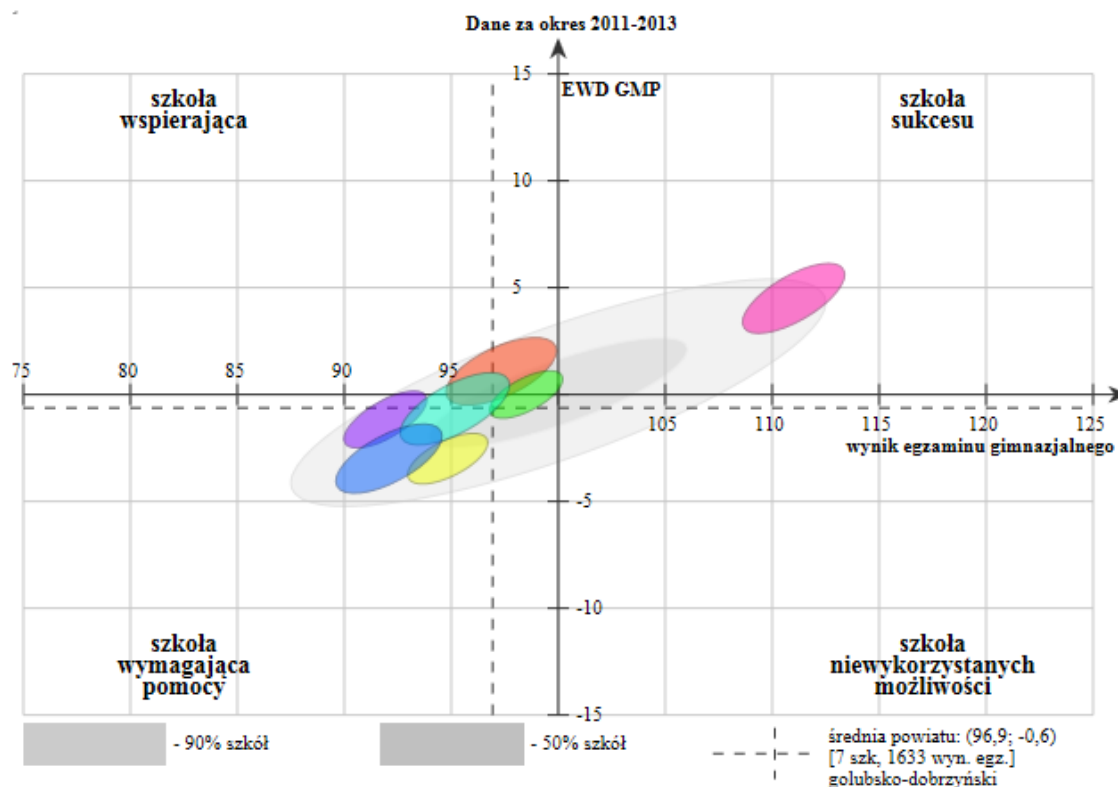
1. ■ **Gimnazjum**, Szkolna 37, 87-400 Golub-Dobrzyń
Liczba zdających, których wyniki uwzględniono w analizie: **258**.
2. ■ **Gimnazjum**, PTTK 28, 87-400 Golub-Dobrzyń
Liczba zdających, których wyniki uwzględniono w analizie: **167**.
3. ■ **Gimnazjum** Nowa Wieś 20, 87-408 Ciechocin
Liczba zdających, których wyniki uwzględniono w analizie: **180**.
4. ■ **Publiczne Gimnazjum im. Mikołaja Kopernika w Galczewie** 7, 87-400 Golub-Dobrzyń
Liczba zdających, których wyniki uwzględniono w analizie: **327**.
5. ■ **Publiczne Gimnazjum** Jana Pawła II 2, 87-410 Kowalewo Pomorskie
Liczba zdających, których wyniki uwzględniono w analizie: **374**.

6. ■ **Publiczne Gimnazjum**, 87-404 Radomin
Liczba zdających, których wyniki uwzględniono w analizie: **156**.
7. ■ **Publiczne Gimnazjum**, 87-645 Zbójno
Liczba zdających, których wyniki uwzględniono w analizie: **171**.

Część humanistyczna

Część matematyczno - przyrodnicza

Wszystkie wartości edukacyjnej wartości dodanej dla Gimnazjum w Gałczewie od lat 2008-2010 do lat 2012-2014, zarówno w części humanistycznej jak i matematyczno-przyrodniczej oraz w ostatnich 3 latach dla języka polskiego, historii i wos, matematyki i przedmiotów przyrodniczych mieszczą się w części wykresu opisywanej jako miejsce szkół wymagających pomocy. Co więcej środek elipsy wykresu w kolejnych latach odsuwa się od początku układu współrzędnych co oznacza stopniowe pogarszanie Edukacyjnej Wartości Dodanej dla szkoły. Niepokoi także miejsce elipsy wykresu dla szkoły poniżej osi symetrii elipsy obejmującej 90% gimnazjów w Polsce. Dotychczasowe działania podejmowane w Gimnazjum w Gałczewie w celu poprawienia tego wskaźnika nie przynoszą jego poprawy. Najważniejsze z tych działań to przystąpienie do programu Kujawsko – Pomorskiego Centrum Kształcenia Nauczycieli "Indywidualne Wsparcie Szkół".

Ewaluacja zewnętrzna

Jak wynika ze wstępu do raportów z ewaluacji zewnętrznej prowadzonej przez wizytatorów Kuratorium Oświaty w Bydgoszczy ewaluacja zewnętrzna polega na zbieraniu i analizowaniu informacji na temat funkcjonowania szkoły w obszarach wyznaczonych przez wymagania państwa:

- szkoła lub placówka realizuje koncepcje pracy ukierunkowana na rozwój uczniów,
- procesy edukacyjne są zorganizowane w sposób sprzyjający uczeniu się,
- uczniowie nabywają wiadomości i umiejętności określone w podstawie programowej,
- uczniowie są aktywni,
- respektowane są normy społeczne,
- szkoła lub placówka wspomaga rozwój uczniów, z uwzględnieniem ich indywidualnej sytuacji,
- nauczyciele współpracują w planowaniu i realizowaniu procesów edukacyjnych,
- promowana jest wartość edukacji,
- rodzice są partnerami szkoły lub placówki,
- wykorzystywane są zasoby szkoły lub placówki oraz środowiska lokalnego na rzecz wzajemnego rozwoju,
- szkoła lub placówka, organizując procesy edukacyjne, uwzględnia wnioski z analizy wyników sprawdzianu, egzaminu gimnazjalnego, egzaminu maturalnego, egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe i egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie oraz innych badań zewnętrznych i wewnętrznych,
- zarządzanie szkołą lub placówką służy jej rozwojowi.

Ewaluacja ma także na celu ustalenie poziomu spełniania przez szkołę wymagań zawartych w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7.10.2009r. wraz ze zmianami z dnia 10.05.2013r. Szkoła może spełniać te wymagania na pięciu poziomach:

Poziom E - oznaczający niski stopień wypełniania wymagania przez szkołę lub placówkę.

Poziom D - oznaczający podstawowy stopień wypełniania wymagania przez szkołę lub placówkę.

Poziom C - oznaczający średni stopień wypełniania wymagania przez szkołę lub placówkę.

Poziom B - oznaczający wysoki stopień wypełniania wymagania przez szkołę lub placówkę.

Poziom A - oznaczający bardzo wysoki stopień wypełniania wymagania przez szkołę lub placówkę.

Ewaluacje zewnętrzne przeprowadzane są jako ewaluacje całościowe obejmujące wszystkie wyżej wymienione 12 obszarów lub jako ewaluacje problemowe obejmujące tylko wybrane obszary.

We wrześniu i październiku 2014r. przeprowadzono całościową ewaluację zewnętrzną Gimnazjum w Gałczewie. Wizytatorzy ustalili że szkoła spełnia wymagania na poziomie B w obszarach : 1, 4, 5, 10 i 12, na poziomie C w obszarach: 3, 6, 7, 8 i 9 oraz na poziomie D w obszarach 2 i 11. Ustalenia poziomów spełniania wymagań dla Gimnazjum w Gałczewie są średnio nieco niższe od średnich poziomów spełniania wymagań ustalanych dla gimnazjów w województwie w ramach ewaluacji całościowych. Spośród wniosków z ewaluacji warto przytoczyć następujące:

- Oferta edukacyjna umożliwia realizację podstawy programowej, podlega modyfikacjom i daje uczniom szanse na rozwój. Na uwagę zasługuje organizacja klas z nachyleniem przedmiotowym, w tym klasy sportowej.
- Szkoła kładzie duży nacisk na aktywność młodzieży - zróżnicowane zajęcia dodatkowe w postaci kół zainteresowań i wyrównujących braki oraz udział uczniów w różnego rodzaju akcjach, projektach, uroczystościach i konkursach.
- Podejmowane działania wychowawcze i profilaktyczne kształtują właściwe postawy uczniów i zapewniają im bezpieczeństwo fizyczne i psychiczne.
- Warunki lokalowe szkoły i wyposażenie umożliwiają realizację podstawy programowej, przyjętych programów nauczania i zaspokajają potrzeby edukacyjne młodzieży.
- W procesie wychowania duży nacisk kładzie się w gimnazjum na integrację środowiska szkolnego i kształtowanie społecznie pożądanых postaw, w tym wrażliwości społecznej. Nauczyciele wspierają uczniów i motywują ich do podejmowania działań na rzecz szkoły i społeczności lokalnej.

W ostatnich 2 latach nie przeprowadzano w szkołach i przedszkolach gminy ewaluacji całościowych.

W kwietniu 2014r. została przeprowadzona ewaluacja problemowa w Szkole Podstawowej w Lisewie w zakresie wyżej określonych obszarów 4, 6 i 12 których poziom spełniania wymagań określono odpowiednio na poziomach C, D i D.

W listopadzie 2013r. została przeprowadzona ewaluacja problemowa w Szkole Podstawowej w Ostrowitem w zakresie tych samych obszarów 4, 6 i 12, których poziom spełniania wymagań określono odpowiednio na poziomach B, C i C.

Wcześniej w 2012r. przeprowadzono według nieco innych zasad ewaluację całościową Niepublicznej Szkoły Podstawowej w Sokołowie (oceny poziomu spełniania wymogów na poziomach A, B i C) oraz na początku 2013r. przeprowadzono ewaluację problemową w Przedszkolu w Ostrowitem (oceny poziomu spełniania wymagań: A i B)

Raporty z ewaluacji zewnętrznych są dostępne na stronie <http://www.npseo.pl/>

Udział uczniów szkół gminy Golub-Dobrzyń w konkursach przedmiotowych

W ostatnich 5 latach szkolnych uczniowie szkół podstawowych gminy Golub- Dobrzyń uzyskali 2 tytuły laureatów konkursu przedmiotowego z przyrody dla szkół podstawowych (w roku 2011 i 2012 uczniowie Szkoły Podstawowej we Wrockach) i 4 tytuły finalistów (1 ze Szkoły Podstawowej w Węgersku i 3 finalistów ze Szkoły Podstawowej we Wrockach). Pozostałe szkoły podstawowe gminy nie miały ani laureatów ani finalistów konkursów przedmiotowych.

W ostatnich 5 latach szkolnych uczniowie Publicznego Gimnazjum w Gałczewie uzyskali łącznie 7 tytułów laureata konkursu przedmiotowego (2 z biologii i jeden z języka niemieckiego w 2012r., z języka niemieckiego i języka rosyjskiego 2013r., z języka niemieckiego w 2014r. oraz z chemii w 2014r.). Uczniowie tej szkoły uzyskali w ciągu ostatnich 5 lat także 9 tytułów finalistów (z biologii, matematyki, języka niemieckiego, języka polskiego). Zwraca uwagę fakt, że uczniowie tej szkoły odnoszą sukcesy w różnych przedmiotach i nie są one wynikiem pracy tylko jednego lub dwóch nauczycieli. Uczniowie Gimnazjum w Gałczewie w ostatnich 5 latach uzyskali średnio więcej sukcesów w konkursach przedmiotowych niż przeciętne gimnazjum wiejskie. Świadczy to o dobrej pracy szkoły z uczniami uzdolnionymi.

Organizacje pozarządowe w gminie Golub-Dobrzyń prowadzące działalność na rzecz oświaty

W gminie Golub-Dobrzyń działa 11 stowarzyszeń których celem jest działanie na rzecz edukacji, w tym są to stowarzyszenia prowadzące szkołę i inne formy wychowania przedszkolnego. Stowarzyszenia wspierają działalność szkół oraz prowadzą własną działalność oświatową. Jest to cenny potencjał służący rozwojowi edukacji, w tym rozwojowi kształcenia ustawicznego w gminie.

Finansowanie oświaty

Podstawą finansowania szkół i placówek publicznych w gminach jest subwencja oświatowa. W każdej z gmin powiatu wydatki na oświatę znacznie przewyższają subwencję. Według Vademecum samorządowca gmina Golub-Dobrzyń wydała w roku 2012 143% subwencji oświatowej a w roku 2013 158% subwencji oświatowej. Gmina Golub-Dobrzyń wydaje na oświatę średnio więcej w stosunku do subwencji oświatowej niż gminy wiejskie powiatu golubsko-dobrzyńskiego mniej niż Miasto Golub-Dobrzyń.

1.9 Stan gospodarki w gminie

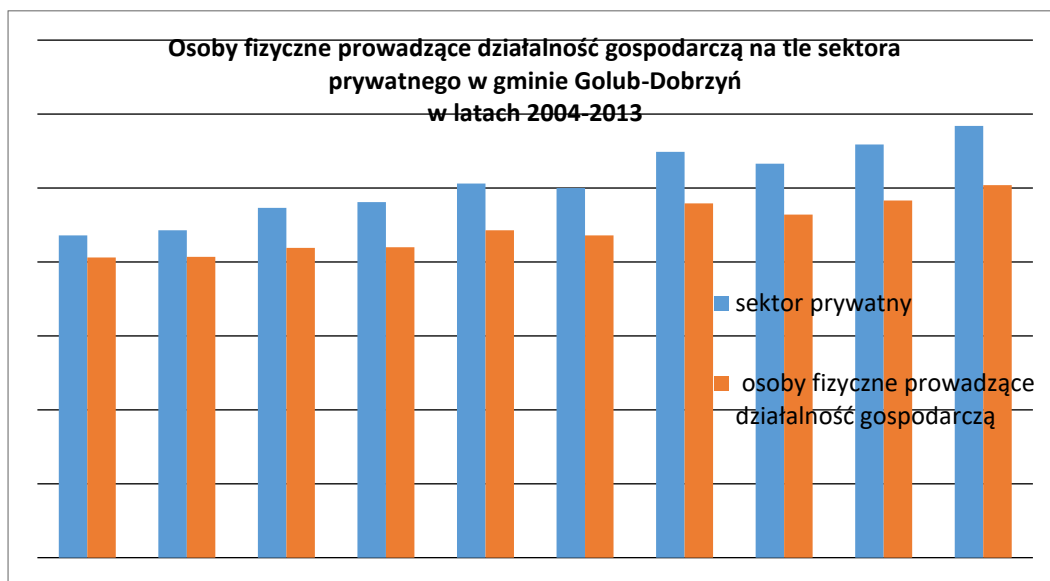
Podmioty gospodarcze

W 2013r. na terenie gminy Golub-Dobrzyń funkcjonowało 595 podmiotów gospodarczych: w sektorze publicznym 11 instytucji, a w sektorze prywatnym 584 firmy. Na przestrzeni 10 lat (2004-2013) liczba podmiotów gospodarczych wzrosła o 33,7%.

Poziom przedsiębiorczości, czyli ilość podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców, w gminie wyniósł – 70,0 w 2013r. i był niższy niż w powiecie golubsko-dobrzyńskim – 74,9 oraz województwie - 91,4. Dokonując analogicznych porównań dla roku 2004, widocznym jest, iż poziom przedsiębiorczości na terenie gminy (55), również był niższy od powiatowego (68,3) i wojewódzkiego (89,5).

Firmy prywatne stanowią 98,2% przedsiębiorstw. Pośród nich 86,3% to osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Sektor publiczny stanowi niewielką część liczby przedsiębiorstw działających na obszarze gminy Golub-Dobrzyń. Składa się na niego 11 podmiotów publicznych, z czego większość stanowią państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego.

Tabela. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na tle sektora prywatnego w gminie Golub-Dobrzyń w latach 2004-2013.

Źródło: GUS, www.stat.gov.pl

O obrazie gospodarki gminy decydują podmioty sektora prywatnego. Drugą pod względem popularności formą prawną działalności gospodarczej były spółki prawa handlowego (1,2% wszystkich podmiotów sektora prywatnego). Jako ważny czynnik dla rozwoju powiatu należy natomiast uznać znaczącą liczbę stowarzyszeń i organizacji społecznych, stanowiących 5,7% wszystkich podmiotów zarejestrowanych na terenie powiatu.

Do głównych obszarów działalności podmiotów gospodarczych zalicza się handel i usługi - 22,5% wszystkich podmiotów, budownictwo - 16,5%, rolnictwo, łowiectwo, leśnictwo - 11,8%, transport oraz przetwórstwo przemysłowe - 8,9%. W 2004r. 28,1% podmiotów gospodarczych działało w handlu i usługach, 18,0% w przetwórstwie przemysłowym, 13,5% w rolnictwie, łowiectwie, leśnictwie, 10,8% w transporcie a 9,2% w budownictwie.

Pozytywnym zjawiskiem dla gminy, z punktu widzenia rozwoju gospodarczego i ograniczania np. poziomu bezrobocia, jest wzrost rejestrowanych działalności gospodarczych na przestrzeni analizowanych 10 lat.

Tabela. Struktura podmiotów gospodarczych w gminie Golub-Dobrzyń w latach 2004-2013.

Wyszczególnienie	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Sektor publiczny	9	9	9	10	9	9	9	9	10	11
Sektor prywatny	436	443	473	481	506	500	549	533	559	584
Ogółem	445	452	482	491	515	509	558	542	569	595
<i>w tym wg formy prawnej:</i>										
państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	7	7	7	7	6	6	6	6	7	7
spółki handlowe	6	6	8	11	11	11	11	10	9	11
<i>w tym z kapitałem zagranicznym:</i>	-	-	-	-	-	1	1	1	1	-
spółdzielnie	2	2	2	2	1	1	1	1	1	1
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	406	407	419	420	443	436	479	464	483	504
Fundacje i organizacje społeczne	6	7	18	22	28	29	31	32	33	34

Źródło: GUS, www.stat.gov.pl

Tabela. Podmioty gospodarki narodowej według wybranych sekcji w gminie Golub-Dobrzyń w latach 2004-2013.

Wyszczególnienie	PKD 2004	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	PKD 2007
Rolnictwo, łowiectwo, leśnictwo	A	60	67	66	60	60	62	66	67	70	70	A
Przetwórstwo przemysłowe	D	80	75	70	74	84	64	60	56	54	53	C
Budownictwo	F	41	46	55	63	69	79	97	93	101	98	F
Handel i usługi	G	125	124	127	122	121	120	130	127	130	134	G
Hotele i restauracje, działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	H	10	11	12	13	11	11	10	9	8	8	I
Transport, gospodarka magazynowa i łączność	I	48	45	47	53	50	47	50	48	52	58	H
Pośrednictwo finansowe	J	8	10	10	10	11	9	9	7	5	7	K
Edukacja	M	8	9	10	8	9	9	11	12	18	22	P
Ochrona zdrowia i opieka społeczna	N	6	10	10	13	12	16	18	18	19	25	Q

Źródło: GUS, www.stat.gov.pl

Tereny inwestycyjne

Niewystarczająca podaż dobrze skomunikowanych i uzbrojonych terenów inwestycyjnych, brak instrumentów wsparcia, słabość rozwiązań systemowych, brak odpowiednich narzędzi promocyjnych, to wszystko tworzy barierę ograniczającą możliwość lokowania inwestycji na danym obszarze. Przewycięzenie takiej bariery wymaga długotrwałych i wspólnych działań zmierzających do zintegrowania lokalnych wspólnot.

Celowi temu ma służyć projekt utworzenia Golubsko-Dobrzyńskiego Parku Przemysłowo-Technologicznego, który powstanie na terenie miasta i gminy Golub-Dobrzyń. W ramach podjętej współpracy władz obu gmin opracowana zostanie koncepcja zagospodarowania terenu inwestycyjnego o powierzchni 15,6 ha obejmującego teren miasta Golub-Dobrzyń (przy PEC) oraz gminy Golub-Dobrzyń (Wrocki).

Rolnictwo

Pod względem przydatności rolniczej gminy powiatu golubsko-dobrzyńskiego znacznie się różnią. Przydatność tą dobrze charakteryzuje wskaźnik jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej. Najwyższą jakością gleby charakteryzują się gminy: Kowalewo Pomorskie (78,1 pkt.) i Radomin (75,6 pkt.), a najniższą **gmina Golub-Dobrzyń (65,5 pkt.)**.

Tabela. Wskaźniki rolniczej przestrzeni produkcyjnej gmin powiatu golubsko-dobrzyńskiego.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Wskaźnik (pkt.)
Kowalewo Pomorskie	78,1
Ciechocin	73,0
Golub-Dobrzyń	65,5
Radomin	75,6
Zbójno	72,1
POWIAT	72,9

Źródło: Program Ochrony Środowiska z Planem Gospodarki Odpadami dla Powiatu Golubsko – Dobrzyńskiego.

Według danych statystycznych GUS-u (PSR 2010r.) na terenie powiatu golubsko-dobrzyńskiego w 2010r. działało 4 006 gospodarstw rolnych. W mieście Golub-Dobrzyń 84, w

gminie Ciechocin 578, w **gminie Golub-Dobrzyń 1 104**, w gminie Radomin 692, w gminie Zbójno 550 i w mieście i gminie Kowalewo Pomorskie 998.

Powierzchnia gospodarstw rolnych w gminie Golub-Dobrzyń wynosi 13 665,9ha. Grunty użytkowane rolniczo znajdują się głównie w części północno-zachodniej gminy. Nie bez znaczenia dla rozwoju rolnictwa pozostają również niewielkie tereny w północno-wschodnim cyplu gminy oraz w południowej i południowo-wschodniej jej części.

Tabela. Gospodarstwa rolne gminy Golub-Dobrzyń wg Powszechnego Spisu Rolnego w 2002r., 2010r. i danych z 2014r.

WYSZCZEGÓLNIENIE	LICZBA GOSPODARSTW ROLNYCH 2002	LICZBA GOSPODARSTW ROLNYCH 2010	LICZBA GOSPODARSTW ROLNYCH 2014
Gospodarstwa rolne ogółem	1306	1104	1518
do 1ha włącznie	273	138	56
powyżej 1ha	1033	966	1462
1 – 5ha	361	325	741
5 – 10ha	289	266	344
10 – 15ha	192	176	201
15ha i więcej	191	199	176

Źródło: www.stat.gov.pl oraz Urząd Gminy Golub-Dobrzyń.

Najmniejsze gospodarstwa rolne w 2002r. stanowiły 20,9% wszystkich gospodarstw, w 2010r. 12,5%, a w roku 2014 – 3,9%. Gospodarstwa rolne o powierzchni powyżej 15ha, zaliczane do tych największych w 2002r. stanowiły 14,6% wszystkich gospodarstw, w 2010r. 18,0%, a w 2014r. – 11,6%.

Instytucje otoczenia biznesu

Potencjał gospodarczy każdego obszaru, by mógł się rozwijać powinien móc korzystać z instytucjonalnego wsparcia biznesu. Instytucje te pełnią ważną funkcję wspierania innowacyjności w odniesieniu do przedsiębiorstw, jak i obszarów. Mogą one również pośredniczyć we współpracy sektora przedsiębiorstw z uczelniami i instytucjami badawczymi. Wśród instytucji otoczenia biznesu najistotniejszą rolę odgrywają parki technologiczne, parki

przemysłowe, centra transferu technologii, inkubatory przedsiębiorczości oraz instytucje Krajowej Sieci Innowacji.

Tabela. Liczba ośrodków innowacji i inkubatorów przedsiębiorczości w Polsce w latach 2012 i 2014.

Rodzaje ośrodków	2012	2014	Zmiany (%)
Parki technologiczne	54	42	- 22%
Inkubatory technologiczne	29	23	- 20%
Akademickie inkubatory przedsiębiorczości-preinkubatory	21	24	+ 14%
Inkubatory przedsiębiorczości	58	46	- 20%
Centra transferu technologii	41	41	0%
Ogółem	203	176	- 13,3%

Źródło: Ośrodki innowacji w Polsce (z uwzględnieniem inkubatorów przedsiębiorczości) Raport z badania 2014.

Proinnowacyjne otoczenie biznesu musi zapewnić profesjonalne usługi pozwalające na szybki dostęp do informacji i dające możliwość ich przetwarzania. W jego strukturze powinny jednocześnie funkcjonować ośrodki pośredniczące we współpracy nauki i gospodarki. Aby realizować te zadania, proinnowacyjne otoczenie biznesu musi być wspierane w rozwijaniu swoich zasobów rzeczowych i ludzkich. Niezbędnym jest sieciowe działanie jego instytucji na poziomie regionalnym, krajowym i międzynarodowym, które umożliwi szerszą wymianę informacji i doświadczeń z regionami wysoko rozwiniętymi.

Tabela. Liczba mieszkańców i firm przypadająca na 1 ośrodek według województw.

Województwo	Liczba ludności	Liczba firm	Liczba ośrodków w 2014	Liczba mieszkańców/ ośrodek	Liczba firm/ ośrodek
Kujawsko-pomorskie	2 096 404	191 252	8	262051	23907

Źródło: Ośrodki innowacji w Polsce (z uwzględnieniem inkubatorów przedsiębiorczości) Raport z badania 2014.

Najsilniejsza koncentracja tego typu ośrodków ma miejsce wokół aglomeracji i dużych miast. Na terenach wiejskich i w małych miastach działa jedynie 17% tego rodzaju podmiotów i taki stan utrzymuje się już od kilku lat.

Dla gminy Golub-Dobrzyń najważniejsze instytucje, na wsparcie których liczyć mogą lokalni przedsiębiorcy znajdują się w Golubiu-Dobrzyniu. Są to banki, w tym jeden z najważniejszych to Bank Spółdzielczy, który ma tu swoją centralę oraz inne posiadające na terenie miasta swoje oddziały bądź filie jak: BGŻ, PKO BP, Pekao S.A., Getin Bank, Euro Bank, Urząd Skarbowy

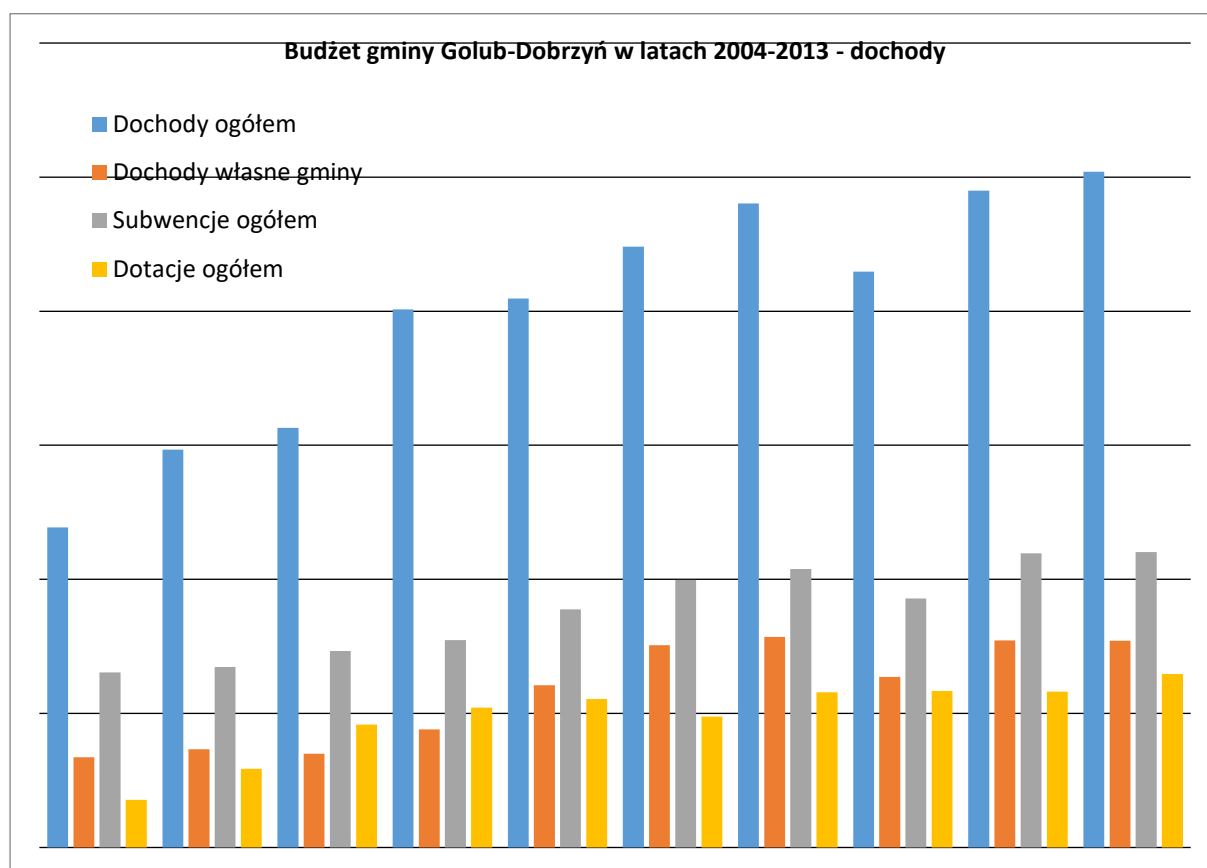
w Golubiu-Dobrzyniu, Zakład Ubezpieczeń Społecznych oddział terenowy, Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego placówka terenowa, Kujawsko-Pomorski Powiatowy Zespół Doradztwa Rolniczego oddział Przysiek. Na bazie podpisywanych umów pomiędzy samorządami a Kujawsko-Pomorskim Funduszem Pożyczkowym realizowanych jest wiele wspólnych projektów skierowanych głównie do przedsiębiorców z tego terenu. Szkolenia, warsztaty tematyczne, doradztwo zarówno dla osób bezrobotnych oraz dla małych podmiotów gospodarczych prowadzi w ramach swej działalności Powiatowy Urząd Pracy w Golubiu-Dobrzyniu.

Szczególną rolę w rozwoju gospodarczym obszarów odgrywają specjalne strefy ekonomiczne (SSE). Dla województwa kujawsko-pomorskiego szczególne znaczenie odgrywa Pomorska Specjalna Strefa Ekonomiczna posiadająca liczne podstrefy, w tym w Kowalewie Pomorskim. Założyć jednak można, że funkcjonowanie na terenie powiatu golubsko-dobrzyńskiego strefy ekonomicznej ma wpływ nie tylko na rozwój Kowalewa Pomorskiego, ale również pośrednio wpływa na rozwój gmin sąsiadujących, choćby poprzez ludzi, znajdujących zatrudnienie w obrębie funkcjonowania strefy.

1.10 Budżet gminy

Gmina Golub-Dobrzyń prowadzi samodzielnie gospodarkę finansową w oparciu o budżet, który organy samorządowe opracowują, uchwalają i wykonują w granicach ustalonych prawem. Budżet stanowi zestawienie dochodów i wydatków gminy na okres roku kalendarzowego. Jako najważniejszy publiczny plan finansowy samorządu gminnego wymaga on autoryzacji przez Radę Gminy w formie uchwały. Powoduje to określone konsekwencje, gdyż budżet jest aktem zobowiązującym organy samorządowe do jego wykonania.

Tabela. Budżet gminy Golub-Dobrzyń w latach 2004-2013, dochody, subwencje, dotacje.

Źródło: GUS, www.stat.gov.pl

Struktura dochodów i wydatków budżetowych stanowi odzwierciedlenie polityki prowadzonej przez władze gminy. Wynika ona zarówno z zaszłości w stanie infrastruktury społecznej i technicznej sprzed wejścia w życie ustawy o samorządzie terytorialnym, jak i z wybranych przez władze samorządowe kolejnych kadencji priorytetów rozwoju gminy.

Analiza budżetu gminy Golub-Dobrzyń wskazuje m.in. na to, iż największy udział w dochodach stanowią niezmiennie trzy pozycje a mianowicie dochody własne gminy, dotacje celowe oraz subwencje ogólne. Od 2006r. obserwuje się również wzrost środków pochodzących z Unii Europejskiej. W 2013r. dochody własne gminy Golub-Dobrzyń stanowiły 30,6% dochodów ogółem i w porównaniu z rokiem 2004 udziały te wzrosły o 2,4%. Dotacje ogółem w 2013r. stanowiły 25,7% dochodów ogółem co w porównaniu z rokiem 2004 daje nam wzrost o 10,8%. Natomiast udział subwencji ogólnych w całkowitych dochodach gminy w roku 2013 wynosił 43,7%, co w porównaniu z rokiem 2004 daje spadek o 11%. W analizowanym okresie nastąpił natomiast ponad dwukrotny wzrost dochodów budżetowych gminy Golub-Dobrzyń. W latach 2004-2013 odnotowuje się ponad dwukrotny wzrost dochodu w przeliczeniu na jednego mieszkańca gminy (wzrost o 1503 zł).

Tabela. Budżet gminy Golub-Dobrzyń w latach 2004 – 2013, dochody, subwencje, dotacje.

Wskaźniki (w tys. zł)	Budżet w zakresie dochodów wykonany za lata									
	2004r.	2005r.	2006r.	2007r.	2008r.	2009r.	2010r.	2011r.	2012r.	2013r.
Dochody ogółem, w tym:	11 933 867	14 839 514	15 645 587	20 070 877	20 474 542	22 411 223	24 023 719	21 480 502	24 498 233	25 201 759
Dochody własne gminy	3 362 404	3 665 775	3 490 473	4 405 224	6 046 308	7 544 098	7 853 844	6 360 872	7 718 350	7 714 903
Subwencje ogółem	6 531 884	6 726 570	7 326 743	7 736 827	8 885 017	9 982 027	10 384 098	9 285 586	10 968 860	11 013 026
Dotacje ogółem	1 773 867	2 937 597	4 583 298	5 211 472	5 543 218	4 885 098	5 785 777	5 834 043	5 811 023	6 473 829
Środki z budżetu Unii Europejskiej	-	-	65 450	2 522 116	787 910	128 820	1 879 217	633 232	1 728 173	1 186 646
Dochody na 1 mieszkańca ogółem	1 484	1 831	1 922	2 441	2 482	2 703	2 886	2 565	2 913	2 987

Źródło: GUS, www.stat.gov.pl

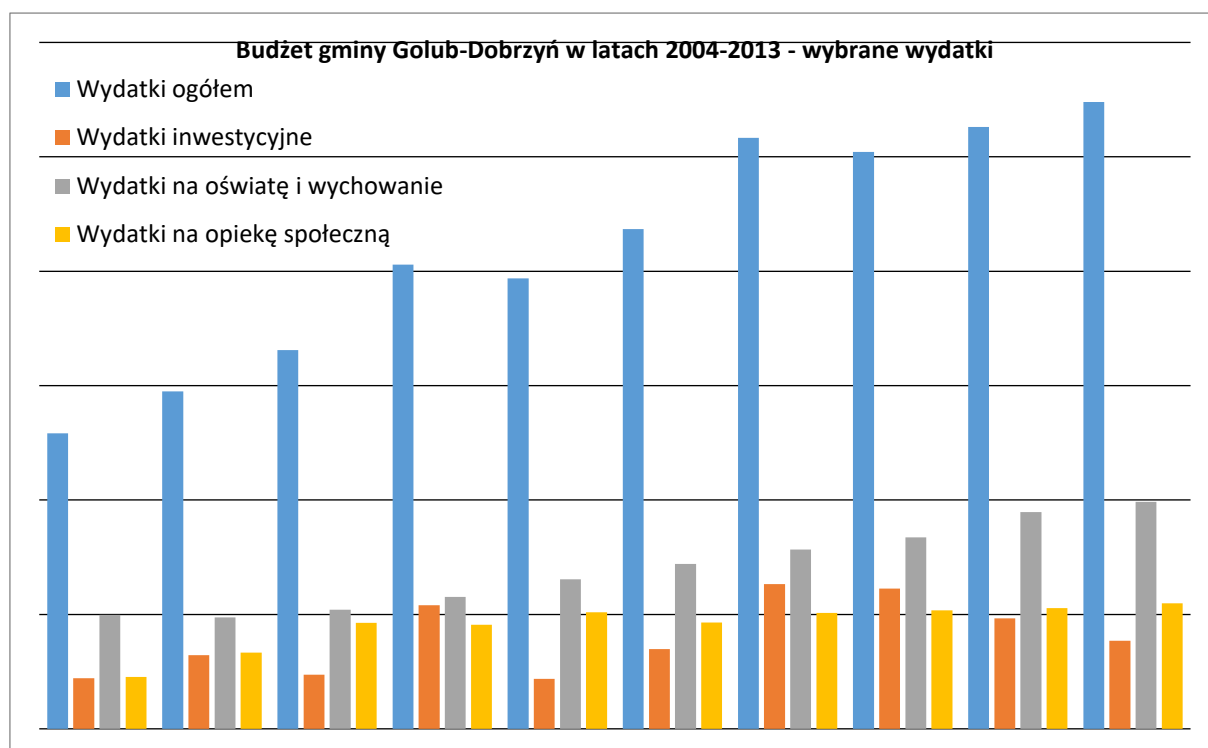
Tabela. Budżet gminy Golub-Dobrzyń w latach 2004 – 2013, wydatki.

Wskaźniki (w tys. zł)	Budżet w zakresie wydatków wykonany za lata									
	2004r.	2005r.	2006r.	2007r.	2008r.	2009r.	2010r.	2011r.	2012r.	2013r.
Wydatki ogółem, w tym:	12 909 556	14 744 882	16 548 859	20 290 185	19 683 138	21 842 211	25 823 083	25 218 063	26 308 133	27 396 622
Wydatki inwestycyjne	2 217 067	3 215 144	2 367 942	5 396 572	2 184 168	3 482 692	6 331 625	6 123 867	4 825 331	3 844 695
Wydatki na rolnictwo, łowiectwo, leśnictwo	60 200	884 362	746 706	1 060 723	1 928 629	2 917 584	3 712 367	2 076 621	1 732 510	2 544 808
Wydatki na transport i łączność	1 079 094	2 045 190	758 333	2 761 328	1 978 344	2 357 538	2 262 619	2 590 513	1 636 929	1 935 382
Wydatki na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska	1 647 086	443 089	1 809 447	2 619 502	363 174	320 787	549 225	644 871	427 626	722 090
Wydatki na gospodarkę mieszkaniową	665 970	691 857	694 969	711 054	685 602	873 483	702 787	814 282	861 756	897 223
Wydatki na oświatę i wychowanie	4 984 957	4 865 231	5 211 266	5 763 913	6 541 123	7 203 145	7 839 343	8 371 262	9 469 400	9 916 882
Wydatki na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego	1 29 746	120 565	116 081	164 287	130 000	135 000	545 043	336 587	403 979	460 439
Wydatki na ochronę zdrowia	54 133	64 115	46 602	35 723	44 498	79 034	68 186	67 522	103 520	69 814
Wydatki na opiekę społeczną	2 262 036	3 324 890	4 625 529	4 543 391	5 089 459	4 650 836	5 059 107	5 172 287	5 271 731	5 480 795
Wydatki na kulturę fizyczną i sport	50 560	57 979	67 696	60 385	71 032	106 806	1 965 202	1 923 344	2 206 660	614 888
Wydatki na 1 mieszkańca gminy	1 606	1 820	2 033	2 467	2 386	2 634	3 102	3 011	3 128	3 248

Źródło: GUS, www.stat.gov.pl

Wydatki gminy Golub-Dobrzyń prezentują się następująco. W 2013r. najwięcej wydatków poniesiono na oświatę i wychowanie 36,2%, następnie na pomoc społeczną 20,0% oraz inwestycje 14,0%. W 2004r. wyglądało to następująco: wydatki na oświatę i wychowanie stanowiły 38,6% wydatków ogółem, na opiekę społeczną 17,5%, na inwestycje 17,2%. Jednym z istotniejszych wskaźników obrazujących poziom wydatków jest ich kwota przypadająca na 1 mieszkańca – 3 248 zł. w 2013r., dwukrotnie wyższa niż w 2004r.

Wykres. Budżet gminy Golub-Dobrzyń w latach 2004-2013, wybrane wydatki.

Źródło: GUS, www.stat.gov.pl

1.11 Fundusze unijne

Od początku lat dziewięćdziesiątych polskie samorzady stały się beneficjentami pomocy, jaką przekazuje Polsce Komisja Europejska w ramach różnego rodzaju programów wsparcia. Po przystąpieniu do Unii Europejskiej pojawiła się nowa perspektywa pozyskania znacznie wyższych kwot, dostępnych dzięki programom finansowanym z funduszy strukturalnych. Jak powszechnie wiadomo, proces absorpcji środków unijnych napotyka na wiele przeszkód, wynikających z przyczyn zarówno zewnętrznych, jak i wewnętrznych, co wpływa na fakt, że poziom wykorzystania tych środków przez gminy jest zróżnicowany.

Z informacji podawanych przez Urząd Marszałkowski w Toruniu wynika, że samorząd gminy Golub-Dobrzyń w latach 2007-2013, realizował projekty o wartości 26 043 813 zł uzyskując dofinansowanie unijne w wysokości 11 153 745 zł. Gmina Golub-Dobrzyń wykorzystała swoją szansę i w miarę możliwości skutecznie zabiegała o środki z funduszy unijnych. Konkretnie korzyści uczestnictwa gminy w Unii Europejskiej dostrzec można w takich obszarach jak:

Tabela. Program Operacyjny Kapitał Ludzki

PROJEKT	WARTOŚĆ PROJEKTU w tys. zł.	KWOTA DOFINANSOWANIA UE w tys. zł.
CZAS NA ZMIANY - UWIERZMY W SIEBIE PROJEKT AKTYWIZACJI ZAWODOWEJ W GMINIE GOLUB-DOBRZYŃ	1 275 798	1 084 428
RAZEM JEST NAM ŁATWIEJ	49 450	42 032
RAZEM JEST NAM ŁATWIEJ-II EDYCJA	49 940	42 449
PRZEDSZKOLAK POZNAJE ŚWIAT	1 073 174	912 197
CZAS DLA NAS	445 840	378 964
RAZEM	2 894 202	2 460 071

Źródło: www.kujawsko-pomorskie.pl

Tabela. Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka

PROJEKT	WARTOŚĆ PROJEKTU w tys. zł.	KWOTA DOFINANSOWANIA UE w tys. zł.
PRZECIWDZIAŁANIE WYKLUCZENIU CYFROWEMU W GMINIE GOLUB-DOBRZYŃ	494 780	420 563

Źródło: www.kujawsko-pomorskie.pl

Tabela. Program Rozwoju Obszarów Wiejskich

PROJEKT	WARTOŚĆ PROJEKTU w tys. zł.	KWOTA DOFINANSOWANIA UE w tys. zł.
PRZEBUDOWA, REMONT, WYPOSAŻENIE ŚWIETLIC WIEJSKICH W MIEJSCOWOŚCIACH GAŁCZEWKO I CIESZYNY	949388	341458
BUDOWA KANALIZACJI SANITARNEJ Z PRZYŁĄCZAMI W MIEJSCOWOŚCIACH: WROCKI, CIESZYNY, PŁACHOTY, KARCZEWO	8 302 774	1 100 000
REMONT ŚWIETLIC WIEJSKICH W MIEJSCOWOŚCIACH OWIECZKOWO I SKEPSK	411 751	200 140
BUDOWA ŚCIEŻKI ROWEROWEJ PODZAMEK GOLUBSKI - OWIECZKOWO NA TERENIE GMINY GOLUB-DOBRZYŃ - I ETAP	829 269	500 000
BUDOWA PRZYDOMOWYCH OCZYSZCZALNI ŚCIEKÓW NA TERENIE GMINY GOLUB-DOBRZYŃ	1 823 954	1 121 283
REMONT ŚWIETLICY WIEJSKIEJ W MIEJSCOWOŚCI KONSTANCJEWO	55 822	25 000
BUDOWA ŚCIEŻKI ROWEROWEJ PODZAMEK GOLUBSKI- OWIECZKOWO NA TERENIE GMINY GOLUB-DOBRZYŃ - II ETAP	564 713	252 611
REMONT ŚWIETLICY WIEJSKIEJ W MIEJSCOWOŚCI PALIWODZIZNA	57 510	25 000
BUDOWA SIECI KANALIZACJI SANITARNEJ WRAZ Z PRZYŁĄCZAMI WE WSI SOKOŁOWO I ANTONIEWO	2 369 838	1 000 000
BUDOWA ŚCIEŻKI ROWEROWEJ PODZAMEK GOLUBSKI - OWIECZKOWO NA TERENIE GMINY GOLUB-DOBRZYŃ - III ETAP	1 140 147	500 000
UTWORZENIE PŁACU ZABAW W MIEJSCOWOŚCI WROCKI	21 249	16 999
REMONT POŁĄCZONY Z MODERNIZACJĄ ŚWIETLICY WIEJSKIEJ W OLSZÓWCE	87 380	87 380
REMONT POŁĄCZONY Z MODERNIZACJĄ ŚWIETLICY WIEJSKIEJ W MIEJSCOWOŚCI MACIKOWO.	11 436	11 436
RAZEM	16 625 231	5 181 307

Źródło: www.kujawsko-pomorskie.pl

Tabela. **Regionalny Program Operacyjny**

PROJEKT	WARTOŚĆ PROJEKTU w tys. zł.	KWOTA DOFINANSOWANIA UE w tys. zł.
PRZEBUDOWA DROGI GMINNEJ NR 110257 C KAMIENNY SMUG-NOWOGRÓD NA ODCINKU NOWOGRÓD-PRACZKA GMINA GOLUB-DOBRZYŃ WRAZ Z TOWARZYSZĄCĄ INFRASTRUKTURĄ DROGOWĄ	788 385	374 767
PRZEBUDOWA ULICY MORELOWEJ W MIEJSCOWOŚCI RUZIEC WRAZ Z TOWARZYSZĄCĄ INFRASTRUKTURĄ – I ETAP	1 565 284	499 853
TERMOMODERNIZACJA ŚWIETLIC WIEJSKICH W WĘGIERSKU I W NOWOGRODZIE	921 722	754 360
TERMOMODERNIZACJA OBIEKTÓW UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ NA TERENIE GMINY GOLUB-DOBRZYŃ	1 968 189	1 000 000
ROZBUDOWA INFRASTRUKTURY WYPOCZYNKOWEJ I POPRAWA BEZPIECZEŃSTWA UPRAWIANIA SPECYFICZNYCH FORM TURYSTYKI POPRZEZ UTWARDZENIE ŚCIEŻKI ROWEROWEJ I ZAGOSPODAROWANIE	786 020	462 823
RAZEM	6 029 600	3 091 804

Źródło: www.kujawsko-pomorskie.pl

W latach 2007-2013 Polska otrzymała z budżetu Unii Europejskiej 283,8 mld zł. Dobrze zainwestowane pieniądze korzystnie wpływają na dynamikę wzrostu PKB, zwiększają konkurencyjność naszej gospodarki, pomagają rozwijać przedsiębiorczość i tworzyć nowe miejsca pracy. Środki unijne trafiają nie tylko do samorządów. Równie skutecznie ubiegają się o nie i wykorzystują je organizacje pozarządowe i przedsiębiorcy. Wiele przykładów na to odnajdujemy również na mapie dotacji unijnych gminy Golub-Dobrzyń. Pomoc unijna, która trafia do aktywnych i kreatywnych organizacji, instytucji pozarządowych oraz przedsiębiorców, i która jest umiejętnie wykorzystywana staje się swego rodzaju szansą na nowe miejsca pracy oraz przyczynia się do rozwoju przedsiębiorczości. Inne spodziewane korzyści to wzrost konkurencyjności i innowacyjności oraz większe wpływy z podatków do budżetu centralnego i budżetów lokalnych. W efekcie, wpływa to korzystnie na wzrost gospodarczy.

2. PODSTAWOWE INFORMACJE O METODZIE AKTYWNEGO PLANOWANIA STRATEGII

Jedną z metod planowania strategicznego, stosowaną przez kraje Unii Europejskiej (UE) jest **Metoda Aktywnego Planowania Strategii (MAPS)**. W języku niemieckim określana jako Ziel Orientiere Projekt – Planung (ZOPP), natomiast w języku angielskim Goal Oriented Project Planning (GOPP). Istotą MAPS jest założenie, że informacja i wiedza potrzebna do opracowania strategii istnieje, ale poszczególne jej elementy są nieskoordynowane oraz nieuporządkowane, a ponadto rozproszone w różnych instytucjach, organizacjach i umysłach lokalnych ekspertów. We wszystkich etapach tej metody przestrzega się podstawowych jej zasad, jakimi są: sposób podejmowania decyzji i konsensus. Merytoryczną rolę w wypracowaniu strategii dla danej instytucji lub regionu odgrywają lokalni/regionalni liderzy, którzy są włączeni do zespołu planującego na podstawie ich:

- reprezentatywności,
- posiadanego doświadczenia,
- wiedzy.

Skład osobowy zespołu ekspertów rekrutujących się spośród osób kluczowych dla obszaru, dla którego budowana jest strategia rozwoju wcale nie musi pokrywać się z podziałami formalnymi, uwzględnienie których jednak jest niezbędne.

Wizualizacja działań (dyskusji, która odbywa się w formie pisemnej) nadaje całemu procesowi planowania charakter materialny i obrazujący:

- wkład członków grupy planującej (wyniki pracy grupy są rejestrowane na bieżąco),
- aktualny stan dyskusji,
- udokumentowanie wyników.

Warsztaty odbywają się na zasadzie „burzy mózgów” w grupie od 20 do 30 osób - przedstawicieli wiodących grup danego środowiska.

Całością dyskusji kieruje moderator, który jest osobą z zewnątrz. Rola moderatora polega głównie na:

- kierowaniu dyskusją,
- porządkowaniu i strukturyzacji wypowiedzi,
- utrwalaniu wyników dyskusji.

Dochodzenie do wyników przez zespół planowania strategicznego odbywa się na drodze konsensusu, tj. powszechnej zgody. Stąd też w wypadku nieuniknionych rozbieżności,

uwzględnienie, których stanowi silną stroną metody MAPS, musi być zawarty konsensus – na taki a nie inny zapis – przez wszystkich członków zespołu planującego. Oznacza to, że osiągnięcie porozumienia metodą głosowania jest niewłaściwe dla tej metody. Przyjęcie zasady konsensusu jest istotne z kilku powodów:

- reprezentanci grup społecznych pracujący nad rozwiązaniem określonego zbioru problemów nie mają charakteru elekcyjnego ani proporcjonalnego. Są to reprezentanci, liderzy z różnych sfer życia społeczno-gospodarczego,
- podejmowanie decyzji na zasadzie konsensusu nie dzieli grupy na „wygranych” i „przegranych” (jak w przypadku głosowania), tym samym zmniejsza się ryzyko zablokowania realizacji decyzji przez osoby lub grupy „przegrane”,
- jawność decyzji – wszystkie prace i spotkania są jawne, grupę planowania strategicznego traktuje się jako reprezentację szerokiej społeczności. Po zakończeniu każdego etapu planowania strategicznego członkowie grupy winni skonsultować w swoim środowisku wypracowany materiał.

Główne zasady MAPS:

- sama metoda wyznacza nie tylko sposób planowania, ale i reguluje sposób komunikacji między członkami zespołu planującego - udziela także wskazówek, co do warunków odbywania się warsztatów, a także zagospodarowania przestrzeni, w której one się odbywają,
- podstawową formą dyskusji jest planowanie w grupie metodą „burzy mózgów”, które pozwala na uzyskanie efektu synergii, wynikającego ze sumowania się w wartość dodatkową kompetencji poszczególnych członków grupy planującej,
- wizualizacja działań nadaje całemu procesowi planowania charakter materialny,
- podczas całego procesu planowania obowiązują reguły i zalecenia stosowane dla każdego kroku przewidzianego w harmonogramie warsztatu adresowanego dla odpowiednio zestawionej grupy planującej, kierowanej przez moderatora,
- wdrażanie strategii winno być wspierane o metodę MAPS, przy wykorzystaniu w najwyższym stopniu doświadczeń grupy planującej, zobrazowanych w wynikach uzyskanych podczas warsztatów planowania strategicznego.

Metoda MAPS przewiduje następujące etapy planowania strategicznego:

- analiza problemów,
- analiza celów,

- harmonogram działań.

Warsztaty planowania strategicznego poprzedzone są analizą SWOT, tj. oceną mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń.

3. ANALIZA SWOT

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
▪ Położenie gminy (geograficzne, administracyjne), ▪ Uporządkowana gospodarka przestrzenna, ▪ Rosnąca liczba mieszkańców, ▪ Dobra baza oświatowo-edukacyjna, ▪ Zasoby ludzkie – wykwalifikowana kadra, ▪ Duża liczba działających organizacji non-profit, ▪ Dobra sieć dróg, ▪ Dobra infrastruktura techniczna (kanalizacja sanitarna, wodociągowa, teletechniczna), ▪ Dobrze rozwinięta infrastruktura społeczna (świetlice, boiska, obiekty użyteczności publicznej, hala sportowa), ▪ Dziedzictwo kulturowo-historyczno-przyrodnicze, ▪ Dobry poziom nauczania, ▪ Dobrze prosperujące duże gospodarstwa rolne, ▪ Bezpieczeństwo publiczne, ▪ Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego – 20 szt., ▪ Wysoki poziom pozyskiwania środków zewnętrznych, ▪ Wysoki poziom rolnictwa, ▪ Walory przyrodnicze gminy, ▪ Połączenia komunikacyjne, ▪ Zaangażowanie społeczne (Koła Gospodyń Wiejskich, stowarzyszenia, sołectwa).	▪ Starzejące się społeczeństwo, ▪ Niewystarczająca komunikacja publiczna, ▪ Słabo rozwinięte zaplecze turystyczne – baza, ▪ Mała ilość miejsc pracy, ▪ Duże bezrobocie, ▪ Niska aktywność zawodowa bezrobotnych, ▪ Rozdrobnienie rolnictwa, ▪ Rozległość gminy – duże odległości między miejscowościami, ▪ Brak własnej siedziby Urzędu gminy, ▪ Mała ilość placówek służby zdrowia, ▪ Ograniczony dostęp do szerokopasmowego Internetu – wykluczenie cyfrowe, ▪ Wzrost zachowań patologicznych, ▪ Niedostateczna ilość lokali socjalnych, ▪ Brak poradni rodzinnej, ▪ Duża ilość osób korzystających z pomocy społecznej, ▪ Brak terenów inwestycyjnych do prowadzenia działalności gospodarczej, ▪ Słaba jakość dróg krajowych, wojewódzkich oraz powiatowych w gminie, ▪ Słaby poziom dochodów własnych, ▪ Brak organizacji społecznych i związkowych, grup producentów, ▪ Niski poziom przedsiębiorczości.
SZANSE	ZAGROŻENIA
▪ Wykorzystanie funduszy zewnętrznych, ▪ Współpraca na poziomie gmina-miasto-powiat, ▪ Pozyskanie inwestorów, ▪ Promocja gminy, ▪ Rozwój sportu i turystyki, ▪ Ożywienie gospodarcze, ▪ Zmiany regulacji prawnych w zakresie rozwoju przedsiębiorczości i rolnictwa,	▪ Występowanie obszarów chronionych, ▪ Niekorzystna polityka państwa wobec małych rolników, ▪ Emigracja wykształconych młodych ludzi, ▪ Mała atrakcyjność dla inwestorów, ▪ Upadek małych średnich gospodarstw rolnych, ▪ Przewidywane ograniczenie środków zewnętrznych,

▪ Park przemysłowo-technologiczny oraz inkubator przedsiębiorczości, ▪ Imigracja młodzieży, ▪ Rozwój rozproszonej energetyki prokonsumenckiej i odnawialnych źródeł energii, ▪ Wzrost przedsiębiorczości, ▪ Pozyskanie nowych terenów inwestycyjnych, ▪ Poprawa infrastruktury drogowej, ▪ Prostsze prawo budowlane, ▪ Integracja społeczna, ▪ Rozwój infrastruktury gazowej.	▪ Kryzys finansowy w Europie, ▪ Rozwarstwienie społeczne, ▪ Niski poziom dochodów ludności, ▪ Starzenie się społeczeństwa, ▪ Drastyczne zmniejszenie naturalnych zasobów geologicznych gminy.
---	---

4. ANALIZA PROBLEMÓW

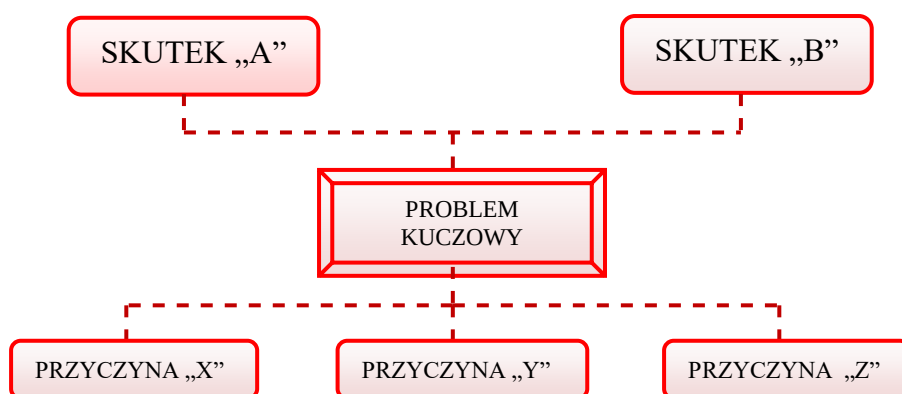
Analiza problemów polega na:

- określeniu problemów występujących na danym terenie, istniejących „tu i teraz”, spełniających następujące kryteria: negatywności, istotności i prawdziwości - zapis nie może dotyczyć problemów przyszłych,
- ustaleniu problemu kluczowego,
- uporządkowaniu zapisanych problemów, ustalając strukturę powiązań przyczynowo - skutkowych w postaci tzw. „drzewa problemów”.

Problem kluczowy nie musi stać się później, automatycznie celem strategii oraz nie może zawierać w sobie sposobu rozwiązania.

„Drzewo problemów” nie stanowi hierarchii problemów, co oznacza, że problemy znajdujące na niższych poziomach nie są mniej ważne.

Struktura „drzewa problemów”

Grupa ekspertów lokalnych przyjęła, że problemem kluczowym jest:

SŁABE WYKORZYSTANIE WALORÓW GMINY

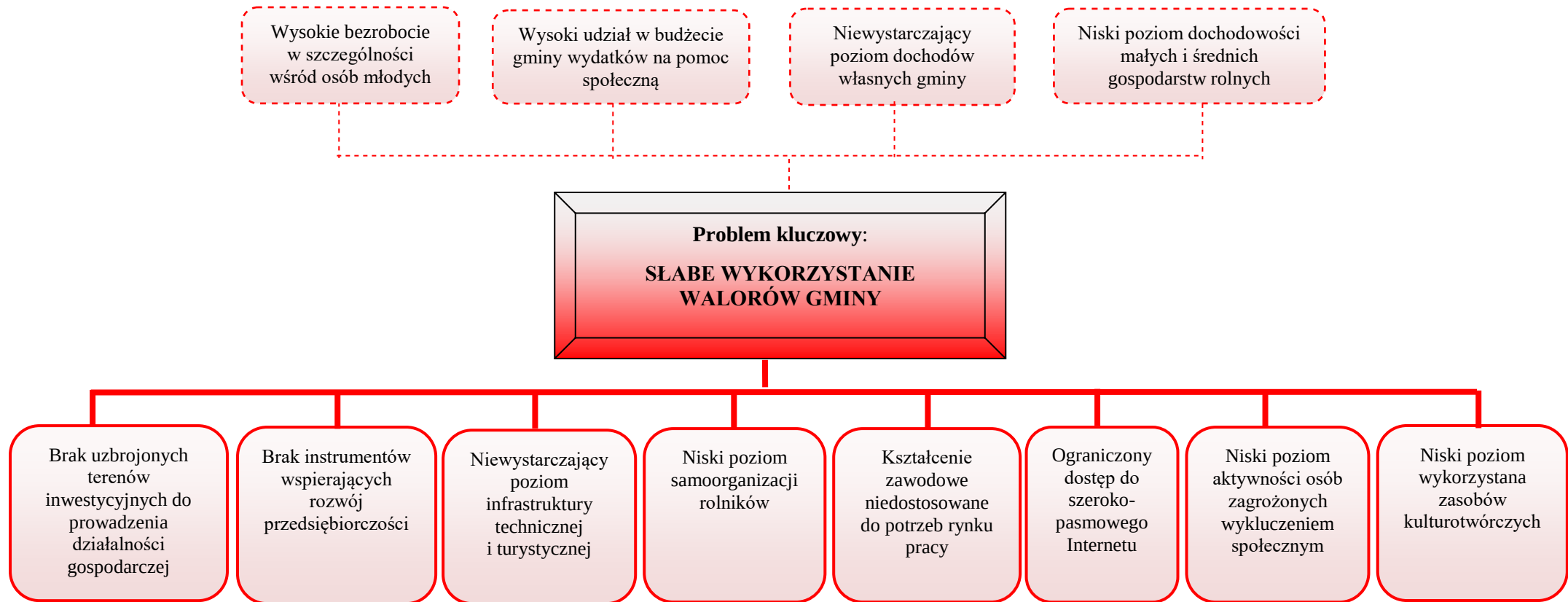
Grupa ekspertów lokalnych określiła następujące problemy występujące na obszarze gminy Golub-Dobrzyń:

- brak uzbrojonych terenów inwestycyjnych do prowadzenie działalności gospodarczej,

- brak instrumentów wspierających rozwój przedsiębiorczości,
- niewystarczający poziom infrastruktury technicznej i turystycznej,
- niski poziom samoorganizacji rolników,
- kształcenie zawodowe niedostosowane do potrzeb rynku pracy,
- ograniczony dostęp do szerokopasmowego Internetu,
- niski poziom aktywności osób zagrożonych wykluczeniem społecznym,
- niski poziom wykorzystania zasobów kulturotwórczych,
- wysokie bezrobocie w szczególności wśród osób młodych,
- wysoki udział w budżecie gminy wydatków na pomoc społeczną,
- niewystarczający poziom dochodów własnych gminy,
- niski poziom dochodowości małych i średnich gospodarstw rolnych,
- słabe wykorzystanie walorów gminy.

Strukturę „drzewa problemów” wraz z powiązaniem przyczynowo – skutkowymi przedstawia **Tablica 1.**

Tablica 1. Analiza problemów: struktura powiązań przyczynowo – skutkowych.

5. ANALIZA CELÓW

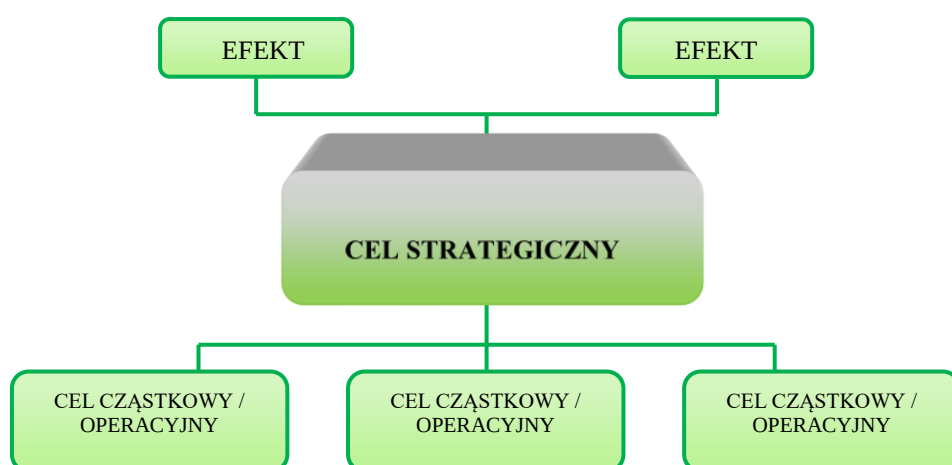
Składa się z przeformułowania problemów na cele, łączenia ich w związek celów i środków do ich realizacji, a następnie wyboru celu strategicznego.

Porządkowanie to służy do zobrazowania interakcji pomiędzy poszczególnymi celami, nadając im strukturę w postaci „drzewa celów”. Na tym etapie następuje również uzupełnienie o inne cele.

Przy określaniu celów należy kierować się tym, aby były one mierzalne i realnie osiągalne.

„Drzewo celów” nie stanowi hierarchii celów, kolejność ich realizacji jest określona przez grupę planowania strategicznego w harmonogramie działań jako, tzw. „ścieżka dojścia realizacji celu”.

Struktura „drzewa celów”

Grupa planowania strategicznego jako cel strategiczny określiła:

Grupa ekspertów lokalnych określiła do realizacji następujące cele cząstkowe/operacyjne:

- sprzyjające warunki do inwestowania i rozwoju przedsiębiorczości,
- aktywne społeczeństwo,
- dobra jakość życia mieszkańców.

Okres realizacji strategii obejmuje lata 2016 – 2022.

Strukturę „drzewa celów” przedstawia **Tablica 2.**

Tablica 2. Analiza celów: struktura powiązań - cel i środek do jego realizacji. Okres realizacji strategii 2016-2022

6. PRZEGLĄD PLANOWANIA STRATEGII (MIERNIKI)

Przegląd planowania strategii polega na:

- opracowaniu streszczenia strategii,
- określeniu wskaźników (mierników) realizacji celów,
- ustaleniu źródła danych pozwalających na sprawdzenie wskaźników,
- analizie ryzyka związanego z założeniami przyjętymi w strategii.

Podstawowym zadaniem mierników jest wskazywanie na stopień realizacji określonych celów. Tak więc każdy miernik powinien być obiektywnie sprawdzalny. Tą własność miernika osiąga się poprzez wyszczególnienie, w jaki sposób cel, wynik projektu, rezultat lub działanie są osiągalne w odniesieniu do:

- Ilości *Ile? lub Jak wiele?*
- Jakości *Jak dobrze?*
- Czasu *Do kiedy?*
- Miejsca *Gdzie?*

Wskaźniki muszą skupiać się na najważniejszych cechach celu stanowiąc podstawę do jego monitoringu.

Przegląd planowania strategii (mierniki)

CELE	MIERNIK / WSKAŹNIK
Cel strategiczny	
Cele częściowe	

Tablica 3. Przegląd planowania strategii (mierniki)

CELE	MIERNIK / WSKAŹNIK
CEL STRATEGICZNY	
<i>GMINA PRZYJAZNA MIESZKAŃCOM ORAZ ATRAKCYJNA DLA PRZEDSIĘBIORCÓW I TURYSTÓW</i>	
CELE CZĄSTKOWE	
1. Sprzyjające warunki do inwestowania i rozwoju przedsiębiorczości	1. Powierzchnia przygotowanych terenów inwestycyjnych – min. 6 ha, 2. Liczba inwestorów zlokalizowanych na przygotowanych terenach – min. 3 szt., 3. Liczba miejsc pracy – wzrost o 3 % w stosunku do roku bazowego 2015, 4. Długość wybudowanych /rozbudowanych/ przebudowanych dróg gminnych – min. 10 km, 5. Długość wybudowanych /rozbudowanych/ przebudowanych ścieżek rowerowych – min. 10 km, 6. Długość wybudowanej/rozbudowanej/przebudowanej sieci wodociągowej – min. 10 km, 7. Długość wybudowanej/rozbudowanej/przebudowanej sieci kanalizacji sanitarnej – min. 20 km.
2. Aktywne społeczeństwo	1. Liczba projektów zrealizowanych na rzecz lokalnej społeczności – wzrost o 3 % w stosunku do roku bazowego 2015, 2. Wartość środków zewnętrznych pozyskanych na projekty społeczne – wzrost o 3 % w stosunku do roku bazowego 2015, 3. Liczba osób objętych selektywnym zbieraniem odpadów – 98 %.
3. Dobra jakość życia mieszkańców	1. Liczba wyposażonych instytucji ochrony zdrowia – 1 szt., 2. Liczba projektów z zakresu prewencji zagrożeń cywilizacyjnych – 5 szt.

7. HARMONOGRAM DZIAŁAŃ

Harmonogram działań polega na zamieszczeniu programu w formie tabeli, która zawiera w sobie cele cząstkowe (operacyjne), rezultaty oraz działania, dzięki którym osiągnięte zostaną wymienione cele. Harmonogram działań stanowi szczegółowy wykaz kolejnych działań służących do realizacji celu i zawiera:

- zwięzły opis danego działania,
- horyzont czasowy trwania danego działania,
- określenie źródeł finansowania działania,
- określenie jednostki odpowiedzialnej za realizację działania.

Harmonogram działań

CELE/ DZIAŁANIA	OD KIEDY	DO KIEDY	ŹRÓDŁO FINANSOWANIA DZIAŁANIA	PODMIOTY REALIZUJĄCE/ WSPÓLDZIAŁAJĄCE

Pełen zakres harmonogramu działań przedstawia **Tablica 4.**

Tablica 4. Harmonogram działań. Okres realizacji strategii 2016 – 2022.

CELE/DZIAŁANIA	OD KIEDY	DO KIEDY	ŹRÓDŁO FINANSOWANIA DZIAŁANIA	PODMIOTY REALIZUJĄCE/ WSPÓLDZIAŁAJĄCE
1. SPRZYJAJĄCE WARUNKI DO INWESTOWANIA I ROZWOJU PRZEDSIĘBIORCZOŚCI				
1.1 Wysoko rozwinięta infrastruktura techniczna i turystyczna				
1.1.1 Budowa kanalizacji zbiorczej w następujących miejscowościach: - Białkowo, - Węgiersk, - Handlowy Młyn, - Lisak, - Paliwodzizna, - Nowogród, - Olszówka, - Sokołowo (kontynuacja).	2016	2022	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej Budżet Gminy Środki pomocowe	Gmina
1.1.2 Rozbudowa istniejącej sieci kanalizacji sanitarnej	2016	2022	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej Budżet Gminy Środki pomocowe	Gmina

Przez *Środki pomocowe* należy rozumieć: fundusze Unii Europejskiej, fundusze Banku Światowego, Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego, Norweski Mechanizm Finansowy, otwarte konkursy ofert i inne.

1.1.3 Modernizacja oczyszczalni ścieków w Sokołowie	2018	2020	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej Budżet Gminy Środki pomocowe Środki własne operatora	Gmina Operator
1.1.4 Modernizacja oczyszczalni ścieków w Ostrowitem	2019	2022	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej Budżet Gminy Środki pomocowe Środki własne operatora	Gmina Operator
1.1.5 Modernizacja oczyszczalni ścieków we Wrockach	2019	2022	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej Budżet Gminy Środki pomocowe Środki własne operatora	Gmina Operator
1.1.6 Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków	2017	2020	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej Budżet Gminy Środki pomocowe	Gmina
1.1.7 Modernizacja i rozbudowa stacji uzdatniania wody	2018	2022	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej Budżet Gminy Środki pomocowe	Gmina
1.1.8 Rozbudowa i modernizacja istniejącej sieci wodociągowej	2016	2022	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej Budżet Gminy Środki pomocowe Środki własne operatora sieci	Gmina Operator sieci

1.1.9 Budowa, rozbudowa i modernizacja dróg gminnych wraz z infrastrukturą towarzyszącą, w tym: • przebudowa drogi gminnej 110214 C – Wrocki – granica gminy (Grabówiec)	2016	2022	Budżet Gminy Środki pomocowe	Gmina
1.1.10 Budowa, przebudowa i modernizacja ścieżek rowerowych i chodników	2016	2022	Budżet Gminy Środki pomocowe	Gmina
1.1.11 Uzbrojenie terenów pod Park Przemysłowo-Technologiczny	2017	2020	Budżet Gminy Środki pomocowe	Gmina
1.1.12 Utworzenie Inkubatora Przedsiębiorczości	2018	2022	Budżet Gminy Środki pomocowe	Gmina
1.1.13 Budowa targowiska	2016	2018	Budżet Gminy Środki pomocowe	Gmina
1.1.14 Odtworzenie i wyznaczenie nowych szlaków turystycznych wraz z infrastrukturą towarzyszącą	2017	2020	Budżet Gminy Środki pomocowe	Gmina
1.1.15 Budowa ścieżek rowerowych na terenach po kolejowych	2017	2022	Budżet Gminy Środki pomocowe	Gmina
1.1.16 Rozbudowa infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej wokół ośrodka Grodno	2018	2022	Budżet Gminy Środki pomocowe	Gmina
1.1.17 Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej	2017	2022	Budżet Gminy Środki pomocowe	Gmina
1.1.18 Rewitalizacja miejscowości Ostrowite, Owieczkowo, Sokołowo, Gajewo	2017	2022	Budżet Gminy Środki pomocowe	Gmina
1.1.19 Realizacja inwestycji w ramach partnerstwa publiczno-prywatnego	2017	2022	Budżet Gminy Środki pomocowe Środki partnera prywatnego	Gmina Partner prywatny
1.1.20 Działania w zakresie porządkowania przestrzennego zagospodarowania gminy poprzez sporządzanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego	2016	2022	Budżet Gminy	Gmina

1.1.21 Budowa, przebudowa wraz z wyposażeniem świetlic wiejskich na terenie Gminy Golub-Dobrzyń (m.in. we Wrockach, Skępsku, Ostrowitem, Gajewie, Lisewie)	2016	2022	Budżet Gminy Środki pomocowe	Gmina
1.1.22 Kształtowanie przestrzeni publicznej na terenie Gminy Golub-Dobrzyń (m.in. w Skępsku, Gajewie, Owieczkowie, Sokołowie, Nowogrodzie, Lisewie, Płachotach, Cieszynach)	2018	2022	Budżet Gminy Środki pomocowe	Gmina
1.2 E-Gmina				
1.2.1 Rozwój infrastruktury informatycznej i teleinformatycznej w obiektach użyteczności publicznej i placówkach edukacyjnych	2017	2022	Budżet Gminy Środki pomocowe	Gmina
1.2.2 Poprawa dostępu do sieci szerokopasmowej	2017	2022	Budżet Gminy Środki pomocowe	Gmina
1.3 Atrakcyjna oferta edukacyjna				
1.3.1 Wprowadzenie doradztwa zawodowego do gimnazjów	2016	2022	Budżet Gminy	Gmina
1.3.2 Opracowanie ścieżek edukacyjnych służących ukierunkowaniu młodzieży na rynek pracy	2016	2022	Budżet Powiatu Budżet Gminy Powiatowy Urząd Pracy Środki pomocowe	Gmina
1.3.3 Rozbudowa Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Ostrowitem	2019	2022	Budżet Gminy Środki pomocowe	Gmina
1.3.4 Modernizacja boiska sportowego w Ostrowitem	2017	2021	Budżet Gminy Środki pomocowe Partnerzy społeczni	Gmina Partnerzy społeczni
1.3.5 Budowa sali gimnastycznej przy Szkole Podstawowej w Lisewie	2017	2020	Budżet Gminy Środki pomocowe	Gmina
1.3.6 Rozbudowa kompleksu sportowego przy Gimnazjum w Gałczewie	2018	2021	Budżet Gminy Środki pomocowe	Gmina

1.3.7 Rozbudowa sali gimnastycznej przy Szkole Podstawowej i budowa boiska wielofunkcyjnego w Węgiersku	2018	2021	Budżet Gminy Środki pomocowe	Gmina
1.3.8 Budowa boiska sportowego w Owieczkowie	2018	2021	Budżet Gminy Środki pomocowe	Gmina
1.3.9 Zagospodarowanie terenu przy kompleksie boisk sportowych „ORLIK”	2018	2021	Budżet Gminy Środki pomocowe	Gmina
1.3.10 Poprawa warunków funkcjonowania istniejących bibliotek oraz filii (w tym dobudowa, rozbudowa, przebudowa)	2017	2022	Budżet Gminy Środki pomocowe	Gmina
1.3.11 Działania edukacyjne sprzyjające powstawaniu partnerstw publiczno-społecznych	2017	2022	Budżet Gminy Środki pomocowe Partnerzy społeczni	Gmina Partnerzy społeczni
1.3.12 Budowa Gminnego Żłobka w Ostrowitem	2017	2018	Budżet Gminy Środki pomocowe	Gmina
1.3.13 Rozbudowa Przedszkola w Ostrowitem i we Wrockach wraz z wyposażeniem oraz adaptacja pomieszczeń na cele przedszkolne w Nowogrodzie wraz z wyposażeniem	2018	2022	Budżet Gminy Środki pomocowe	Gmina
1.3.14 Wsparcie placówek wychowania przedszkolnego na terenie Gminy Golub-Dobrzyń poprzez tworzenie nowych miejsc przedszkolnych oraz rozszerzenie oferty o dodatkowe zajęcia	2018	2022	Budżet Gminy Środki pomocowe	Gmina
1.3.15 Rozwijanie kompetencji kluczowych uczniów w Gminie Golub-Dobrzyń	2018	2022	Budżet Gminy Środki pomocowe	Gmina

2. AKTYWNE SPOŁECZEŃSTWO				
2.1 Integracja gospodarcza gospodarstw rolnych i społeczna rolników				
2.1.1 Wspieranie tworzenia grup producenckich i związków rolników	2016	2022	Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa Zasoby Gminy (Świetlice) Środki pomocowe Środki własne rolników	Izba Rolnicza Kujawsko-Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Minikowie Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa Rolnicy
2.1.2 Wspieranie inicjatyw edukacyjnych i gospodarczych w kierunku różnicowania działalności gospodarstw rolnych	2016	2022	Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego Środki pomocowe Środki własne rolników	Izba Rolnicza Kujawsko-Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Minikowie Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa Rolnicy Gmina
2.1.3 Tworzenie i promocja produktów lokalnych i regionalnych	2016	2022	Budżet Gminy Środki pomocowe Środki własne rolników Sponsorzy	Kujawsko-Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Minikowie Organizacje pozarządowe Gmina
2.2 Wspieranie działalności i rozwoju organizacji pozarządowych				
2.2.1 Utworzenie i funkcjonowanie funduszu wsparcia wkładu własnego organizacji	2017	2022	Budżet Gmina	Gmina

pozarządowych do projektów współfinansowanych ze środków zewnętrznych				
2.2.2 Tworzenie i promocja produktów lokalnych i regionalnych	2016	2022	Budżet Gminy Środki pomocowe Środki własne organizacji pozarządowych	Gmina Organizacje pozarządowe
2.2.3 Wsparcie edukacyjno-doradcze organizacji pozarządowych	2016	2022	Budżet Gminy Środki pomocowe Środki własne organizacji pozarządowych	Gmina Organizacje pozarządowe
2.2.4 Pomoc Gminy w pozyskiwaniu dofinansowania na projekty własne organizacji pozarządowych	2016	2022	Środki pomocowe Środki własne organizacji pozarządowych	Gmina Organizacje pozarządowe
2.3 Atrakcyjna oferta spędzania czasu wolnego				
2.3.1 Utworzenie i funkcjonowanie Gminnego Centrum Kultury i Informacji (rewitalizacja zboru ewangelickiego w Ostrowitem)	2018	2022	Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji Budżet Gminy Środki pomocowe	Gmina
2.3.2 Wspieranie rozwoju wiosek tematycznych	2016	2022	Budżet Gminy Środki pomocowe	Gmina Organizacje pozarządowe
2.3.3 Rozszerzenie oferty świetlic wiejskich (łącznie ze szkoleniem liderów świetlic)	2016	2022	Budżet Gminy Środki pomocowe	Gmina Rady Sołeckie Szkoły Organizacje pozarządowe

2.3.4 Funkcjonowanie klubu aktywności osób niepełnosprawnych	2016	2022	Budżet Gminy Środki pomocowe Środki własne organizacji pozarządowych Sponsorzy	Gmina Organizacje pozarządowe
2.3.5 Wspieranie rozwoju klubów sportowych	2016	2022	Budżet Gminy Środki pomocowe Sponsorzy	Gmina Kluby sportowe
2.4 Ekologiczna gmina				
2.4.1 Działania w zakresie edukacji ekologicznej	2016	2022	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej Budżet Gminy Środki pomocowe Środki własne fundacji Sponsorzy	Gmina Szkoly Lasy Państwowe - Nadleśnictwo Organizacje pozarządowe Kujawsko-Pomorskie Stowarzyszenie Producentów Żywności Metodami Ekologicznymi Stowarzyszenie Zielona Łąka
2.4.2 Większe wykorzystanie odnawialnych źródeł energii	2016	2022	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej Budżet Gminy Środki pomocowe	Gmina Prywatni inwestorzy

			Prywatni inwestorzy	
2.4.3 Organizowanie konkursów ekologicznych	2016	2022	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej Budżet Gminy Środki pomocowe Środki własne fundacji Sponsorzy	Gmina Szkoly Lasy Państwowe - Nadleśnictwo Organizacje pozarządowe Sołectwa Ochotnicza Straż Pożarna
2.4.4 Zbiórka surowców wtórnych	2016	2022	Budżet Gminy	Gmina Szkoly Sołectwa
2.4.5 Wsparcie inicjatyw ekologicznych rolników	2016	2022	Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa Kujawsko-Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Minikowie Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej Środki pomocowe Środki własne rolników	Gmina Rolnicy Organizacje pozarządowe
2.4.6 Współpraca samorządów w zakresie gospodarki odpadami	2016	2022	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej Budżet gminy Golub-Dobrzyń Budżet gminy Miasta Golub-Dobrzyń Lasy Państwowe – Nadleśnictwo Środki pomocowe	Gmina Golub-Dobrzyń Gmina Miasto Golub-Dobrzyń Lasy Państwowe – Nadleśnictwo

2.4.6.1 Realizacja inwestycji Punkty Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych	2016	2022	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej Budżet gminy Golub-Dobrzyń Budżet gminy Miasta Golub-Dobrzyń Środki pomocowe	Gmina Golub-Dobrzyń Gmina Miasto Golub-Dobrzyń
2.4.6.2 Likwidacja dzikich wysypisk śmieci	2016	2022	Budżet gminy Golub-Dobrzyń Budżet gminy Miasta Golub-Dobrzyń Lasy Państwowe – Nadleśnictwo	Gmina Golub-Dobrzyń Gmina Miasto Golub-Dobrzyń Lasy Państwowe – Nadleśnictwo
2.4.7 Działania w zakresie gospodarki niskoemisyjnej	2016	2022	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej Budżet Województwa Samorządowego Środki pomocowe Prywatni inwestorzy	Gmina Jednostki samorządu terytorialnego w ramach partnerstwa Prywatni inwestorzy
2.4.8 Budowa ścieżek edukacyjnych na terenie Gminy Golub-Dobrzyń			Budżet gminy Golub-Dobrzyń	Gmina Golub-Dobrzyń

3. DOBRA JAKOŚĆ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW				
3.1 Podniesienie poziomu opieki zdrowotnej				
3.1.1 Rozszerzenie oferty specjalistycznej opieki zdrowotnej Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej we Wrockach	2016	2022	Narodowy Fundusz Zdrowia Środki własne Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej Budżet Gminy Środki pomocowe Środki prywatne	Gmina Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej
3.1.2 Realizacja programów profilaktycznych	2016	2022	Narodowy Fundusz Zdrowia Środki własne Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej Budżet Powiatu Budżet Województwa Samorządowego Środki pomocowe Środki prywatne	Gmina Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Szkoly
3.1.3 Rozszerzenie opieki zdrowotnej w przedszkolach i szkołach	2016	2022	Budżet Gminy Środki pomocowe	Gmina Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Szkoly
3.2 Bezpieczna Gmina				
3.2.1 Dopuszczenie służb zapewniających bezpieczeństwo mieszkańców	2016	2022	Budżet Województwa Samorządowego Budżet Powiatu	Gmina Państwowa Straż Pożarna Policja

			Budżet Gminy Środki pomocowe	
3.2.2 Działania ograniczające zjawiska patologii społecznej	2016	2022	Budżet Województwa Samorządowego Budżet Powiatu Budżet Gminy Środki pomocowe Środki własne fundacji Sponsorzy	Gmina Państwowa Straż Pożarna Policja Powiatowy Urząd Pracy Organizacje pozarządowe
3.2.2.1 Wczesnoszkolna edukacja w zakresie zjawisk patologicznych	2016	2022	Budżet Województwa Samorządowego Budżet Powiatu Budżet Gminy Środki pomocowe Środki własne fundacji Sponsorzy	Gmina Państwowa Straż Pożarna Policja Powiatowy Urząd Pracy Organizacje pozarządowe
3.2.2.2 Wzmocnienie działalności Klubu Integracji Społecznej	2016	2022	Budżet Województwa Samorządowego Budżet Powiatu Budżet Gminy Środki pomocowe Środki własne fundacji Sponsorzy	Gmina Powiatowy Urząd Pracy Organizacje pozarządowe
3.3 Zabezpieczenie potrzeb mieszkańców różnych grup społecznych				
3.3.1 Stworzenie i realizacja programu aktywności seniorów w świetlicach gminnych	2016	2022	Budżet Województwa Samorządowego Budżet Gminy Środki pomocowe Środki własne fundacji Sponsorzy	Gmina Sołectwa Organizacje pozarządowe

3.3.2 Zabezpieczenie usług opiekuńczych wobec osób starszych i niepełnosprawnych	2016	2022	Budżet Państwa Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych Narodowy Fundusz Zdrowia Budżet Gminy Środki pomocowe Środki własne fundacji Środki własne osób korzystających z usług Prywatni inwestorzy	Gmina Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Organizacje pozarządowe Prywatni inwestorzy
3.3.3. Budowa siłowni zewnętrznych	2018	2021	Budżet Gminy Środki pomocowe	Gmina
3.3.4 Rozwój transportu publicznego	2017	2022	Budżet Powiatu Budżet Gminy Środki pomocowe	Starostwo Powiatowe Gmina

8. UCZESTNICY PLANOWANIA STRATEGICZNEGO

Lp.	Nazwisko i imię	Miejsce pracy
1.	Barczewski Antoni	Przedsiębiorstwo Handlowo-Gastronomiczne Gabar Wrocki Przedsiębiorca
2.	Boniecki Jan	Radny Rady Gminy Golub-Dobrzyń
3.	Bożejewicz Dariusz	Kierownik Referatu Techniczno-Inwestycyjnego w Urzędzie Gminy Golub-Dobrzyń
4.	Chmielewska Ewa	Towarzystwo Rozwoju Wsi Skępsk i Okolic
5.	Cisło Marta	Radna Rady Gminy Golub-Dobrzyń
6.	Cybulski Janusz Jacek	Radny Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego
7.	Dąbrowski Piotr	DOMBUD Golub-Dobrzyń Przedsiębiorca
8.	Dulczewska Aleksandra	Towarzystwo Wsi Nowogród
9.	Frączek Joanna	Referat Gospodarki Gruntami, Rolnictwa i Ochrony Środowiska w Urzędzie Gminy Golub-Dobrzyń Kierownik
10.	Gregorowicz Maria	Publiczne Gimnazjum w Gałczewie Dyrektor
11.	Gutkowski Tomasz	Radny Rady Gminy Golub-Dobrzyń
12.	Izajasz Brygida	Zespół Szkolno-Przedszkolny w Ostrowitem Dyrektor
13.	Izajasz Sławomir	Klub sportowy „Saturn”
14.	Jagielski Bogdan	Przewodniczący Rady Gminy Golub-Dobrzyń
15.	Jeszka Tomasz	Stowarzyszenie Gospodarstwo Rolne
16.	Kaleta Daniela	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Golubiu- Dobrzyniu
17.	Kaliski Jan Mieczysław	Agrolak Sp. z o.o. Golub-Dobrzyń
18.	Kamińska Małgorzata	Radna Rady Gminy Golub-Dobrzyń
19.	Kaszyński Artur	Radny Rady Gminy Golub-Dobrzyń Przedsiębiorca
20.	Klonowski Kazimierz	Radny Rady Gminy Golub-Dobrzyń Sołtys Pusta Dąbrówka

21.	Klugiewicz Roman	Panel Metal Sp. z o.o. Białkowo
22.	Kowalski Andrzej	Towarzystwo Rozwoju Wsi Wrocki i Okolic
23.	Kowalski Sławomir	Biuro Rozwoju i Wsparcia Inwestycji w Urzędzie Gminy Golub-Dobrzyń
24.	Krupa Irmina	Kierownik Referatu Gospodarki Komunalnej w Urzędzie Gminy Golub-Dobrzyń
25.	Licznarski Waldemar	Biuro Rozwoju i Wsparcia Inwestycji w Urzędzie Gminy Golub-Dobrzyń
26.	Luciński Jacek	Przedsiębiorstwo Przemysłowo-Handlowe Hetman Golub-Dobrzyń Przedsiębiorca
27.	Mierzejewska Małgorzata	Biuro Promocji Gminy w Urzędzie Gminy Golub-Dobrzyń
28.	Miętka Anna	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Golubiu-Dobrzyniu
29.	Mrozowski Czesław	Rolmo Golub-Dobrzyń Przedsiębiorca
30.	Nowiński Jan	Radny Rady Gminy Golub-Dobrzyń
31.	Opacki Adam	Radny Rady Gminy Golub-Dobrzyń
32.	Pakulski Jacek	EuroGaz Golub-Dobrzyń Przedsiębiorca
33.	Panter Kazimierz	Sołtys Sołectwa Cieszyny
34.	Pawlikowski Ryszard	Skarbnik w Urzędzie Gminy Golub-Dobrzyń
35.	Pieczka Krzysztof	Sekretarz w Urzędzie Gminy Golub-Dobrzyń
36.	Piekarski Gassen Mikołaj	Stowarzyszenie NSP Sokołowo
37.	Podraza Bernadeta	Sołtys Sołectwa Podzamek Golubski
38.	Romanowski Krzysztof	Radny Rady Gminy Golub-Dobrzyń
39.	Rosołowska Karolina	Radna Rady Gminy Golub-Dobrzyń
40.	Rozwonkowski Jerzy	Radny Rady Gminy Golub-Dobrzyń

41.	Ryłowicz Marek	Urząd Gminy Golub-Dobrzyń Wójt
42.	Sadakiewski Tomasz	Radny Rady Gminy Golub-Dobrzyń Przedsiębiorca
43.	Skrzeszewska Urszula	Stowarzyszenie
44.	Skrzyniecki Ryszard	Radny Rady Gminy Golub-Dobrzyń
45.	Stefański Tomasz	Radny Rady Gminy Golub-Dobrzyń
46.	Szymańska Wioletta	Kierownik Biura Rozwoju i Wsparcia Inwestycji w Urzędzie Gminy Golub-Dobrzyń
47.	Warnel Andrzej	Golpasz S.A. Golub-Dobrzyń Prezes
48.	Wincek Adam	Kujawsko-Pomorskie Biuro Planowania Przestrzennego w Toruniu Urbanista
49.	ks. Wiśniewski Krzysztof	Proboszcz parafii Nowogród
50.	Wołyński Piotr	Stowarzyszenie
51.	Wróblewska Marianna	Referat Techniczno-Inwestycyjny w Urzędzie Gminy Golub-Dobrzyń
52.	Wrzesiński Marek	Radny Rady Powiatu Golubsko-Dobrzyńskiego
53.	Wyżykowska Joanna	Gminny Zespół Ekonomiczno-Administracyjny Szkół i Przedszkoli w Urzędzie Gminy Golub-Dobrzyń
54.	Zielińska Ewa	Sołtys Sołectwa Lisewo
55.	Gębski Mirosław	Regionalne Centrum Przedsiębiorczości Sp. z o.o. Solec Kujawski Moderator